

Chambre des Représentants

SESSION 1962-1963.

13 MARS 1963.

PROPOSITION DE LOI

de cadre de reconversion agricole.

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

En rédigeant la présente proposition, ses auteurs ont estimé qu'il n'était pas possible actuellement de porter remède aux problèmes agricoles au moyen de solutions partielles et fragmentaires.

La situation actuelle est le résultat inéluctable d'une série de facteurs — économiques, sociaux, financiers et même juridiques — à l'égard desquels le législateur doit prendre des mesures d'ensemble.

Afin de mieux approcher les solutions à proposer, il apparaît indispensable aux signataires de cette proposition de procéder, préalablement, à une analyse critique de la situation de l'agriculture belge.

C'est grâce au diagnostic qui en résultera que pourront apparaître les mesures susceptibles d'apporter un remède à ce que l'on a coutume d'appeler le malaise du monde agricole.

* * *

PREMIERE PARTIE

LES CAUSES DU MALAISE PAYSAN.

Le malaise paysan ne date pas d'aujourd'hui mais les prises de conscience de l'opinion publique non avertie ne remontent qu'à quelques mois, quand les agriculteurs, entraînés par la jeune génération, ont pris la décision de clamer leur amertume et leur colère dans la plupart des importantes bourgades rurales de Wallonie et, peu à peu, de Flandre.

Ces manifestations, dont le succès est indéniable, trouvent leur fondement dans l'imprévoyance de la politique

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1962-1963.

13 MAART 1963.

WETSVOORSTEL

van kaderwet voor landbouwomschakeling.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Bij het uitwerken van dit wetsvoorstel hebben de indieners ervan gemeend dat het in de gegeven omstandigheden niet mogelijk was de verschillende landbouwvraagstukken gedeeltelijk en afzonderlijk op te lossen.

De huidige toestand is het onvermijdelijk gevolg van een reeks economische, sociale, financiële en zelfs juridische factoren, ten opzichte waarvan de wetgever algemene maatregelen dient te treffen.

Ten einde een beter inzicht te verschaffen nopens de in uitzicht gestelde oplossingen achten de ondertekenaars van dit voorstel het onontbeerlijk de toestand van de Belgische landbouw vooraf aan een kritische analyse te onderwerpen.

Zo kan uit deze diagnose uiteindelijk worden afgeleid welke maatregelen geschikt zijn om de zogenoemde malaise van de landbouwwereld te verhelpen.

* * *

EERSTE DEEL.

DE OORZAKEN VAN DE MALAISE ONDER DE LANDBOUWERS.

De malaise onder de landbouwers dagtekent niet van heden ten dage, maar de openbare mening werd er zich slechts een paar maanden geleden van bewust, toen de landbouwers, onder de invloed van het jongere geslacht, besloten hun verbittering en hun woede lucht te geven bij betogingen in de meeste belangrijke gemeenten van 't platte land, eerst in Wallonië en daarna geleidelijk ook in Vlaanderen.

Deze betogingen, die ontegenzeggelijk een grote bijval kenden, zijn te wijten aan het kortzichtige landbouw-

agricole pratiquée depuis toujours dans ce pays, où jamais, n'a été réglé aucun des problèmes de base de l'agriculture (anachronisme des structures agraires et des formes d'exploitation du sol, insécurité du marché, mise sous tutelle des producteurs par le commerce et par les organisations professionnelles traditionnelles, plus soucieuses de l'intérêt financier du « plus petit nombre » que de celui de leurs membres, poids des fermages, etc.).

L'action revendicative de nos cultivateurs se confond avec une opération survie de la petite et de la moyenne exploitation, c'est-à-dire de l'exploitation familiale si largement caractéristique de notre agriculture (cfr. annexe 1, p. 53). Le leitmotiv en est la volonté affirmée de conquérir et de maintenir une parité économique (équivalence des revenus) et une parité sociale (équivalence des modes de vie et des avantages sociaux); cet objectif est loin d'être atteint, ainsi que nous allons le prouver; dans cette démonstration, on découvrira, naturellement, les causes du malaise éprouvé par la paysannerie.

A. — L'AGRICULTURE NE JOUIT PAS DE LA PARITE ECONOMIQUE.

Notre agriculture met en œuvre un capital proche de 300 à 310 milliards de francs, soit environ 14 % de l'avoir national estimé récemment à 2.215 milliards par le Professeur Baudhuin (1).

I. — La situation économique de l'agriculture belge.

1) L'évolution du revenu agricole.

La Commission du Revenu national calcule notamment le revenu agricole et horticole et le revenu national nets au coût des facteurs. Le revenu agricole et horticole net au coût des facteurs correspond à la différence entre la valeur de la production agricole et horticole finale (revenu ou rendement brut) et les dépenses de la production. Il comprend la rémunération du travail des exploitants et des aidants, l'intérêt du capital foncier et d'exploitation propre à l'entreprise et les bénéfices éventuels d'exploitation (tableau 1, page 4).

Entre 1950 et 1960, le revenu national s'est accru de 62,8 %, le revenu agricole n'a progressé que de 15,6 % et, cependant, en dépit de la baisse des prix à la production (voir annexe II, p. 54) et sous l'influence de l'accroissement de la production et de la productivité (intensification et rationalisation), le revenu brut agricole et horticole progresse graduellement. Il ne suit malheureusement pas le rythme de l'évolution des dépenses d'exploitation dont l'augmentation est si forte qu'elle absorbe ou, tout au moins, freine vigoureusement l'expansion du produit net de l'agriculture et de l'horticulture.

Au cours de la même période, la part du revenu agricole dans le revenu national a régressé. Elle est bien en deçà du pourcentage de la population active agricole par rapport à la population active totale, ce qui indique que la paysannerie ne participe pas suffisamment au revenu national.

beleid dat in dit land steeds is gevoerd; geen enkel fundamenteel landbouwprobleem (verouderde landbouwstructuren en wijzen van bodemontginning, onzekerheid van de markt, afhankelijkheid der producenten van de handelaars en van de traditionele beroepsorganisaties, die meer belang hechten aan het financiële belang van enkele uitverkorenen dan aan dat van hun leden, het hoog bedrag van de pachtgelden, enz.) werd er ooit opgelost.

De eisen van onze landbouwers komen neer op een actie voor het in stand houden van de kleine en middelgrote bedrijven, d.w.z. de gezinsbedrijven, die in zo ruime mate onze landbouw kenmerken (cf. bijlage 1, blz. 53). Het leitmotief van die eisen is de uitgesproken wil om eens en voorgoed gelijkstelling te veroveren op economisch (gelijkwaardige inkomsten) en sociaal gebied (gelijkwaardige levenswijzen en sociale voordelen); dit doel is op verre na niet bereikt en wij zullen dit bewijzen; uit onze uiteenzetting zullen de oorzaken van de malaise bij de boerenstand naar voren treden.

A. — DE LANDBOUW IS ACHTER IN ECONOMISCH OPZICHT.

Onze landbouw wendt een kapitaal van ongeveer 300 à 310 miljard frank aan, d.i. circa 14 % van het nationaal inkomen. dat door professor Baudhuin onlangs op 2.215 miljard is geschat (1).

I. — De economische toestand van de Belgische landbouw.

1) De ontwikkeling van het landbouwincome.

De Commissie voor het nationaal inkomen berekent met name het netto-inkomen van land- en tuinbouw, zomede het netto-nationaal inkomen tegen de kostprijs van de factoren. Het netto-land- en tuinbouwincome tegen de kostprijs van de factoren komt overeen met het verschil tussen het bedrag van de uiteindelijke opbrengst van land- en tuinbouw (bruto-inkomen of bruto-opbrengst) en de produktieuitgaven. Het omvat de beloning van de arbeid der exploitanten en helpers, de interest van het aan het bedrijf eigen oprichtings- en exploitatiekapitaal, alsmede de eventuele exploitatiewinsten (tabel 1, blz. 3).

Tussen 1950 en 1960 nam het nationaal inkomen met 62,8 % toe, het landbouwincome met slechts 15,6 %, en nochtans stijgt het bruto-land- en tuinbouwincome geleidelijk, in weerwil van de prijsdaling bij de produktie (zie bijlage, blz. 54), mede onder invloed van de produktie- en produktiviteitsvermeerdering (intensieve en gerationaliseerde teelten). Ongelukkigerwijze kan het tempo van de ontwikkeling der exploitatieuitgaven niet volgen; deze stijgen zo snel, dat de grotere netto-opbrengst in land- en tuinbouw erdoor geneutraliseerd of althans krachtig geremd wordt.

Middelertwijl is het aandeel van het landbouwincome in het nationaal inkomen gedaald. Het ligt heel wat lager dan de percentsgewijze verhouding van de produktieve landbouwbevolking tot de totale produktieve bevolking, wat erop wijst dat het aandeel van de landbouwbevolking in het nationaal inkomen onvoldoende is.

(1) Fernand Baudhuin, Placements - Principes permanents d'économie privée, 6e édition. Institut de Recherches économiques et sociales, Louvain, novembre 1960.

(1) Fernand Baudhuin, Placements - Principes permanents d'économie privée, 6e uitgave. Institut de Recherches économiques et sociales, Leuven, november 1960.

TABLEAU 1.

Evolution du revenu brut et des dépenses de production agricoles et horticoles (millions de francs); évolution du revenu agricole et horticole et du revenu national nets au coût des facteurs (millions de francs); évolution du rapport, exprimé en pourcentage, de ces derniers.

TABEL 1.

Evolutie van het bruto-inkomen en van de produktieuitgaven van land- en tuinbouw (miljoenen frank); evolutie van het netto-inkomen van land- en tuinbouw en van het netto nationaal inkomen tegen de kostprijs van de factoren (miljoenen frank); evolutie van de percentsgewijze uitgedrukte verhouding tussen laatstgenoemde.

Année — Jaar	Revenu agricole et horticole brut	Dépenses de la production agricole et horticole	Revenu agricole et horticole net	Revenu national net au coût des facteurs	Revenu agr. et hort. net
	Bruto-inkomen van land- en tuinbouw	Produktieuitgaven van land- en tuinbouw	Netto-inkomen van land- en tuinbouw	Netto nationaal inkomen tegen de kostprijs van de factoren	Revenu national
	(1)	(2)	(3) = (1) - (2)	(4)	Netto inkomen land- en tuinbouw — Nationaal inkomen (5) = (3) (4) . 100
1950	40.592	21.350	19.242	273.340	7,03
1951	43.735	22.565	21.170	310.500	6,81
1952	44.872	24.701	20.171	317.580	6,35
1953	45.645	23.877	21.768	328.990	6,61
1954	46.302	25.176	21.126	344.360	6,13
1955	47.143	25.928	21.215	364.500	5,82
1956	48.538	28.136	20.402	387.870	5,26
1957	50.259	27.390	22.869	408.520	5,59
1958	50.448	28.504	21.944	410.750	5,34
1959	53.992	30.652	23.340	421.480	5,53
1960	52.179	29.964	22.215	444.840	4,99

2) L'évolution de l'indice des prix des denrées agricoles.

L'évolution différentielle des prix moyens à la production des denrées agricoles essentielles et des frais de production moyens apparaît à l'examen des divers indices de groupe calculés par le ministère de l'Agriculture (annexe 2, p. 54).

L'indice des prix de vente de ces produits perçus par le cultivateur et celui des frais de production qu'il supporte permet de déterminer l'indice de disparité, lequel correspond au rapport, exprimé en pourcentage, de l'indice des prix des produits agricoles à l'indice des frais de production. Les fluctuations de l'indice de disparité figurent à l'annexe 2 (colonne 5 du tableau). Toutefois, il ne manque pas d'intérêt de les reproduire ici :

1951-1952	100,0
1953	93,0
1954	91,3
1955	82,9
1956	82,4
1957	79,6

2) Evolutie van het indexcijfer der prijzen van landbouwvoedingswaren.

Op landbouwgebied blijkt de differentiële evolutie van de gemiddelde produktieprijzen van de belangrijke landbouwvoortbrengselen en van de gemiddelde produktiekosten uit de vergelijking van de indexcijfers der verschillende groepen, zoals die door het Ministerie van Landbouw werden berekend (bijlage 2, blz. 54).

Het indexcijfer van de verkoopprijzen welke de landbouwer voor die produkten bekomt en dat van de produktiekosten waarvan hij de last draagt, maken het mogelijk het *dispariteitsindexcijfer* te bepalen; dit stemt overeen met de percentswijze uitgedrukte verhouding tussen het indexcijfer van de prijzen der landbouwprodukten en het indexcijfer van de produktiekosten. De schommelingen van het *dispariteitsindexcijfer* komen voor in bijlage 2 (5de kolom van de tabel). Het is echter nuttig ze hier over te nemen :

1951-1952	100,0
1953	93,0
1954	91,3
1955	82,9
1956	82,4
1957	79,6

1958	...	76,0
1959	...	78,9
1960	...	75,3
1961	...	74,3
septembre 1962	...	66,3

La connaissance de l'indice de disparité représente un moyen commode de faciliter la comparaison entre les prix « consentis » aux agriculteurs et les coûts « subis » par eux. Sans doute, l'examen de son évolution ne permet-elle pas de tirer une conclusion rigoureusement scientifique.

En effet, l'indice des prix des denrées agricoles ne tient naturellement pas compte des variations d'une production qui, à court terme, est soumise aux aléas naturels et qui, à plus ou moins long terme, tend à s'accroître sous l'action du progrès des techniques, progrès déterminant l'intensification et la rationalisation des cultures et de l'élevage.

De même, l'indice des frais de production fait abstraction de la réduction des effectifs de la main-d'œuvre agricole. Observons immédiatement que le bénéfice de cette réduction aurait très bien pu être absorbé par l'augmentation des salaires, des charges sociales et des dépenses d'amortissement qu'entraîne une moto-mécanisation de plus en plus poussée et qui, au niveau de l'exploitation isolée, se trouve parfois économiquement peu justifiée.

Ces réserves les plus essentielles étant faites (on pourrait aussi évoquer l'accroissement des quantités d'engrais, de produits phytopharmaceutiques..., utilisés), il n'en demeure pas moins que la tendance à la dégradation de l'indice de disparité est si accentuée qu'elle autorise à conclure à la diminution relative et, vraisemblablement, absolue du pouvoir d'achat de la classe agricole. Le sens exact de cette conclusion se précisera davantage si l'on souligne que, durant la période de référence retenue par le ministère de l'Agriculture (1951-1952) en vue de la détermination de l'index, l'agriculture de notre pays a cessé d'être rentable ainsi que l'indiquent les résultats comptables publiés par la Station d'Economie rurale de l'Etat à Gand (tableau 2, p. 15).

— Niveau des prix à la production des denrées agricoles et des prix de détail des produits alimentaires.

En 1961, l'indice des prix à la production des denrées agricoles se situait au niveau 93 par rapport à 1951-1952 (soit environ 98 par rapport à 1953); l'indice des prix de détail des produits alimentaires était passé de 100, en 1953, à 110,5 en 1961.

L'agriculture, bien au contraire, n'a retiré aucun bénéfice de la hausse des prix des denrées comestibles et l'accroissement des dépenses de consommation alimentaire, abstraction faite de l'augmentation de certains impôts indirects, n'est imputable et ne profite qu'aux secteurs de la transformation et de la commercialisation.

3) Les données comptables fournies par la Station d'Economie rurale de l'Etat à Gand (1).

La Station de l'Economie rurale de l'Etat à Gand qui, actuellement, œuvre dans le cadre de l'Institut Economique agricole, soumet à l'investigation comptable un nombre va-

1958	...	76,0
1959	...	78,9
1960	...	75,3
1961	...	74,3
septembre 1962	...	66,3

Met het dispariteitsindexcijfer voor ogen kan men gemakkelijker een vergelijking maken tussen de prijzen die de landbouwers « bekomen » en de kosten die zij moeten « dragen ». Uit de studie van de evolutie van dit indexcijfer kan weliswaar geen streng wetenschappelijke conclusie getrokken worden.

Het indexcijfer van de prijzen van de landbouwprodukten immers houdt natuurlijk geen rekening met de schommelingen van een produktie welke, op korte termijn, afhankelijk is van de weersomstandigheden en, op langere termijn, allicht zal worden opgevoerd onder invloed van de technische vooruitgang, waardoor de intensivering en de rationalisatie van cultuur en veeteelt worden bepaald.

Zo wordt ook bij het indexcijfer van de produktiekosten geen rekening gehouden met de vermindering van het aantal landbouwarbeidskrachten. Hierbij valt dadelijk op te merken dat het voordeel van die vermindering heel goed had kunnen geneutraliseerd zijn door de verhoging van de lonen, sociale lasten en uitgaven voor afschrijving in verband met de steeds verder doorgedreven mechanisering die, economisch beschouwd, voor afzonderlijke bedrijven soms weinig verantwoord is.

Ondanks deze belangrijkste punten van voorbehoud (waarbij ook nog het toenemende gebruik van kunstmeststoffen, fytofarmaceutische produkten, enz. zou kunnen vermeld worden) vertoont het dispariteitsindexcijfer een dermate sterke tendens tot verslechtering dat de relatieve en, waarschijnlijk ook betrekkelijke vermindering van de koopkracht van de landbouwstand als conclusie mag worden uitgetrokken. De ware zin van dit besluit zal duidelijker blijken, als wij onderstrepen dat tijdens de referentieperiode (1951-1952), die door het Ministerie van Landbouw in aanmerking is genomen om het indexcijfer te bepalen, de landbouw in ons land opgehouden heeft rentabel te zijn, zoals blijkt uit de door het Rijksstation voor Landbouweconomie te Gent gepubliceerde boekhoudingsresultaten (tabel 2, blz. 15).

— Peil van de prijzen der landbouwprodukten en van de kleinhandelsprijzen der voedingsprodukten.

In 1961 bedroeg het indexcijfer van de prijzen der landbouwprodukten 93 ten opzichte van 1951-1952 (d.i. ongeveer 98 ten opzichte van 1953); het indexcijfer van de kleinhandelsprijzen der voedingswaren was gestegen van 100 in 1953 tot 110,5 in 1961.

Daarentegen heeft de landbouw geen voordeel gehaald uit de stijging van de prijzen der eetwaren. De stijging van de uitgaven voor verbruik van eetwaren is, afgezien van de verhoging van sommige indirecte belastingen, slechts te wijten aan en komt enkel ten goede aan de sectoren verwerking en verhandeling.

3) Boekhoudingsgegevens verstrekt door het Rijksstation voor Landbouweconomie te Gent (1).

Het Rijksstation voor Landbouweconomie te Gent, dat thans werkt in het raam van het Landbouweconomisch Instituut, voert thans een onderzoek uit op de boekhouding

(1) A.G. Baptist — Onderzoekingen aangaande de Rentabiliteit van de Landbouw. Boekjaar 1960-1961, deel 1 — Ministère de l'Agriculture, Institut Economique Agricole, Bruxelles.

(1) A.G. Baptist — Onderzoekingen aangaande de Rentabiliteit van de Landbouw. Boekjaar 1960-1961, deel 1. — Ministerie van Landbouw, Landbouweconomisch Instituut, Brussel.

riable d'entreprises réparties à travers la Belgique, mais en plus grand nombre dans la partie flamande du pays (2) (tableau 2).

TABLEAU 2.

Les données comptables publiées par la Station d'Economie rurale de l'Etat : Ecart de rendement net moyen par hectare (+ : bénéfice; - : perte), enregistré dans un certain nombre d'exploitations agricoles.

in een wisselend aantal bedrijven, die verspreid zijn over gans België, doch in groter aantal in het Vlaamse landsgedeelte (2) (tabel 2).

TABEL 2.

De door het Rijksstation voor Landbouweconomie gepubliceerde boekhoudingsgegevens : Verschil in de gemiddelde netto-opbrengst per hectare (+ : winst; - : verlies), opgetekend in een aantal landbouwbedrijven.

Exercice comptable Boekjaar	Exploitations soumises à enquêtes Onderzochte bedrijven		Ecart de rendement net moyen par ha. (Fr.) Verschil in de gemiddelde netto-opbrengst per ha. (Fr.)
	Nombre Aantal	Superficie moyenne (ha. a.) Gemiddelde oppervlakte (ha. a.)	
1948-1949	207	17,55	+ 959
1949-1950	321	14,56	- 2.198
1950-1951	385	13,93	+ 5
1951-1952	283	14,87	- 225
1952-1953	243	14,47	- 2.451
1953-1954	190	14,83	- 2.222
1954-1955	196	16,16	- 2.046
1955-1956	373	17,50	- 518
1956-1957	305	16,11	- 1.973
1957-1958	250	16,62	- 1.532
1958-1959	222	16,24	- 2.169
1959-1960	213	15,23	- 1.833
1960-1961	234	16,22	- 417

Le tableau 2 montre qu'après l'exercice 1948-1949 (séquences alimentaires de la seconde guerre mondiale parvenues à leur terme) et abstraction faite de l'intermède qu'a représenté la campagne 1950-1951 (la guerre de Corée a débuté le 24 juin 1950), l'écart de rendement net enregistré par l'« exploitation-type » examiné par l'organisme d'étude précité a continuellement été négatif; en d'autres termes, en année normale, le bilan comptable de cette « exploitation-type » se solde toujours par une perte. Le fait apparaît d'autant plus grave que l'on constate que la superficie moyenne des entreprises soumises à enquête dépasse nettement la superficie moyenne exploitée par les agriculteurs professionnels, laquelle était de 7 ha, 92 a. en 1950 et de 9 ha, 30 a. en 1959.

Uit tabel 2 blijkt dat na het dienstjaar 1948-1949 (de gevolgen van de tweede wereldoorlog op het gebied van levensmiddelenvoorziening waren dan verdwenen) en met uitzondering van de oogst in de tussenperiode 1950-1951 (de Koreaanse oorlog begon op 24 juni 1950), de netto-rendementswaarde van het door het bovengenoemde studie-bureau onderzochte « bedrijfstype » voortdurend negatief is geweest, m. a. w. in normale jaren wordt de boekhoudkundige balans van dit « bedrijfstype » steeds met verlies afgesloten. Dit verschijnsel is des te ernstiger, wanneer men er rekening mee houdt dat de gemiddelde oppervlakte van de onderzochte bedrijven de door beroepsbouwers geëxploiteerde gemiddelde oppervlakte — deze bedroeg 7 ha 92 a in 1950 en 9 ha 30 a in 1959 — merklijk overtreft.

(2) Peut-on exprimer le souhait qu'un Institut de recherche analogue soit créé en Wallonie, c'est-à-dire à Gembloux? Les problèmes agricoles, notamment ceux ayant trait aux structures agraires, ne sont en effet pas les mêmes dans les deux régions linguistiques, loin s'en faut.

(2) Is het niet wenselijk dat een soortgelijk Instituut wordt opgericht in Wallonië, en wel te Gemblours? De landbouwproblemen, met name die betreffende de landbouwstructuren, zijn op verre na niet dezelfde in de twee taalgebieden.

4) L'évolution de l'endettement et de l'investissement agricoles.

L'évolution de l'endettement agricole extériorise également la situation financière pénible de notre secteur agricole. Les trois principaux organismes de crédit agricole du pays (Comptoirs agricoles de la Caisse générale d'Épargne et de Retraite, Institut national de Crédit agricole, Caisse centrale de Crédit agricole du Boerenbond belge et Caisses Raiffeisen ou rurales y affiliées) doivent faire face à des besoins croissants. Les prêts en cours en fin d'année, octroyés par ces institutions s'élevaient (en milliers de francs) (1) :

1939	537.270
1948	2.776.494
1950	4.244.865
1952	4.634.536
1954	5.811.661
1956	7.141.435
1957	7.944.755
1958	8.551.391
1959	9.253.830
1960	10.156.007
1961	11.173.366

Nous insistons sur le fait que ces données statistiques n'englobent pas l'endettement agricole total. Elles laissent dans l'ombre les prêts consentis aux agriculteurs par la Société nationale de la petite Propriété terrienne, par les notaires et les organismes de crédit hypothécaire, les banques privées principales (Banque de la Société générale de Belgique, Banque de Bruxelles et Kredietbank) qui disposent de services spécialisés en crédit agricole (2), par les fournisseurs (d'engrais, de semences, d'aliments pour le bétail, de produits phytopharmaceutiques, voire d'animaux), par des particuliers et naturellement par le Fonds d'Investissement agricole. La dotation annuelle de cet organisme, créé en vertu de la loi du 15 février 1961, n'est que de 100 millions de francs, et n'accorde en fait qu'une aide indirecte (réduction du taux de l'intérêt grevant les prêts consentis par les organismes agréés à cette fin, attribution de garanties complémentaires).

En dépit de l'accroissement de son endettement, l'agriculture nationale, dont les engagements de capitaux ne sont pas toujours rationnels, se modernise trop lentement (1). Selon le ministère des Affaires économiques et de

4) Ontwikkeling van de schuldenlast en van de investeringen in de landbouw.

De benarde financiële toestand van onze landbouwsector komt ook tot uiting bij de ontwikkeling van de op de landbouwers drukkende schuldenlast. De drie voornaamste instellingen voor landbouwkrediet in ons land (Landbouwkantoren van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas, Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet, Centrale Kas voor Landbouwkrediet van de Belgische Boerenbond en de daarbij aangesloten Raiffeisen- of landbouwkassen) moeten het hoofd bieden aan steeds stijgende behoeften. Op het einde van het jaar bedroegen de door deze instellingen toegekende en nog uitstaande leningen (in duizenden frank) (1) :

1939	537.270
1948	2.776.494
1950	4.244.865
1952	4.634.536
1954	5.811.661
1956	7.141.435
1957	7.944.755
1958	8.551.391
1959	9.253.830
1960	10.156.007
1961	11.173.366

Wij drukken erop dat die statistische gegevens niet de volledige schuldenlast van de landbouw omvatten. Zij vermelden niets over de leningen die aan de landbouwers zijn toegestaan door de Nationale Maatschappij voor de kleine landeigendom, door de notarissen en de instellingen voor hypothecair krediet, door de voornaamste bankinstellingen (Bank van de Société générale de Belgique, Bank van Brussel en Kredietbank) die over gespecialiseerde diensten voor landbouwkrediet beschikken (2), door de leveranciers (van kunstmeststoffen, zaden, veevoeder, fytofarmaceutische producten en zelfs dieren), door particulieren en, natuurlijk, door het Landbouw investerings fonds. De jaarlijkse dotatie van dit Fonds ingesteld bij de wet van 15 februari 1961, en dient feitelijk slechts tot het verlenen van onrechtstreekse hulp (vermindering van de rentevoet van leningen welke door daartoe erkende organismen zijn toegestaan, verlenen van bijkomende waarborgen).

Ondanks de stijgende schuldenlast, moderniseert zich de nationale landbouw, waar de kapitaalbeleggingen niet altijd rationeel geschieden, maar al te traag. Volgens het Ministerie van Economische Zaken en Energie (2), be-

(1) Sources: Bulletin de statistique, Institut national de statistique, Bruxelles (voir notamment le numéro du 10 octobre 1962).

(2) Selon la statistique générale des ventes à tempérament, les contrats financés et les crédits à tempérament accordés par les banques en vue de l'acquisition de matériel et de tracteurs agricoles ont atteint un montant de 153.820.000 francs en 1961.

(1) Bronnen: Statistisch Bulletin, Nationaal Instituut voor de Statistiek, Brussel (cf. o.m. het nummer van 10 oktober 1962).

(2) Volgens de algemene statistiek van de verkoop op afbetaling hebben de door de banken gefinancierde contracten en op afbetaling toegestane kredieten voor de aankoop van gereedschap en landbouwtractoren in 1961 een bedrag bereikt van 153.820.000 frank.

l'Energie (2), les investissements globaux aux prix du marché réalisés dans le secteur ont atteint 4 milliards 324 millions et 3 milliards 685 millions de francs, respectivement en 1959 et 1960, ce qui correspondait à 4,34 et 3,65 % des investissements civils effectués dans l'économie belge.

L'évolution du rapport des investissements agricoles aux investissements totaux n'est pas caractérisée par une tendance bien nette mais coïncide cependant avec une dégradation lente et certaine. Dans ce domaine, force est de constater que l'agriculture et les Pouvoirs publics réalisent un effort moins poussé que ceux des partenaires de la Communauté Economique Européenne. On ne peut, évidemment, que le déplorer et s'élever contre toute inertie en pareil moment.

II. — La situation économique et sociale de l'exploitation agricole familiale.

L'exploitation agricole belge, dont la structure est nettement familiale (voir annexe 1, p. 31) accuse un manque de rentabilité prononcé. En dépit du degré d'intensification plus poussé des méthodes d'exploitation (notamment, la haute productivité de leur sol, leur caractère nettement transformateur de produits végétaux en produits animaux et une meilleure utilisation de la main-d'œuvre disponible), degré d'intensification dont le critère est, dans l'acception que nous lui prêtons, la valeur de la production finale par hectare de superficie agricole utile, ce sont les plus petites exploitations qui connaissent la situation économique, sociale et financière la plus difficile, à cause de leurs coûts de production plus élevés (charges en main-d'œuvre et en capitaux relativement plus lourdes).

En 1960-1961, on a, d'après la Station d'Economie rurale de l'Etat à Gand enregistré les revenus du travail familial par unité de main-d'œuvre (qui correspond à un ouvrier adultes prestant 2.700 heures par année) ces revenus sont consignés dans le tableau 3 (page 8).

Après rémunération des travailleurs salariés, aux services desquels il est éventuellement recouru, et des capitaux en propriété sur la base des taux d'intérêt que voici : capital terre et améliorations foncières 2,25 %, bâtiments d'exploitation 3 %, cheptel mort 3,5 %, cheptel vif 4 %, capital circulant 4,5 %, on constate que la main-d'œuvre familiale mettant en valeur des exploitations de moins de 25 ha ne perçoit pas, dans les conditions structurelles, économiques et sociales actuelles, un salaire normal pour un travail pourtant pénible et toujours diversifié.

1) Fréquemment, les agriculteurs, mus par des mobiles psychologiques (allègement des tâches à accomplir) ou sociaux (répugnance des jeunes devant l'effort musculaire : difficulté de recruter de la main-d'œuvre) achètent des machines sans se soucier de la limite économique de leur emploi; néanmoins, ils ne peuvent à cause de la diversité de leurs tâches acquérir tout le matériel indispensable. Le remède réside dans l'utilisation en commun du matériel, dans la coopération.

(2) 15e et 16e rapports relatifs au problème des investissements années 1959 et 1960, Ministère des Affaires économiques et de l'Energie, Bruxelles 1961.

droegen de in deze sector verrichte globale investeringen aan marktprijs 4 miljard 324 miljoen in 1959 en 3 miljard 685 miljoen frank in 1960, wat overeenstemde met 4,34 en 3,65 % van de particuliere investeringen in de Belgische economie.

De ontwikkeling van de verhouding tussen de investeringen in de landbouw en de globale investeringen vertoont geen duidelijk afgetekende tendenz, maar wijst niettemin op een langzame en onbetwistbare aftakeling. In dit verband moet men wel constateren dat de inspanningen van de landbouw en van de overheid geringer zijn dan bij onze partners in de Europese Economische Gemeenschap. Dit is ten eerste te betreuren en er dient krachtig te worden ingegaan tegen elke vorm van inertie in de huidige omstandigheden.

II. — De sociaal-economische toestand van het gezinslandbouwbedrijf

De Belgische landbouwexploitatie, waarvan de structuur een uitgesproken gezinskarakter heeft (zie bijlage 1, blz. 31) vertoont bij ons een onmiskenbaar gebrek aan rentabiliteit. Ondanks de verder doorgedreven intensivering van de exploitatiebethoden (met name de hoge produktiviteitsgraad van hun gronden, hun karakteristieke rol als verwerkers van plantaardige tot dierlijke produkten en een betere aanwending van de beschikbare arbeidskrachten), voor welke graad van intensivering als criterium geldt : de waarde (in de betekenis welke wij daaraan geven) van de eindproduktie per hectare bewerkte landbouwgrond, verkeren juist de kleine bedrijven in de meest benarde economische, sociale en financiële toestand, wegens hun hogere produktiekosten (betrekkelijk zwaardere lasten aan arbeidskrachten en kapitalen).

In 1960-1961 heeft men, volgens het Rijksstation voor Landbouweconomie te Gent, het inkomen van de gezinsarbeid genoteerd per arbeidskrachtenheid (als zodanige eenheid geldt een volwassen arbeider, die jaarlijks 2.700 uren arbeid levert). Dit inkomen vindt men terug in tabel 3 (blz. 8).

Na bezoldiging van de loonarbeiders, die eventueel worden aangeworven, en vergelding van de eigen kapitalen tegen de volgende rentevoeten : kapitaal, grond en grondverbeteringswerken 2,25 %, bedrijfsgebouwen 3 %, veestapel (geslacht) 3,5 %, veestapel (op voet) 4 %, bedrijfskapitaal 4,5 %, blijkt dat de familiale arbeidskrachten, die bedrijven met minder dan 25 ha exploiteren, in de door de huidige structuren bepaalde economische en sociale omstandigheden, geen normaal loon krijgen voor een arbeid, die nochtans lastig en steeds van afwisselende aard is.

(1) Vaak gebeurt het dat landbouwers, gedreven door psychologische motieven (verlichting van de te verrichten taken) of sociale overwegingen (afkeer van de jongeren voor lichamelijke arbeid; moeilijkheden bij het aanwerven van arbeidskrachten), machines aankopen zonder zich te bekommeren om de economische grens van het gebruik daarvan; nochtans kunnen zij zich, omwille van de verscheidenheid van hun werkzaamheden niet al het nodige gereedschap aanschaffen. De oplossing ligt in het gemeenschappelijk gebruik van het gereedschap door cooperatie.

(2) 15de en 16de verslag over het vraagstuk van de investeringen, jaren 1959 en 1960, Ministerie van Economische Zaken en Energie, Brussel 1961.

TABLEAU 3.

Ecart de rendement net par hectare de superficie agricole utile (+ : bénéfice; - : perte) et revenu du travail familial par unité de main-d'œuvre et selon la classe de superficie des exploitations, en 1960-1961.

Classe de superficie des exploitations (ha.) Categorie der bedrijven volgens hun oppervlakte (ha)	Nombre d'exploitations soumises à enquête Aantal onderzochte bedrijven	Superficie moyenne des exploitations (ha. a.) Gemiddelde oppervlakte der bedrijven (ha. a.)	Ecart de rendement net par hectare (fr.) Netto-rendementsverschil per hectare (frank)	Revenu du travail familial par unité de main-d'œuvre (fr.) Inkomen van de gezinsarbeid per eenheid/arbeidskrachten (fr.)	
				Par année Per jaar	Par heure Per uur
0-7	36	5,58	- 7.489	54.449	20,17
7-10	52	8,39	- 3.680	64.436	23,87
10-15	59	12,06	- 1.853	70.807	26,22
15-25	56	19,70	- 137	81.640	30,24
25-35	16	28,96	+ 1.328	97.203	36,00
35-50	9	42,30	+ 922	103.673	38,40
50-125	6	83,18	+ 4.073	323.164	119,69
Moyennes ou total. — Toallen of middelden	234	16,22	- 417	79.697	29,52

TABEL 3.

Netto-rendementswaarde per hectare bewerkte landbouwgrond (+ : winst; - : verlies) en inkomen van de gezinsarbeid per eenheid/arbeidskrachten en per categorie van bedrijven, gerangschikt volgens de oppervlakte, in 1960-1961.

B. — L'AGRICULTURE NATIONALE NE JOUIT PAS DE PARITE SOCIALE.

La diminution du niveau de vie familial peut essentiellement avoir trois causes :

1°) la réduction et même la perte de la capacité de travail des éléments productifs de la famille (provenant de facteurs personnels comme la maladie ou l'invalidité ou de facteurs matériels tels que la destruction des instruments de travail);

2°) l'accroissement des charges familiales (pouvant résulter notamment du développement de la famille elle-même ou de frais occasionnés pour préserver la santé de ses membres);

3°) la diminution ou la perte de gains consécutive à des phénomènes imprévisibles, d'une ampleur inaccoutumée.

L'agriculteur, à vrai dire, est mal protégé contre ce qui pourrait diminuer le niveau de vie des siens.

Plus que tout autre, il court le risque, non ou mal couvert par l'assurance, de pertes professionnelles exceptionnelles qui concernent ses récoltes, tributaires de conditions climatiques incontrôlables, et ses animaux que peuvent ravager la maladie et la mort.

Pour tout ce qui concerne la sécurité sociale, le cultivateur est considéré comme un travailleur libre. Le fait de les maintenir dans la catégorie des indépendants condamne le petit et le moyen agriculteurs, qui ne sont pas libres et dont les conditions d'existence sont, le plus souvent, largement inférieures à celles des autres travailleurs, à supporter des charges fort lourdes pour n'obtenir que des contre-

B. — DE BELGISCHE LANDBOUW IS ACHTER OP SOCIAAL GEBIED.

De verlaging van de familiale levensstandaard kan hoofdzakelijk te wijten zijn aan drie oorzaken :

1°) de vermindering en zelfs het verlies van de arbeidsgeschiktheid van de produktieve leden van het gezin (ingevolge persoonlijke factoren, bijvoorbeeld ziekte of invaliditeit, of materiële factoren, bijvoorbeeld vernieling van het landbouwgereedschap);

2°) de vermeerdering van de gezinslasten (die met name het gevolg kan zijn van de uitbreiding van het gezin zelf of van onkosten tot vrijwaring van de gezondheid der gezinsleden);

3°) de winstvermindering of -derving ingevolge onvoorzienbare omstandigheden van ongewone omvang.

De landbouwer is werkelijk slecht beschermd tegen al wat de levensstandaard van de zijnen kan verlagen.

Meer dan wie ook loopt hij het risico — waartegen hij niet of slecht verzekerd is — dat hij buitengewoon zware bedrijfsverliezen lijdt in zijn oogsten — want hij hangt volledig af van willekeurige weersomstandigheden — en in zijn dieren, onder welke ziekte of dood kunnen heersen.

Voor het gehele gebied van de sociale zekerheid wordt de landbouwer als een vrij arbeider beschouwd. Doordat zij in de categorie van de zelfstandigen worden gehouden, zijn de kleine en middelgrote landbouwers, die geen vrije arbeiders zijn en meestal in heel wat ongunstiger omstandigheden leven dan de andere arbeiders, gedwongen heel zware lasten te dragen, en daaraan zijn voor hen ge-

parties réduites comparativement à ce que supportent et récupèrent les travailleurs manuels et intellectuels des secteurs public ou privé.

Actuellement, les salariés reçoivent des allocations familiales mensuelles de 1.019 francs pour deux enfants, et 3.919 francs pour cinq enfants; les agriculteurs n'obtiennent dans les mêmes conditions, respectivement que 370 et 1.925 francs (1).

Quant à la pension de vieillesse, pour une jouissance de 10 années, l'ouvrier touche 400.000 francs et le cultivateur 198.000 francs seulement, après une enquête sur ses revenus éventuels.

Enfin, est-il besoin de souligner que le paysan ne perçoit aucune indemnité de chômage, aucun secours en cas de maladie et que, pour lui, il n'existe aucun répit, ni *a fortiori* aucun congé payé.

* * *

DEUXIEME PARTIE.

LA POLITIQUE AGRICOLE. PRATIQUEE EN BELGIQUE.

(Analyse critique).

Jusqu'à présent, le Département de l'Agriculture a poursuivi une politique trouvant son fondement essentiel dans le souci de régulariser les marchés et les prix des denrées agricoles, grâce à un équilibre plus ou moins respecté entre la production intérieure et la consommation correspondante. A cette fin, en agissant sur les prix, on s'est efforcé de maintenir un rapport jugé adéquat des volumes des productions végétales et des productions animales; d'autre part, on a voulu tendre à une répartition « judicieuse » des tâches à accomplir; la politique de valorisation des céréales et de la betterave sucrière favorise surtout les grandes exploitations tandis que les petites exploitations doivent trouver leur source principale de revenus dans la production animale (spéculation laitière, viandes bovine et porcine, volailles et œufs).

L'application d'une telle politique, qui manque de toute originalité, n'est généralement pas difficile, aussi longtemps que la production interne ne couvre pas la demande nationale. En effet, il est aisé de veiller à ce que les prix à la production couvrent au moins les prix de revient des produits livrés par les agriculteurs. Dans ce but, on fixe des prix de direction (prix indicatifs) pour les denrées principales : froment, lait et beurre, œufs, bovins et porcins sur pied, et l'on assure le respect de ceux-ci par des mesures diverses : mesures prises à la frontière (droits de douane, taxes de licence, contingentements et même prohibition des importations), prix minima à l'importation, incorporation obligatoire du froment indigène dans les moutures, stockages de beurre et de viande en vue d'éviter les chutes des prix dues à une surproduction temporaire et, éventuellement, saisonnière; octroi de subsides à la fabrication du fromage, du lait concentré, du lait en poudre; rétrocession aux producteurs de lait et de viande porcine, d'une partie de la recette, encaissée par le Fonds agricole, provenant de la taxe de licence appliquée à l'importation des céréales fourragères, etc.

(1) Par décision du Conseil des Ministres en date du 7 décembre 1962, les allocations familiales mensuelles des indépendants seront de 400 francs pour 2 enfants et 2.650 francs pour 5 enfants à partir du 1er janvier 1963.

ringe tegenprestaties verbonden in vergelijking met hetgeen de hand- en geestesarbeiders in overheidsdiensten en in de privé-sector hebben te dragen en terugkrijgen.

Thans ontvangen de loontrekkenden als maandelijks kinderbijslag 1.019 frank voor twee kinderen en 3.919 frank voor vijf kinderen; de landbouwers krijgen in de overeenkomstige gevallen respectievelijk maar 370 en 1.925 frank (1).

Als ouderdomspensioen trekt een arbeider voor een genotsduur van 10 jaar, 400.000 frank en een landbouwer maar 198.000 frank, dit na een onderzoek naar zijn eventuele inkomsten.

Tenslotte behoeven wij er wel niet op te wijzen dat de landbouwer geen werkloosheidsuitkeringen trekt noch uitkering in geval van ziekte en dat er, voor hem, geen sprake is van verpozing en, *a fortiori*, van vakantie met loon.

* * *

TWEEDE DEEL.

HET LANDBOUWBELEID IN BELGIE.

(Kritische analyse).

Het beleid van het Departement van Landbouw was er tot nog toe hoofdzakelijk op gericht de markt en de prijzen van de landbouwprodukten te regulariseren, door de inlandse produktie en het overeenkomstige verbruik zoveel mogelijk met elkaar in evenwicht te houden. Daartoe heeft men gepoogd — door het uitoefenen van druk op de prijzen — de omvang van de opbrengst van de veeteelt en die van de gewassen in een gepaste onderlinge verhouding te handhaven; anderzijds had men een « oordeelkundige taakverdeling » op het oog; het valorisatiebeleid dat op het stuk van graangewassen en suikerbietenteelt is gevoerd, bevoordeelt vooral de grote bedrijven, terwijl de kleine bedrijven voor hun inkomsten vooral aangewezen zijn op de opbrengst van de veeteelt (speculatie op zuivelprodukten, runds- en varkensvlees, pluimvee en eieren).

Het is doorgaans niet zo moeilijk een dergelijke politiek — die van alle originaliteit gespeend is — toe te passen, zolang de inlandse produktie de nationale vraag maar niet dekt. Het is immers gemakkelijk ervoor te waken dat de produktieprijzen op zijn minst evenveel bedragen als de kostprijzen van de door de landbouwers geleverde produkten. Daartoe stelt men richtprijzen vast voor de voornaamste landbouwprodukten : tarwe, melk en boter, eieren, levende runderen en varkens, en men doet deze prijzen naleven door diverse maatregelen te treffen : maatregelen aan de grens (douanerechten, vergunningsrechten, contingentering en zelfs invoerverbod), minimum-prijzen bij de invoer, verplichte verwerking van inlandse tarwe in de meelstoffen, opslagen van boter en vlees ter voorkoming van een prijsdaling ingevolge een tijdelijke overproduktie, die eventueel van het seizoen afhangt, het verlenen van subsidies voor de vervaardiging van kaas, gecondenseerde melk, melkpoeder; teruggave aan de voortbrengers van melk en varkensvlees, van een deel van de door het Landbouwfonds geïnde ontvangsten welke voortkomen van de rechten geheven op de invoervergunningen voor voedergranen, enz.

(1) Bij beslissing d.d. 7 december 1962 van de Ministerraad, is de maandelijks kinderbijslag voor zelfstandigen, met ingang van 1 januari 1963, op 400 frank voor 2 kinderen en 2.650 frank voor 5 kinderen vastgesteld.

Une telle politique s'avère absolument inefficace dès que, à la suite de l'évolution du taux d'auto-approvisionnement de la population en certaines denrées alimentaires, un exutoire extérieur devient nécessaire.

Même les subventions accordées à l'exportation de certains produits (froment non incorporé par la meunerie ou non affouragé, œufs, veaux, viandes bovine et porcine) se révèlent insuffisantes pour déterminer un courant exportateur soulageant efficacement nos marchés intérieurs saturés, courant capable d'empêcher une chute des cours.

En Belgique, il n'a jamais existé de loi-cadre de l'agriculture. Nulle politique agricole n'a jamais été définie ni coordonnée à long terme. En la matière, les décisions gouvernementales, prises pour ainsi dire au jour le jour, apparaissent comme de simples palliatifs destinés à éviter une baisse trop sensible des prix des produits de la terre ou, au nom de la « politique de l'index », une hausse excessive des prix des denrées alimentaires.

Seule, la loi du 29 juillet 1955 créant un Fonds agricole prévoit les premières mesures, fort générales, en faveur du soutien des prix et des revenus tandis que certains organismes parastataux s'occupent de la commercialisation ou de la régularisation des marchés des produits agricoles; ce sont l'Office national des Débouchés agricoles et horticoles (O. N. D. A. H.), l'Office national du Lait et de ses Dérivés (O. N. L.) et l'Office commercial du Ravitaillement (O. C. R. A.).

L'action des Pouvoirs publics en vue d'accroître le revenu net des agriculteurs par la contraction des coûts de production et la rationalisation de celle-ci s'est révélée plus négative encore.

Notre pays accuse un retard certain dans le domaine de la politique structurelle au bénéfice de l'agriculture et ce n'est pas par l'application de la timide loi du 15 février 1961, portant création du Fonds d'Investissement agricole, qu'il sera remédié à cette situation.

Le droit de préemption, au profit de celui des héritiers qui continue l'exploitation ou du fermier, en cas d'aliénation à titre onéreux d'un bien rural ou d'une partie d'un bien rural n'existe qu'à peine chez nous. Un projet, vieux de six ans, largement dépassé par les événements, et fort incomplet d'ailleurs, relatif à cette priorité d'acquisition du fonds, vient d'être voté par les Chambres.

Notre législation sur le bail à ferme, si importante puisque 67,7 % de nos terres sont louées, est désuète et surtout régulièrement enfreinte par les propriétaires et même, par nombre de preneurs. Le taux de location et la valeur vénale des terres dépassent outrageusement le « fermage équitable » ou la valeur de rendement correspondante. Comparativement aux pays voisins, leur niveau apparaît nettement trop élevé.

Le morcellement de nos terroirs est excessif (en 1959, nombre moyen de parcelles de terre par exploitation : 6, grandeur moyenne de chaque pièce de terre : 1 ha. 34 a.; la situation est la plus pénible dans les petites fermes). A cette situation, on ne peut cependant remédier par le remembrement obligatoire. En effet, la loi du 25 juin 1956 n'instaure qu'un remembrement conventionnel semi-obligatoire (1); elle n'est, par ailleurs, appliquée qu'à

Een dergelijk beleid blijkt volstrekt ondoelmatig te zijn zodra voor de landbouwprodukten een afzetgebied in het buitenland moet worden gezocht doordat de verbruikers zelf in een zekere mate in hun behoeften aan voedingswaren hebben voorzien.

Zelfs de subsidies voor de uitvoer van sommige produkten (tarwe die niet door een maalderij verwerkt wordt of niet voor veevoeder bestemd is, eieren, kalveren, runds- en varkensvlees) blijken onvoldoende te zijn om onze uitvoer op zodanige wijze te stimuleren, dat onze verzadigde in-landse markten er op doelmatige wijze door verlicht worden, en om een koersdaling te voorkomen.

In België heeft er nooit enige kaderwet voor de landbouw bestaan. Het landbouwbeleid is er nooit op lange termijn uitgestippeld of gecoördineerd geworden. Op dat gebied zijn de regeringsbeslissingen om zo te zeggen van dag tot dag genomen; zij blijken louter lapmiddelen te zijn waarmee men wil voorkomen dat de prijzen van de landbouwprodukten te sterk dalen of dat die van levensmiddelen te hoog oplopen, dit laatste omwille van de zogenaamde « indexpolitiek ».

Alleen de wet van 29 juli 1955 tot oprichting van een Landbouwfonds voorziet in enkele, overigens heel algemene, maatregelen bestemd om de prijzen en inkomsten te steunen, terwijl sommige parastatale instellingen de markt van de landbouwprodukten trachten in te richten als een tak van handel of ze te regulariseren. Het gaat hier om de Landelijke Dienst voor de Afzet van Land- en Tuinbouwprodukten (L. D. A. L. T. P.), de Nationale Zuiveldienst en de Handelsdienst voor Ravitaillering.

De actie van overheidswege tot opvoering van het netto-inkomen van de landbouwer door inkringing van de produktiekosten en rationalisering van de produktie is nog meer negatief gebleken.

Ons land staat merkkelijk ten achter op het stuk van het structuurbeleid ten gunste van de landbouw en deze toestand zal zeker niet verholpen worden door de voorzichtige wet van 15 februari 1961 tot oprichting van een Landbouw-investeringsfonds in toepassing te brengen.

Het recht van voorkoop ten gunste van degene onder de erfgenamen die het bedrijf voortzet of van de pachter, in geval van vervreemding onder bezwarende voorwaarden van een landeigendom of een deel daarvan, bestaat in ons land praktisch niet. Een zes jaar oud ontwerp met betrekking tot die optie op de aankoop van het bedrijf werd door de beide Kamers goedgekeurd, maar het is al lang door de gebeurtenissen achterhaald en overigens zeer onvolledig.

Onze wetgeving betreffende de pachtovereenkomst — een zeer belangrijke wetgeving, gelet op het feit dat 67,7 % van onze landerijen gepacht worden — is verouderd en wordt regelmatig door de eigenaars en zelfs door de pachters overtreden. De pacht- en de verkoopwaarde van de landerijen liggen in schromelijke mate boven de overeenkomstige « billijke pacht prijs » en opbrengstwaarde. In vergelijking met de naburige landen liggen die bedragen veel te hoog.

Onze landerijen zijn op overdreven wijze verkaveld (in 1959 was het gemiddelde aantal percelen per bedrijf : 6; de gemiddelde oppervlakte van elk perceel : 1 ha 34 a; de toestand is het ellendigst voor de kleine bedrijven). Deze toestand is echter niet te verhelpen met een verplichte ruilverkaveling. De wet van 25 juni 1956 voert immers slechts een halfverplichte, contractuele ruilverkaveling in (1); zij wordt overigens in een al te traag tempo ten uitvoer gelegd.

(1) Pour qu'une proposition de remembrer soit acceptée, il faut qu'elle recueille l'adhésion d'une majorité, dans chacun des groupes : 1) propriétaires et usufruitiers; 2) exploitants. De plus, les adhérents doivent posséder ou exploiter plus de la moitié de la surface à remembrer.

(1) Om een voorstel tot ruilverkaveling te doen aanvaarden, moet dit in elk der groepen : 1) eigenaars en vruchtgebruikers; 2) exploitanten, de instemming van een meerderheid bekomen. Bovendien moeten degenen die het voorstel aanvaarden meer dan de helft van de voor de ruilverkaveling in aanmerking komende oppervlakte bezitten of exploiteren.

une allure trop réduite. Le Ministère de l'Agriculture a bien prévu la cadence d'exécution du remembrement que voici :

1961 : 3.600 ha.; 1962 : 8.000 ha.; 1963 : 12.000 ha.; 1964 : 16.000 ha.; 1965 : 20.000 ha.; et à partir de 1966 : 25.000 ha. chaque année.

D'ores et déjà, une telle programmation n'est pas respectée et les buts assignés ne seront jamais atteints si l'on ne procède à la formation accélérée de techniciens du remembrement (ingénieurs agronomes, agronomes, géomètres) et si l'on ne modifie profondément le processus suivi jusqu'à présent.

En matière d'assainissement des terres, d'amélioration des chemins agricoles, de rénovation de l'habitat rural, l'effort réalisé est trop timide et l'action des Pouvoirs publics se révèle peu efficace.

L'enseignement, la recherche et la vulgarisation agricoles gagneraient à être amplifiés, coordonnés, rationalisés.

L'organisation du crédit agricole apparaît dépassée, le montant des prêts consentis aux cultivateurs est sans rapport avec la situation économique pénible du secteur et surtout avec les impératifs d'une modernisation de l'exploitation que la conjoncture impose impérieusement.

Enfin, il importe de souligner les défaillances de notre législation relative à l'entraide agricole, aux groupements de producteurs, à l'action coopérative. Notre statut actuel de la coopération repose essentiellement sur la loi du 18 mai 1873. Celle-ci procède d'une telle liberté de rédaction qu'elle permet les déviations les plus excessives, ne constate aucune différence formelle entre société anonyme et société coopérative et, en fait, s'écarte du concept coopératif proprement dit.

Il apparaît, et combien !, inutile de retracer ici toutes les insuffisances, les outrances, les imprécisions de cette loi archaïque. Celle-ci est loin d'établir, comme le veut la véritable coopération, *la primauté de l'homme sur le capital* et, de ce fait, elle rejoint le statut de la société anonyme et permet des usages abusifs : les fausses coopératives agricoles pullulent dans notre pays.

TROISIEME PARTIE.

LA CHARTE DE LA PAYSANNERIE BELGE.

A. — JUSTIFICATION ET PRINCIPES DE BASE.

La politique agricole menée jusqu'ici en Belgique, improvisée quasi quotidiennement, ne présentant pas de véritable ligne de force directrice, caractérisée par une inertie et un immobilisme de mauvais aloi, est marquée du sceau de l'inefficacité. Elle n'a créé que du mécontentement tant chez les agriculteurs que parmi les consommateurs.

Il convient que des mesures soient édictées en vue d'assurer la reconversion, la rénovation et la promotion de notre agriculture. La présente Charte tend vers ce but.

Elle se présente comme une loi-cadre en vertu de laquelle les fonctions agricoles et para-agricoles de produc-

Het Ministerie van Landbouw heeft weliswaar volgend tijdschema voor de tenuitvoerlegging van de ruilverkaveling vastgesteld :

1961 : 3.600 ha; 1962 : 8.000 ha; 1963 : 12.000 ha; 1964 : 16.000 ha; 1965 : 20.000 ha; en vanaf 1966 : 25.000 ha per jaar.

Maar nu reeds wordt dit schema niet meer gevolgd en het gestelde doel zal nooit bereikt worden indien men niet tot de versnelde opleiding van technici in ruilverkavelingsaangelegenheden overgaat (landbouwingenieurs, landbouwkundigen, landmeters) en indien men de tot nu toe gevolgde werkwijze niet diepgaand wijzigt.

Op het stuk van de sanering van de gronden, van de verbetering van de door de landbouwers gebruikte wegen, van de vernieuwing van de boerenwoning zijn de gedane pogingen te schuchter en blijkt de actie van de autoriteiten weinig doelmatig te zijn.

Het onderwijs, de onderzoeken en de vulgarisatie op landbouwgebied zouden erbij winnen, als zij werden uitgebreid, gecoördineerd, gerationaliseerd.

De regeling inzake landbouwkrediet blijkt verouderd te zijn, het bedrag van de aan landbouwers toegestane leningen is niet in verhouding tot de lastige economische toestand waarin deze sector verkeert en vooral niet tot de eisen welke worden gesteld door de modernisering van het bedrijf, die wegens de ontwikkeling van de conjunctuur volstrekt onontbeerlijk geworden is.

Tenslotte moet nog de aandacht gevestigd worden op de tekortkomingen van onze wetgeving t.o.v. het onderlinge hulpbetoon in de landbouw, de groeperingen van producenten, de coöperatieve actie. Ons huidige statuut inzake coöperatie berust hoofdzakelijk op de wet van 18 mei 1873. Met de redactie van deze wet nu heeft men zich zodanige vrijheden veroorloofd, dat zij tot de ergste afwijkingen aanleiding kan geven; er wordt daarin geen duidelijk verschil gemaakt tussen de naamloze vennootschap en de coöperatieve vereniging, en feitelijk wijkt deze wet af van het ware begrip coöperatie.

Wij behoeven hier zeker niet terug te komen op alle leemten, buitensporige bepalingen en onnauwkeurigheden welke in die archaïsche wet voorkomen. Deze wet stelt niet, zoals een ware coöperatie dat vraagt, het principe voorop *dat de mens vóór het kapitaal gaat*, en bijgevolg knoopt zij aan bij het statuut van de naamloze vennootschap en maakt zij misbruiken mogelijk : het krioelt van valse landbouwcoöperaties in België.

DERDE DEEL.

HET HANDVEST VAN DE BELGISCHE BOERENSTAND.

A. — VERANTWOORDING EN GRONDBEGINSELEN.

Het tot nog toe in België gevoerde landbouwbeleid berust op een haast dagelijks improviseren. Het vertoont geen werkelijk stuwende en richtinggevende lijn, maar wordt gekenmerkt door een inertie en immobilisme van bedenkelijke aard en draagt de stempel van de ondoelmatigheid. Het heeft slechts ontevredenheid verwekt, zo bij de landbouwers als bij de verbruikers.

Maatregelen moeten derhalve worden uitgevaardigd met het oog op de omschakeling, de vernieuwing en de bevordering van onze landbouw. Dat is het doel van dit Handvest.

Het dient zich aan als een kaderwet, die de functies van de landbouwer en de daarmee samenhangende functies

tion, de transformation et de commercialisation seront encadrées, orientées et rationalisées.

Ne se préoccupant guère des problèmes agricoles immédiats (prix du froment, prix du lait, primes de compensation, problème beurre-margarine, prix du bétail et de la viande, pénurie de denrées fourragères), qui retiennent chaque jour notre attention, inspirée par l'expérience du passé et de l'heure présente mais tournée résolument vers l'avenir, elle pose les principes de l'adaptation, si nécessaire, de l'agriculture nationale aux impératifs communautaires, laquelle requiert un effort considérable et immédiat.

En effet, l'échéance décisive se profile d'ores et déjà. A la date du 1er janvier 1970, et même antérieurement en ce qui concerne certains produits (dont les fruits et les légumes), sera réalisé le Marché Commun Agricole, lequel implique notamment la liberté de circulation des produits entre les Etats partenaires, l'uniformisation de la politique agricole de ceux-ci, l'application d'une politique commerciale commune à l'égard des pays tiers, etc.

Il importe de préparer, sans hésitation et sans retard, l'agriculture belge à l'intégration européenne (1), laquelle déterminera une compétition très vive sur les marchés et une sélection sévère des productions.

A cette fin, une réforme profonde de la politique agricole s'impose. Celle-ci se fondera sur la nécessité de renforcer le pouvoir économique et concurrentiel des exploitations familiales, conformément au vœu communautaire (2) mais aussi sur le fait qu'il faut accroître le degré de technicité pourtant déjà élevé de notre agriculture. La réforme comportera principalement des mesures dont l'efficacité est de longue durée et même permanente. Elle visera à la réduction des dépenses de production, à l'orientation des productions compte tenu des possibilités de débouchés, au raccourcissement et à la rationalisation des circuits de distribution (accroissement de la marge bénéficiaire de l'activité agricole), à l'organisation des marchés; cette dernière sera parallèle à celle qui, sur le plan communautaire, prévaudra à l'issue de la période transitoire.

Enfin, en relation avec les décisions qui seront prises dans le cadre de la C. E. E., et même devançant celles-ci l'accent sera mis sur l'aspect social de la politique agricole.

* * *

La politique agricole sera définie, orientée, coordonnée et appliquée sous la responsabilité du Ministère de l'Agriculture par un « Bureau de Planification et d'Orientation de l'agriculture », lequel agira en collaboration avec les représentants dûment qualifiés de la profession agricole, élus au suffrage direct et secret au sein d'organisations nouvelles, à savoir, les Chambres d'Agriculture et les Commissions paritaires.

(1) Il importe, parallèlement, d'adapter notre agriculture à une libération plus large des échanges; en effet, le Marché Commun pourrait, à l'avenir, très bien se dissoudre en une vaste zone occidentale de libre-échange (Association du Royaume-Uni, du Danemark, etc., pression des Etats-Unis dans le cadre de l'O.C.D.E. et du G.A.T.T.).

(2) A ce sujet, citons, entre autres, le point 9 de la résolution adoptée par les Ministres de l'Agriculture des Six ou leurs délégués, lors de la Conférence de Stresa en juillet 1958, libellé comme suit :

« Etant donné l'importance de la structure familiale dans l'agriculture européenne et la volonté unanime de sauvegarder ce caractère familial, il conviendrait que tout soit mis en œuvre afin d'accroître la capacité économique et concurrentielle des entreprises familiales. »

La Charte agraire est notamment inspirée par ce vœu.

bij de produktie, de verwerking en het in de handel brengen zal ordenen, oriënteren en rationaliseren.

Het laat zich praktisch niet in met de onmiddellijke landbouwproblemen (graan- en melkprijzen, vereveningspremies, probleem boter-margarine, prijzen van vee en vlees, tekort aan voeders) die dag aan dag onze aandacht vergen. Geleerd door de ervaring van het verleden en het heden, doch vastberaden naar de toekomst gekeerd, legt het de principes vast in verband met de hoogst noodzakelijke aanpassing van onze nationale landbouw aan de eisen van de gemeenschappelijke markt, welke aanpassing een aanzienlijke en onmiddellijke inspanning vergt.

Daarvoor blijft immers niet veel tijd meer over. Op 1 januari 1970 en zelfs nog eerder voor sommige produkten (waaronder fruit en groenten) zal de Gemeenschappelijke Landbouwmarkt werkelijkheid zijn; dit betekent met name het vrije verkeer van de produkten onder de lidstaten, unificatie van hun landbouwbeleid, en de toepassing van een gemeenschappelijke handelspolitiek ten opzichte van de derde landen, enz.

De Belgische landbouw dient onverwijld en beslist te worden voorbereid op de Europese integratie (1) die een vinnige concurrentie op de markten en een scherpe selectie van de produktes tot gevolg zal hebben.

Daartoe is een diepgaande hervorming van het landbouwbeleid nodig. Daarbij dient te worden uitgegaan van de noodzaak, dat niet alleen de economische positie en het concurrentievermogen van de gezinsbedrijven moeten worden versterkt, overeenkomstig de wens der Gemeenschap (2), maar ook dat de reeds sterke technische inslag van onze landbouw nog moet worden opgevoerd. Deze hervorming moet hoofdzakelijk bestaan in maatregelen die op lange termijn en zelfs blijvend doelmatig zullen zijn. Hierbij zij bedoeld: inkrimping van de produktiekosten, oriëntatie van de produktes volgens de afzetmogelijkheden, beperking en rationalisatie van het distributieproces (vergroting van de winstmarge der landbouwers), organisatie van de markten; deze moet parallel lopen met de organisatie welke op het eind van de overgangperiode in de Gemeenschap zal primeren.

Tenslotte zal, met het oog op de in het raam van de E. E. G. te verwachten beslissingen, en zelfs om daarop vooruit te lopen, de nadruk gelegd worden op het sociale aspect van het landbouwbeleid.

* * *

Het landbouwbeleid zal onder de verantwoordelijkheid van de Minister van Landbouw worden bepaald, georiënteerd, gecoördineerd en toegepast door een « Bureau voor Landbouwordering en -oriëntatie », dat zal handelen in samenwerking met de bevoegde vertegenwoordigers van het landbouwberoep, die bij rechtsreeks en geheime verkiezing worden gekozen inieuwe instellingen met name de Landbouwraden en de Paritaire Comités.

(1) Onze landbouw dient ook aangepast te worden met het oog op een grotere liberalisatie van het handelsverkeer; het is immers heel goed mogelijk dat de Gemeenschappelijke Markt eens wordt opgenomen in een ruimere West-Europese vrijhandelszone (Associatie van het Verenigd Koninkrijk, van Denemarken, enz., druk van de Verenigde Staten in het raam van de O.E.S.O. en van de G.A.T.T.).

(2) In dit verband mogen wij onder meer punt 9 vermelden van de resolutie welke op de Conferentie te Stresa in juli 1958 door de Ministers van Landbouw van de Zes of door hun afgevaardigden is aangenomen. Dit punt luidt als volgt:

« Gelet op de betekenis van de familiale structuur in de Europese landbouw en de eenparige wens tot behoud van dit gezinskarakter dienen alle middelen in het werk te worden gesteld om de economische capaciteit en het concurrentievermogen van de gezinsbedrijven te doen toenemen ».

Deze wens ligt mede aan de oorsprong van het landbouwhandvest.

Elle concernera quatre secteurs :

- 1° les structures agricoles;
- 2° les marchés et les débouchés agricoles;
- 3° les prix agricoles;
- 4° la protection sociale, familiale et économique de l'agriculteur.

**B. — LA REPRESENTATION OFFICIELLE DE L'AGRICULTURE :
LES CHAMBRES D'AGRICULTURE
ET LES COMMISSIONS PARITAIRES** (art. 13 de la loi).

Il est vain d'énoncer des principes de réforme si les instruments de réalisation et de contrôle ne sont pas mis en place

I. — Les Chambres d'Agriculture.

Actuellement, la représentation dite officielle de l'agriculture est assurée d'une manière désuète et inopérante.

Il importe de redresser une telle situation par la création de Chambres d'Agriculture composées principalement d'exploitants agricoles élus tous les quatre ans, au scrutin personnel et secret, c'est-à-dire démocratiquement, par les agriculteurs eux-mêmes, et assistées de techniciens et d'un juriste nommés par le Roi. Chaque Chambre d'Agriculture formulera notamment des avis et des recommandations concernant l'orientation de la politique agricole et édictera, sous la responsabilité de l'Autorité centrale, les réglementations d'exécution des dispositions reprises par la loi générale de reconversion, de rénovation et d'adaptation de l'agriculture.

II. — Les Commissions paritaires.

Cellule de base, la plus proche du monde agricole, la Commission paritaire se situera au niveau des cantons. Elle groupera, outre un juriste nommé par le Roi, des propriétaires et des locataires de biens fonds, élus tous les quatre ans par les exploitants agricoles. Les Commissions paritaires veilleront au respect des édits prononcés par les Chambres d'Agriculture et leur compétence propre sera particulièrement étendue dans le domaine des baux à ferme (homologation des baux et de tout acte modificatif, surveillance des états des lieux, conciliation et, à défaut, jugement de toute contestation survenant entre bailleurs et preneurs, appréciation des motifs de résiliation, etc.). Leur décision sera sans appel.

**C. — LA PLANIFICATION DE L'AGRICULTURE
ET LE CONTROLE DE LA POLITIQUE AGRICOLE
GOUVERNEMENTALE.**

I. — La Planification de l'agriculture
(art. 1 de la loi).

L'agriculture se présente comme un secteur économique et social important. Pour remédier à la disparité économique et sociale vis-à-vis des autres catégories dont souffre, d'une manière permanente la classe des travailleurs du secteur agricole, pour assurer l'intégration totale et harmonieuse de l'agriculture à l'entité économique nationale mais aussi afin d'accroître son pouvoir compétitif au dehors

Het landbouwbeleid zal vier sectoren omvatten :

- 1° de landbouwstructuren;
- 2° de landbouwmarkten en -afzetgebieden;
- 3° de landbouwprijzen;
- 4° de sociale, familiale en economische bescherming van de landbouwer.

**B. — DE OFFICIELE VERTEGENWOORDIGING
VAN DE LANDBOUW : DE LANDBOUWRADEN
EN DE PARITAIRE COMITÉS** (art. 13 van de wet).

Het heeft geen zin hervormingsprincipes te formuleren indien niet wordt voorzien in de instrumenten voor de toepassing van en de controle op die principes.

I. — De Landbouwraden

De zogenaamde officiële vertegenwoordiging van de landbouw is thans op een verouderde en ondoelmatige wijze geregeld.

Het komt erop aan deze toestand te verhelpen door de oprichting van Landbouwraden, die hoofdzakelijk samengesteld zijn uit landbouwexploitanten die om de vier jaar door de landbouwers zelf verkozen worden bij persoonlijke en geheime stemming, dit wil zeggen op democratische wijze, en bijgestaan worden door technici en een jurist, welke door de Koning worden benoemd. Iedere Landbouwrade brengt adviezen uit en doet aanbevelingen betreffende de oriëntatie van het landbouwbeleid en vaardigt, onder de verantwoordelijkheid van het Centraal Bestuur, reglementeringen uit voor de toepassing van de bepalingen welke opgenomen zijn in de algemene wet op de omschakeling, de vernieuwing en de aanpassing van de landbouw.

II. — De Paritaire Comités.

Het Paritair Comité zal op het niveau van het kanton de basiscel vormen die het dichtst bij de landbouwwereld staat. Buiten een door de Koning benoemd jurist, zal het eigenaars en huurders van landgoederen groeperen, die om de vier jaar door de landbouwexploitanten worden gekozen. De Paritaire Comités zullen waken voor de naleving van de door de Landbouwraden getroffen beslissingen, en hun eigen bevoegdheid zal bijzonder ruim zijn op het gebied van de pachtovereenkomsten (betrachting van de overeenkomsten en van akten tot wijziging daarvan, toezicht op de plaatsbeschrijvingen, verzoening en, bij gebreke hiervan, uitspraak over gelijk welke betwisting tussen pachters en verpachters, beoordeling van de redenen van opzegging, enz...). Tegen hun beslissing staat geen beroep open.

**C. — LANDBOUWORDENING EN TOEZICHT
VAN HET PARLEMENT OP HET REGERINGSBELEID
INZAKE LANDBOUW.**

I. — De Landbouwordening
(eerste artikel van de wet).

De landbouw vormt een belangrijke sociaal-economische sector. Om een einde te maken aan de economische en sociale achteruitstelling t.o.v. de andere categorieën werknemers — een achteruitstelling waarvan de werknemers uit de landbouwsector steeds het slachtoffer zijn —, om de landbouw geheel en harmonisch te integreren in 's lands bedrijfsleven, maar ook zijn concurrentiemogelijkheden zo

et en dedans de nos frontières, il importe que les objectifs de la politique qui la concerne soient, répétons-le, définis, orientés, coordonnés et appliqués sous la responsabilité du ministre de l'Agriculture, par un « *Bureau de Planification et d'Orientation de l'Agriculture* », qui aidera à assurer la continuité d'une politique agricole à long terme. Compte tenu des caractéristiques particulières de la production agricole, de la demande des produits alimentaires et des habitudes propres à la paysannerie, les principes de la planification revêtiront une certaine souplesse en divers domaines.

Le Bureau de Planification et d'Orientation de l'Agriculture agira en relation avec la Commission de la Communauté Economique Européenne, avec l'Organisation de Coopération et de Développement économique (O.C.D.E.) et avec l'Organisation des Nations Unies pour l'Alimentation et l'Agriculture (F.A.O.).

A l'exemple des réalisations de la plupart de nos partenaires de la C.E.E., ce Bureau établira un *premier Plan quadriennal de reconversion, de rénovation et d'adaptation de l'agriculture nationale*. Le premier plan de développement économique et social s'inscrira dans un cadre institutionnel tant du point de vue national que communautaire. Il tiendra compte de la nécessité de maintenir et de développer les relations qui unissent la Belgique avec les pays membres du Marché Commun et les pays tiers. Sur le plan national, il comportera un *ensemble de mesures de promotion paysanne, destinées à placer, dans le plus bref délai possible, les agriculteurs dans des conditions économiques, sociales et d'existence équivalentes à celles des autres travailleurs du pays*.

Etant donné les possibilités réservées à notre agriculture au sein de la Communauté Economique Européenne et celles de débouchés qu'offrent les pays tiers, entre autres ceux en voie de développement, il importera que le Bureau de Planification et d'Orientation de l'Agriculture définisse, aux niveaux national et régional, l'orientation des cultures et de l'élevage, les objectifs de production, les moyens d'atteindre ces objectifs et l'ordre d'urgence des investissements.

Les mesures préconisées doivent avoir trait à l'orientation, l'adaptation, la reconversion et la promotion de l'agriculture.

Les grands principes de la politique agricole, que le Bureau sera chargé de définir, porteront sur :

1. — *la structure agraire*, que l'on arrêtera dans le cadre de plans régionaux d'aménagement du territoire et les *structures de production*, c'est-à-dire principalement celles de l'exploitation, qui ne sont généralement pas adaptées aux exigences modernes et qui constituent un obstacle à la contraction des prix de revient des produits, au développement rationnel et à l'amortissement adéquat des investissements ainsi qu'à l'emploi optimum de la main-d'œuvre et de la terre;

2. — *les marchés et les prix agricoles*. Il s'agit d'adapter nos mécanismes de prix et d'organisation des marchés aux règles communautaires et de mettre en œuvre un programme visant à donner toutes ses chances à l'agriculture belge lors de la réalisation complète du marché commun; il s'avère, en effet, que les progrès dans la production réalisés par notre secteur agricole ne sont pas accompagnés de progrès comparables dans le domaine de l'organisation éco-

binen als buiten onze grenzen op te voeren, moeten de doeleinden van het landbouwbeleid — wij herhalen het — worden bepaald, gericht, gecoördineerd en nagestreefd onder de verantwoordelijkheid van de Minister van Landbouw, door een « *Bureau voor Landbouwordering en -oriëntatie* », dat mede instaat voor een landbouwbeleid op lange termijn. De beginselen van de ordening dienen in diverse opzichten een zekere graad van soepelheid te vertonen, met inachtneming van het eigen karakter van de landbouwproductie, de vraag naar levensmiddelen en de aan de boerenstand eigen gebruiken.

Het Bureau voor Landbouwordering en -oriëntatie treedt op in overleg met de Commissie van de Europese Economische Gemeenschap, met de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (O.E.S.O.) en met de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties (F.A.O.).

Naar het voorbeeld van hetgeen door de meesten onze partners in de E.E.G. werd verwezenlijkt, stelt het Bureau een eerste vierjarenplan op voor de omschakeling, de vernieuwing en de aanpassing van ons landbouwbestel. Het eerste plan voor economische en sociale ontwikkeling dient zowel uit een nationaal als uit een communautair oogpunt op institutionele grondslag uitgewerkt te worden. Het houdt rekening met de noodzakelijkheid om de banden die België met de lidstaten van de Gemeenschappelijke Markt en met derde landen verbinden, te handhaven en te verstevigen. Op nationaal niveau behelst dit plan een geheel van maatregelen om de landbouw te bevorderen en om aan de landbouwers in de kortst mogelijke tijd economische en sociale voorwaarden en een levensstandaard te verschaffen die gelijkwaardig zijn aan die van de andere werknemers in dit land.

Gelet op de afzetmogelijkheden die onze landbouw in de Europese Economische Gemeenschap en in derde landen, onder meer de ontwikkelingslanden, worden geboden, dient het Bureau voor Landbouwordering en oriëntatie op nationaal en gewestelijk niveau aanwijzingen te geven met betrekking tot de oriëntatie van culturen en teelten, de doeleinden van de productie, de middelen om die doeleinden te bereiken en de meerdere of mindere mate waarin de investeringen dringend zijn.

De aanbevolen maatregelen moeten betrekking hebben op de oriëntatie, de aanpassing, de omschakeling en de bevordering van de landbouw.

De grote beginselen die het Bureau met het oog op het landbouwbeleid behoort te bepalen, moeten de volgende terreinen tot object hebben :

1. — *de agrarische structuur*, die men dient vast te leggen in het kader van gewestelijke plannen en de *productiestructuren*, dit zijn voornamelijk de exploitatiestructuren, welke doorgaans niet aangepast zijn aan de moderne vereisten en een hinderpaal vormen voor de inkrumping van de kostprijzen der produkten, de rationele uitbreiding en de gepaste afschrijving van de investeringen, evenals voor de optimale aanwending van de werkkrachten en van de grond.

2. — *de markten en de prijzen van de landbouwprodukten*. Wij moeten onze mechanismen op het stuk van prijsbeleid en marktorganisatie aanpassen aan de regels van de Europese gemeenschap en een programma in werking stellen dat de Belgische landbouw alle kansen van slagen moet geven wanneer de gemeenschappelijke markt volledig tot stand gekomen is; het blijkt immers dat de vooruitgang van de productie in onze landbouwsector niet

nomique (1); il en résulte une inadéquation de l'offre à la demande dans le temps et dans l'espace, en quantité comme en qualité; par ailleurs, les circuits du commerce des produits agricoles sont trop longs, s'alourdissent de plus en plus et ne sont pas adaptés en vue de la conquête des débouchés extérieurs;

3. — *la législation sociale à laquelle a droit l'ensemble des travailleurs agricoles.*

Dans sa mission, le Bureau de Planification et d'Orientation de l'Agriculture sera aidé par un Fonds d'Orientation, de Régularisation et de Garantie des Marchés agricoles (politique des marchés, des débouchés et des prix agricoles) et par un Fonds agricole de Développement économique et social (politique des structures agraires et politique sociale agricole).

II. — Le contrôle de la politique agricole (art. 4).

Un contrôle parlementaire très strict de la politique agricole gouvernementale ainsi que des mesures prises et préconisées en vue de la promotion économique et sociale de la classe agricole s'imposent.

A cette fin, le Gouvernement présentera chaque année à l'occasion de la discussion du budget de l'Agriculture, au Parlement, un « Rapport Vert », décrivant la situation économique et sociale de l'agriculture et informant de ses projets en vue de maintenir ou d'améliorer la position de celle-ci, compte tenu de l'évolution économique et sociale de l'ensemble de la Nation.

D. — LA POLITIQUE AGRICOLE.

I. — Les principes généraux (art. 2).

a) *But poursuivi.*

La politique agricole tend à *reconvertir l'agriculture belge afin de placer les agriculteurs dans des conditions économiques, sociales et d'existence équivalentes à celles des autres travailleurs du pays.* Pour y parvenir, il convient :

1) d'intensifier et surtout de rationaliser la production agricole; de l'orienter, compte tenu de l'évolution des besoins, des vocations naturelles des terroirs, des perspectives qu'offre la réalisation de la Communauté Economique Européenne et de l'aide à apporter aux pays en voie de développement; enfin, d'assurer la promotion de la qualité des produits;

2) de rationaliser les circuits de distribution des matières premières nécessaires à l'agriculture et des produits agricoles;

3) d'adapter la législation sociale en faveur des exploitants agricoles non à celle des travailleurs véritablement indépendants mais à celle des autres catégories professionnelles;

4) de permettre à l'agriculture et plus spécialement à l'exploitation familiale, de trouver une compensation aux

(1) La remarque vaut également en ce qui concerne le domaine social.

gepaard gaat met een overeenkomstige vooruitgang van de economische organisatie (1); daardoor ontstaat een niet-aanpassing tussen aanbod en vraag in de tijd en in de ruimte, in kwantiteit zowel als in kwaliteit; anderzijds is de handelscyclus voor de landbouwproducten te lang; hij wordt ten andere steeds maar hoger en is niet afgestemd op de verovering van de buitenlandse afzetgebieden;

3. — *de sociale wetgeving waarop de gezamenlijke landbouwers recht hebben.*

Het Bureau voor Landbouwordening en -oriëntatie zal worden bijgestaan door een Oriëntatie-, Regularisatie- en Garantiefonds voor de Landbouwmarkten (beleid inzake markten, afzetgebieden en landbouwprijzen) en door een Landbouwfonds voor economische en sociale ontwikkeling (beleid inzake landbouwstructuren en sociaal landbouwbeleid).

II. — De controle op het landbouwbeleid (art. 4).

Een zeer strikte parlementaire controle op het landbouwbeleid van de regering evenals op de maatregelen die getroffen en aangeprezen worden met het oog op de economische en sociale ontplooiing van de boerenstand dringen zich op.

Daartoe zal de regering ieder jaar, ter gelegenheid van de bespreking van de begroting van Landbouw, aan het Parlement een « Groen Rapport » voorleggen, waarin de economische en sociale toestand van de landbouwsector wordt beschreven en kennis wordt gegeven van haar plannen om de positie van de landbouw te handhaven of te verbeteren, rekening houdend met de economische en sociale evolutie van de gehele Natie.

D. — HET LANDBOUWBELEID.

I. — De algemene beginselen (art. 2).

a) *Nagestreefd doel.*

De landbouwpolitiek streeft ernaar *de Belgische landbouw om te schakelen ten einde de landbouwers economische en sociale voorwaarden en een levensstandaard te bezorgen die gelijkwaardig zijn aan die van de andere werknemers in ons land.* Om daartoe te komen dient men :

1) de landbouwproductie op te voeren en vooral te rationaliseren; ze te oriënteren, rekening houdend met de ontwikkeling van de behoeften, met de natuurlijke bestemming van de gronden, met de vooruitzichten die de totstandkoming van de Europese Economische Gemeenschap biedt en met de hulp die aan de ontwikkelingslanden dient te worden verleend; tenslotte moet de kwaliteit van de producten bevorderd worden;

2) de distributie van de voor de landbouw benodigde grondstoffen en van de landbouwproducten te rationaliseren;

3) de sociale wetgeving ten voordele van de landbouw-exploitanten aan te passen, niet aan die van de werkelijk zelfstandige werknemers, maar aan die van de andere beroepscategorieën;

4) de landbouwbedrijven, en meer in het bijzonder de gezinsbedrijven, in staat te stellen een compensatie te vinden

(1) Deze opmerking geldt ook voor het sociale terrein.

désavantages naturels et économiques auxquels elle est soumise, comparativement aux autres secteurs de l'économie.

b) *Objet.*

La politique agricole, qui doit assurer les moyens indispensables pour atteindre le but défini ci-dessus, a pour objet :

- 1) d'accroître la productivité de l'agriculture en déterminant des prix équitables pour les différents produits, en développant et en vulgarisant le progrès technique, en assurant le développement rationnel de la production en vue d'équilibrer l'offre et les débouchés possibles et d'assurer l'emploi optimal des facteurs de la production, notamment de la main-d'œuvre;
- 2) d'améliorer les débouchés intérieurs et extérieurs et les prix à la production par une action, exercée notamment sur les conditions de commercialisation des produits, par le recours à la *vraie coopération*;
- 3) de réduire les coûts de production par la coopération et l'exploitation en commun;
- 4) d'assurer la protection rigoureuse et l'amélioration des terres à destination agricole;
- 5) d'assurer la modernisation du capital foncier bâti et l'équipement judicieux des exploitations (capital d'exploitation), notamment par l'octroi d'un crédit à des conditions de durée, de taux, de remboursement et de garantie adaptées aux caractéristiques propres à l'activité agricole;
- 6) de développer le crédit mutuel agricole et, par là, l'auto-financement de l'agriculture;
- 7) d'orienter et d'encourager les productions les mieux adaptées aux conditions de chaque région;
- 8) de promouvoir et favoriser une structure d'exploitation familiale, susceptible d'utiliser au mieux les techniques modernes de production et de commercialisation ainsi que de permettre le plein emploi de la main-d'œuvre et du capital de l'exploitant.

II. — Les structures agraires.

La politique agricole des structures tend à la réduction des coûts de production, au meilleur emploi des facteurs de la production et principalement de la main-d'œuvre.

a) *Le concept de l'exploitation familiale (art. 3).*

Les réformes préconisées visent, essentiellement, la survie et la promotion de l'exploitation agricole familiale viable et efficace, considérée comme unité de production et comme unité de revenu, éventuellement très spécialisée et complétée par la coopération. C'est en effet cette formule d'entreprise qui est le mieux en mesure de satisfaire aux exigences de l'agriculture moderne, tout au moins en Europe occidentale.

Une conception moderne de l'exploitation familiale se base moins sur l'entreprise et des problèmes techniques que sur l'homme, promoteur et réalisateur de tout processus technique de production. L'exploitation familiale doit être définie en tenant compte, d'une part, des conséquences de l'application du progrès technique qui conduit à l'accroissement de la productivité de la main-d'œuvre agricole et,

pour de naturelles et économiques nadelen die zij ondergaan in vergelijking met de andere sectoren van de economie.

b) *Voorwerp.*

Het landbouwbeleid dat de voor het hiervoren omschreven doel noodzakelijke middelen moet aanwenden, beoogt :

- 1) het opvoeren van de produktiviteit in de landbouw dank zij de ontwikkeling en de vulgarisatie van de technische vooruitgang, door de rationele ontwikkeling van de produktie te verzekeren, ten einde het aanbod af te stemmen op de afzetmogelijkheden, en door het optimaal gebruik te waarborgen van de produktiefactoren, met name de arbeidskrachten;
- 2) het verbeteren van de binnen- en buitenlandse afzet en van de produktieprijzen door de uitoefening van een actie, die onder meer gericht is op de middelen tot het in de handel brengen van de produkten, door beroep te doen op de *ware coöperatie*;
- 3) de produktiekosten te verminderen door coöperatieve actie en gemeenschappelijke exploitatie;
- 4) de strenge bescherming en de verbetering verzekeren van de voor de landbouw bestemde gronden;
- 5) de modernisering van het gebouwd onroerend kapitaal en de oordeelkundige uitrusting van de bedrijven te verzekeren (bedrijfskapitaal), nl. door kredietverlening onder termijn, rentevoet-, terugbetalings- en waarborgvoorwaarden, die aangepast zijn aan de eigen kenmerken van de landbouwbedrijvigheid;
- 6) het onderling landbouwkrediet en, derhalve, de autofinanciering van de landbouw te ontwikkelen;
- 7) de produkties die het meest aangepast zijn aan de voorwaarden van iedere streek te oriënteren en aan te moedigen;
- 8) een gezinsbedrijfstype te bevorderen en te begunstigen, dat van aard is de moderne produktie- en handelstechnieken onder de beste voorwaarden aan te wenden en de volledige benutting van de werkkrachten en van het kapitaal van de exploitant mogelijk te maken.

II. — De Landbouwstructuren.

Het landbouwbeleid inzake structuren streeft naar de vermindering van de produktiekosten, naar een betere aanwending van de produktiefactoren en voornamelijk van de werkkrachten.

a) *Het begrip gezinsbedrijf (art. 3).*

De aangeprezen hervormingen beogen in hoofdzaak het voortbestaan en de bevordering van het leefbare en efficiënte gezinsbedrijf, dat beschouwd wordt als bedrijfs-eenheid en eenheid van inkomen en dat, eventueel in een zeer gespecialiseerde vorm, door de coöperatie aangevuld wordt. Dit soort ondernemingsformule is immers het best geschikt om te voldoen aan de vereisten van de moderne landbouw, althans in West-Europa.

Een moderne opvatting van het gezinsbedrijf stelt voorop dat men niet zozeer aan het bedrijf zelf en de daaraan verbonden technische problemen denkt, dan wel aan de mens, de promotor en de bewerker van ieder technisch produktieproces. Het gezinsbedrijf dient gezien te worden, enerzijds in het licht van de vooruitgang die een verhoging van de produktiviteit der werkkrachten met zich brengt, en

d'autre part, des transformations profondes qu'entraîne, pour le secteur agricole, la croissance générale. Pour conserver une efficacité en relation avec cette dernière, l'exploitation familiale doit s'adapter aux progrès techniques. La définition doit correspondre à un concept de dynamisme.

D'une enquête menée dans divers pays d'Europe par l'Organisation européenne de coopération économique (1), il apparaît qu'une exploitation agricole pour être viable, doit occuper à temps plein deux unités de main-d'œuvre pendant 2.400 à 3.000 heures par an.

Il est évident que selon l'état de développement de l'agriculture, la qualité des zones agrologiques, la situation géographique des exploitations par rapport à certains débouchés, l'équipement para-agricole de certaines régions, etc..., l'étendue nécessaire à l'occupation rentable des deux unités de main-d'œuvre variera considérablement.

Il tombe aussi sous le sens que le concept d'exploitation familiale doit évoluer dans le temps, non seulement à la suite du progrès technique, mais aussi en fonction de l'amélioration du genre de vie de toutes les classes sociales (revenu individuel, au moins équivalent, gagné en moins de temps).

Il y a lieu de maintenir un parallélisme économique et social entre les divers secteurs de l'activité et, dans cette optique, de poursuivre les objectifs suivants :

- diminution de la durée du travail pour les agriculteurs;
- suppression progressive du travail de l'épouse de l'exploitant;
- allègement des tâches à accomplir et développement des loisirs.

L'appréciation de la superficie que devraient normalement avoir les exploitations familiales-types louées ou mises en valeur par leur propriétaire, sans laquelle aucune planification sérieuse n'est possible, ne peut se faire qu'au niveau régional. Elle sera étudiée et décidée par les Chambres d'Agriculture pour qui elle constituera une des premières missions.

La détermination de l'exploitation-type dans chaque région ou sous-région conditionne l'efficacité de toutes les autres réformes, statutaires ou structurelles, qui ont trait à l'occupation de la terre, à son régime successoral, à son remembrement, son parcellement, son affectation, etc.

b) L'accès à la propriété de la terre.

L'accès à la propriété de l'exploitation familiale peut s'opérer par succession héréditaire ou par achat. L'agriculteur doit être le propriétaire de son « premier outil de travail » : la terre.

Il importe :

- d'éviter le morcellement des exploitations familiales, au moyen de dispositions adéquates, notamment par l'adaptation du régime successoral et fiscal (art. 16 à 19 et art. 6) (attribution, à titre préférentiel, de l'exploitation familiale en pleine propriété, au conjoint survivant ou à

autrement, in het licht van de diepgaande hervormingen die de algemene groei in de landbouwsector teweegbrengt. Om een met deze groei overeenstemmende doelmatigheid te behouden, dient het gezinsbedrijf zich aan de technische vooruitgang aan te passen. De determinering moet een dynamische inslag hebben.

Uit een in verscheidene Europese landen door de Europese Organisatie voor Economische Samenwerking (1) ingesteld onderzoek, blijkt dat een landbouwbedrijf, om levensvatbaar te zijn, twee arbeiders full time te werk moet kunnen stellen gedurende 2.400 à 3.000 uren per jaar.

Naargelang van de ontwikkelingsstaat van de landbouw, de kwaliteit van de agrologische zones, de geografische ligging van de landbouwbedrijven ten opzichte van bepaalde afzetmogelijkheden, de met de landbouw verwante voorzieningen van sommige gewesten, enz..., zal de oppervlakte die nodig is voor een rentabele tewerkstelling van twee arbeidskrachten vanzelfsprekend aanzienlijk schommelen.

Het is eveneens duidelijk dat het begrip gezinsbedrijf mettertijd zal evolueren, niet alleenlijk tengevolge van de technische vooruitgang, maar ook van de verbeterde levenswijze van alle standen van de maatschappij (individueel inkomen op zijn minst gelijkwaardig, en in minder tijd verdiend).

De verschillende sectoren van het bedrijfsleven moeten economisch en sociaal parallel lopen en daartoe moeten de volgende doelstellingen nagestreefd worden :

- vermindering van de arbeidsduur voor de landbouwers;
- geleidelijk afschaffing van de arbeid van de echtgenote van de exploitant;
- verlichting van de te vervullen taken en uitbreiding van de vrije tijd.

Het bepalen van de oppervlakte die normaal in beslag genomen moet worden door de door hun eigenaar verhuurde of gevaloriseerde model-gezinsbedrijven, buiten welke er geen ernstige ordening mogelijk is, kan slechts op regionaal niveau geschieden. Daarover moet worden beraadslaagd en beslist door de Landbouwraden, waarvan het overigens een van de allereerste opdrachten zal zijn.

De determinering van het model-landbouwbedrijf in elke streek of streekonderdeel ligt ten grondslag aan de doeltreffendheid van alle andere, statutaire of structurele hervormingen die verband houden met de bodembezetting, de desbetreffende erfopvolging, ruilverkaveling, perceelsgewijze verdeling, bestemming, enz.

b) Grondeigendomsverwerving.

De verwerving van de eigendom van het gezinsbedrijf kan gebeuren door erfopvolging of door aankoop. De landbouwer moet eigenaar zijn van zijn « voornaamste werk-instrument » : de grond.

Het is zaak :

- de versnippering van de gezinsbedrijven te vermijden door middel van geschikte bepalingen, inzonderheid door de aanpassing van de erfopvolging en van het belastingstelsel (artt. 16 tot 19 en art. 6) (toekenning bij voorkeur van het gezinsbedrijf in volle eigendom aan de overlevende echt-

(1) La petite exploitation agricole familiale. Problème Européen. Méthode pour la création d'unités viables. Organisation Européenne de Coopération économique. Paris, 1959.

(1) La petite exploitation agricole familiale. Problème Européen. — Méthode pour la création d'unités viables. — Europese Organisatie voor Economische Samenwerking. Parijs, 1959.

tout héritier en ligne directe; attribution subsidiaire, à titre préférentiel, des batiments d'habitation et d'exploitation, assortie d'un droit de préemption ou de prébail sur les autres lots; institution du contrat de travail à salaire différé au profit des enfants qui ont participé directement ou activement aux travaux de l'exploitation sans jamais recevoir de salaire ou de part bénéficiaire, le salaire différé étant une créance à valoir sur la succession à l'encontre des autres héritiers; exonération des droits de succession au bénéfice des héritiers qui reprennent des biens agricoles de type familial, en vue de leur exploitation effective);

— de favoriser la constitution d'exploitation agricoles familiales viables et efficaces en facilitant l'extension des entreprises familiales non viables (réduction du droit d'enregistrement applicable aux mutations immobilières, qui ont pour objet la constitution ou l'approche d'exploitations agricoles de type familial (art. 19); limitation par voie autoritaire de la valeur vénale des terres (art. 12), etc...) et en octroyant, à la classe agricole, des crédits à des conditions particulières (reprise par héritage ou achat de biens fonciers, démarrage d'exploitations gérées par des jeunes ménages, modernisation et équipement des entreprises agricoles viables (art. 20);

— d'interdire, au-delà des dimensions de l'entreprise familiale, certains cumuls d'exploitations et même de professions (art. 6 et 12);

— de favoriser le passage de la terre entre les mains de celui qui la cultive, grâce à la limitation autoritaire de la valeur vénale de la terre, qui est beaucoup trop élevée en Belgique et qui doit absolument être remise en rapport étroit avec sa valeur de rendement, grâce à l'octroi des prêts selon des modalités bien adaptées aux caractéristiques particulières de la fonction agricole et grâce à l'attribution d'un droit de préemption en faveur du preneur exploitant, de ses ayants droit ou assimilés. L'exercice de ce droit est soumis au contrôle de la Chambre d'Agriculture (art. 12).

c) Le statut du fermage (art. 5 à 11).

Le statut du bail à ferme doit être également rénové. La révision nécessaire doit être entreprise dans la perspective d'améliorer les chances d'accès de l'exploitant à la propriété de la terre et de garantir, dans l'intervalle, au fermier les meilleures conditions d'exercice de sa profession.

Si l'on veut mettre de l'ordre dans le secteur agricole, il faut commencer par aligner tous les baux du pays en leur faisant prendre un nouveau départ, à un moment déterminé, lors de la promulgation de la loi de reconversion (art. 7).

Cette première mesure doit permettre de ne plus connaître que les baux-types, de ramener le taux des fermages à un niveau normal, de consolider l'occupant dans ses droits et, enfin, d'uniformiser les échéances d'occupation des différentes parcelles d'une même exploitation.

La nouvelle législation sur le bail à ferme prévoit :

— l'homologation et la conservation des baux et des actes modificatifs, ainsi que la conservation des états des lieux, par les Commissions paritaires (art. 5 et 6);

— la fixation à 18 ans de la première période d'occupation et la fixation à 3 ans du délai de congé, la déter-

genoot of aan elke erfgenaam in rechte lijn; toekenning in bijkomende orde en bij voorkeur van de woon- en bedrijfsgebouwen, samen met een recht van voorkoop of van voorpacht op de andere percelen; invoering van de arbeids-overeenkomst met uitgesteld loon ten voordele van de kinderen die een rechtstreeks of werkzaam aandeel hebben gehad in de exploitatie, zonder ooit een loon of een deel in de winst op te strijken : het uitgesteld loon is, t.o.v. de andere erfgenamen, een schuldvorderig op de nalatenschap; vrijstelling van successierechten ten voordele van erfgenamen die een landbouwbedrijf van het type gezinsbedrijf overnemen om het daadwerkelijk te exploiteren;

— de oprichting van levensvatbare en doelmatige gezinslandbouwbedrijven bevorderen door de uitbreiding van niet levensvatbare gezinsbedrijven te vergemakkelijken (vermindering van het registratierecht, toepasselijk op de overgang van onroerende goederen die tot doel heeft gezinslandbouwbedrijven te vormen of de vorming ervan voor te bereiden (art. 19); beperking van overheidswege van de verkoopwaarde der gronden (art. 12), enz.) en door de landbouwers kredieten tegen gunstvoorwaarden te verlenen (overname bij vererving of aankoop van grondeigendommen, inbedrijfstelling van door jonge gezinnen beheerde bedrijven, modernisering en uitrusting van levensvatbare landbouwbedrijven (art. 20);

— bepaalde samenvoegingen van bedrijven en zelfs van beroepen verbieden, indien zij de omvang van een gezinsbedrijf overtreffen (artt. 6 en 12);

— de overgang van de grond bevorderen in handen van degene die hem bebouwt, door de beperking van overheidswege van de verkoopwaarde der gronden, die in België veel te hoog ligt en dringend in verhouding moet gebracht worden met de opbrengstwaarde, door het toekennen van leningen volgens regels die nauwkeurig aangepast zijn aan het eigen karakter van het landbouwbedrijf en door het verlenen van een recht van voorkoop aan de exploiterende pachter, zijn rechthebbenden of daarmee gelijkgestelde personen. De uitoefening van dit recht is onderworpen aan het toezicht van de Landbouwrap (art. 12).

c) Het pachtstatuut (artt. 5 tot 11).

Ook het statuut van het pachtcontract moet vernieuwd worden. De vereiste herziening moet geschieden met het doel de toegangsmogelijkheden van de exploitant tot de grondeigendom te verbeteren en intussen ervoor te zorgen dat de pachter zijn beroep in de best mogelijke voorwaarden uitoefent.

Indien men orde wil brengen in de landbouwsector dan moet men, om te beginnen, alle pachtovereenkomsten van het land op dezelfde lijn stellen, door op een bepaald ogenblik, wanneer de omschakelingswet wordt uitgevaardigd, een nieuw beginpunt vast te stellen (art. 7).

Dank zij deze eerste maatregel moet het mogelijk zijn slechts modelpachtovereenkomsten over te houden, de bedragen van de pachtprizen tot een normaal peil terug te brengen, de rechten van de huurder te bevestigen en tenslotte de vervaltijden voor de ingebruikneming van de verschillende percelen van hetzelfde landbouwbedrijf eenvormig te maken.

De nieuwe wetgeving betreffende de pacht regelt :

— de bindend-verklaring en de bewaring van de pacht-overeenkomsten en van de akten tot wijziging, alsmede bewaring van de plaatsbeschrijving door de Paritaire Comités (artt. 5 en 6);

— de vaststelling op 18 jaren van de eerste gebruiksperiode en vaststelling op 3 jaren van de opzeggingster-

mination stricte de la notion de l'exploitation personnelle du bailleur ou de ses proches et l'appréciation souveraine, par la Commission paritaire, du caractère sérieux des intentions et des motifs de congé (art. 7);

— la fixation par les Chambres d'Agriculture des montants maxima des fermages (art. 8);

— la possibilité pour le preneur d'apporter au bien loué toutes les réparations et les améliorations souhaitables (art. 9);

— le renouvellement du bail pour une première période d'occupation au profit du conjoint ou du descendant cessionnaire du bail, et au profit de l'héritier qui continue l'exploitation (art. 10);

— la détermination, faite souverainement par les Commissions paritaires, de l'indemnité de sortie revenant au preneur, de quelque chef que ce soit (art. 11).

En la matière, des pouvoirs étendus sont attribués aux Commissions paritaires régionales.

d) *L'aménagement foncier et rural* (art. 14 et 15).

La terre est rare en Belgique et il importe d'en faire le meilleur usage possible. Il convient aussi d'améliorer les conditions de vie à la campagne. C'est pourquoi il est institué un Office national de Réorganisation foncière, de Remembrement des Biens ruraux et de Modernisation de l'Habitat rural qui, en relation avec le Bureau de Planification et d'Orientation de l'agriculture, sera spécialement chargé de susciter et de coordonner toutes les actions devant contribuer à la mise sur pied d'exploitations familiales viables, à l'aménagement des campagnes et du cadre de vie des entreprises, à la réalisation des opérations de remembrement et d'échange amiable de parcelles, à la conservation et à l'amélioration du capital foncier (défrichement, drainage, éventuellement irrigation, amélioration des chemins agricoles, modernisation de l'habitat rural, distribution d'eau potable, etc...), à l'affectation des terroirs à leur destination la meilleure, notamment par le boisement ordonné des terres agricoles submarginales ainsi que par l'utilisation la plus productive des biens fonds : en l'occurrence, dans le choix économiquement judicieux des spéculations, il importe certes, d'accorder assez largement confiance à la tradition de l'agriculteur, qui, souvent mieux que quiconque, connaît les potentialités des sols qu'il met en valeur; cependant, instruit des conditions de débouchés et des capacités professionnelles individuelles, on ne peut négliger les données scientifiques fournies par la cartographie des sols (caractéristiques pédologiques et phytosociologiques) et, sans doute, doit-on dresser une carte de « capabilité des sols », qui sera la transposition de la carte des sols en termes économiques et sociaux, qui, de plus, indiquera la meilleure utilisation possible des sols et sera particulièrement utile en vue d'éviter le gaspillage trop fréquent de bonnes terres.

L'Office national de Réorganisation foncière, de Remembrement des Biens ruraux et de Modernisation de l'Habitat rural est constitué à partir des services actuels compétents en ce domaine mais dispersés au sein du ministère de l'Agriculture ou de parastataux. Il dispose d'un droit de préemption pouvant être exercé dans certaines circonstances.

Les missions qu'implique la bonification foncière doivent, d'une part, être coordonnées sous une direction simplifiée et, d'autre part, être davantage confiées à des insti-

mijn, de strikte bepaling van het begrip persoonlijke exploitatie door de verpachter of door zijn naaste verwanten en de onherroepelijke beoordeling door het Paritaire Comité van de ernst van het voornemen en van de redenen tot opzegging (art. 7);

— de vaststelling door de Landbouwraden van de maximum bedragen der pachtprizen (art. 8);

— de mogelijkheid voor de huurder aan het verpachte goed alle nodige herstellingen en verbeteringen te brengen (art. 9);

— de hernieuwing van de pacht voor een eerste gebruiksperiode ten gunste van de echtgenoot of de afstammeling die overnemer is van de pacht en ten gunste van de erfgenaam die de exploitatie voortzet (art. 10);

— de onherroepelijke bepaling, door de Paritaire Comité's, van de vergoeding die aan de pachter uit welken hoofde ook, vóór diens vertrek verschuldigd is (art. 11).

In dezen worden uitgebreide machten aan de Gewestelijke Paritaire Comité's toegekend.

d) *Ruimtelijke ordening van grond en platteland* (artt. 14 en 15).

Er is niet veel grond in België en het is zaak er het beste gebruik van te maken. Ook de levensvoorwaarden op het platteland dienen te verbeteren. Daarom wordt een Rijksdienst voor Reorganisatie en Herverkaveling van de Landelijke Grondeigendommen en voor Modernisering van de Landelijke Woning opgericht, die, in verstandhouding met het Bureau voor Landbouwordening en -oriëntatie, in het bijzonder tot opdracht zal hebben alle acties uit te lokken en te coördineren, welke kunnen bijdragen tot de oprichting van levensvatbare gezinslandbouwbedrijven, tot de ruimtelijke ordening van het platteland en van het kader waarin de landbouwbedrijven werken, tot de uitvoering van verkavelings- en ruilverrichtingen in der minne, tot de instandhouding en de verbetering van het grondbezit (ontginning, afwatering, eventueel bevoeiing, verbetering van de landbouwwegen, modernisering van de landelijke woning, drinkwatervoorziening, enz.), tot de aanwending van de gronden op de best geschikte wijze, onder meer door een ordelijke bebossing van de niet rendabele gronden evenals door een zo produktief mogelijke aanwending van het grondbezit. In dit laatste geval gaat het erom, een economisch verantwoorde keuze van teelten en methoden te doen. Natuurlijk moeten wij op dit gebied vertrouwen stellen in de landbouwer, die vaak beter dan wie ook de mogelijkheden kent van de door hem produktief gemaakte gronden; wanneer men nochtans de kenmerken van de afzetgebieden en van de individuele beroepsbekwaamheid kent, dient men eveneens rekening te houden met de wetenschappelijke gegevens die worden verschaft door de bodemcartografie (pedologische en fytosociologische kenmerken); verder moet men de « bodemgeschiktheid » in kaart brengen, hetgeen neerkomt op een transpositie van de bodemkaart in economische en sociale gegevens. Zodoende zal men steeds betere aanwijzingen kunnen geven omtrent de beste methoden voor het produktief maken van de bodem, en dit zal uiterst nuttig zijn om een al te vaak voorkomende verspilling van goede gronden tegen te gaan.

De Rijksdienst voor Reorganisatie en Herverkaveling van de Landelijke Grondeigendommen en voor Modernisering van de Landelijke Woning wordt opgericht met als kernbestanddeel de thans op dat gebied bevoegde diensten, die echter verspreid zijn over het Ministerie van Landbouw of over parastatale instellingen. Hij beschikt over een recht van voorkoop, dat in bepaalde omstandigheden uitgeoefend mag worden.

De opdrachten welke de revalorisatie van de bodems vergt, dienen enerzijds te worden gecoördineerd onder de leiding van een vereenvoudigde directie en anderzijds in

tutions proches des réalités. Les Communes et les groupement de Communes peuvent à ce titre être avantageusement dotés de pouvoirs et de moyens plus étendus, à utiliser dans le cadre de la planification et avec l'appui, les conseils et l'aide matérielle de l'Office national habilité.

Il doit, par exemple, en être ainsi en matière du remembrement des biens ruraux, qui doit être rendu obligatoire et qui doit porter spécifiquement sur l'unité technique de production (c'est-à-dire l'exploitation agricole). D'autres objets doivent être également atteints : défrichement, drainage, amélioration des chemins agricoles, etc., toutes opérations faisant partie d'un plan de rénovation.

e) *La coopération agricole* (art. 21).

La coopération inspirée très largement des principes déjà mis en avant par les « équitables pionniers de Rochdale », peut largement contribuer à l'amélioration des conditions de production, de travail, d'achat, de vente et, en définitive, de vie des agriculteurs. Par la coopération dans les domaines de l'approvisionnement en matières premières et des outillages, de l'utilisation en commun du matériel, de la transformation, du stockage et de la vente des produits, il est aisé de renforcer le pouvoir concurrentiel des exploitations agricoles et de neutraliser l'influence et les prélèvements excessifs des intermédiaires.

Le régime des coopératives agricoles doit être adapté aux exigences techniques, économiques et sociales d'une agriculture moderne. C'est pourquoi, on édictera un *statut général de la coopération agricole* fixant les normes minima impérativement applicables dans toutes les branches de la coopération agricole (coopératives de production, conservation, transformation et vente; coopératives d'approvisionnement ou d'achat; coopératives de services (crédit et assurance), travaux mécaniques des cultures, insémination artificielle, etc.).

Parmi les normes minima, il y a lieu de retenir :

1) le principe de l'exclusivisme : la coopérative doit n'avoir d'activités qu'avec ses seuls sociétaires, qui ne peuvent s'adresser qu'à elle en matière d'approvisionnement et de livraison; le principe constitue la règle générale mais ses dérogations de « force majeure » doivent être accordées (coopératives d'abattage de bétail auxquelles les nécessités d'un débouché régulier imposent un approvisionnement constant; coopératives ayant établi un courant d'exportations qu'il faut alimenter coûte que coûte, etc.);

2) le principe de la porte ouverte : libre entrée au sociétaire sous réserve de l'agrément du Conseil d'administration; libre sortie à l'expiration de la période d'engagement ou en cas de force majeure; neutralité politique et religieuse;

3) le principe de l'autorité démocratique : « un membre, une voix »;

4) la définition stricte de l'objet de toute coopérative;

5) le principe de la variabilité du capital : la coopérative doit avoir un capital flottant (conséquence du jeu incessant des entrées et des sorties des membres);

6) le principe du personnalisme et de l'acapitalisme : paiement, aux parts sociales, d'un intérêt limité. En cas

de grotere mate te worden toevertrouwd aan instellingen die de werkelijkheid van meer nabij volgen. Aan de gemeenten en verenigingen van gemeenten kunnen daartoe ruimere bevoegdheden en machten worden verleend, die zij in het raam van het plan en met de hulp, de raadgevingen en de materiële bijstand van de bevoegde Rijksdienst behoren aan te wenden.

Zulks dient bijvoorbeeld eveneens het geval te zijn voor de ruilverkaveling van landeigendommen, welke verplicht gesteld moet worden en meer bepaald betrekking dient te hebben op de technische eenheid van produktie (d.w.z. op het landbouwbedrijf). Andere doeleinden dienen eveneens bereikt te worden : ontginning, ontwatering, verbetering van de landwegen, enz., verrichtingen welke allen deel uitmaken van het vernieuwingsplan.

e) *Coöperatie op landbouwgebied* (art. 21).

De coöperatie, die zich in ruime mate laat leiden door de principes die vooropgesteld werden door de « Rochdale Pioniers », kan veel bijdragen tot de verbetering van de produktie-, arbeids-, aankoop- en verkoopvoorwaarden en, uiteindelijk, tot de verbetering van de bestaansvoorwaarden van de landbouwers. Door coöperatie op het gebied van de voorziening in grondstoffen en werktuigen, van het gemeenschappelijk gebruik van materieel, van de verwerking, van het opslaan en het verkopen van produkten, kunnen de mededingingsmogelijkheden van de landbouwbedrijven worden opgevoerd en kunnen de invloed en de overdreven winstmarges van de tussenpersonen uitgeschakeld worden.

Het stelsel van de landbouwcoöperatieven moet aan de technische, economische en sociale eisen van een modern opgevatte landbouw worden aangepast. Daartoe zal een *algemeen statuut van de landbouwcoöperatie* worden uitgevaardigd, waarbij de minimumnormen worden vastgesteld, die verplicht moeten worden nageleefd in alle takken van de landbouwcoöperatie (produktie-, opslag-, bewerkings- en verkoopcoöperaties; bevoorradings- of aankoopcoöperaties, coöperaties voor dienstverstrekkingen (krediet en verzekering), mechanische bebouwing, kunstmatige inseminatie, enz.).

Onder de minimumnormen dienen te worden vermeld :

1) het exclusivismebeginsel : de coöperatieve vereniging mag alleen met haar leden handelen en deze mogen zich, voor hun bevoorrading en aflevering, alleen tot haar wenden : dit principe geldt als algemene regel, doch ingevolge « overmacht » mogen afwijkingen worden toegestaan (slachtoöperaties die, met het oog op een regelmatige afzet, op een ononderbroken bevoorrading moeten kunnen rekenen; coöperatieve verenigingen die op uitvoer zijn ingesteld en dus te allen prijze moeten worden bevoorrad, enz.);

2) het beginsel van de open deur : men moet vrij als lid kunnen aansluiten onder voorbehoud van goedkeuring door de Raad van Beheer; vrijheid om ontslag te nemen bij het verstrijken van de periode waarvoor men zich heeft verbonden of bij overmacht; neutraliteit op politiek en godsdienstig gebied;

3) beginsel van een democratisch gezag : « één lid, één stem »;

4) nauwkeurige afbakening van het maatschappelijk doel van elke coöperatieve vereniging;

5) het beginsel van het veranderlijk kapitaal : de coöperatieve vereniging dient over een vlottend kapitaal te beschikken (gevolg van het vrije in- en uittreden van de leden);

6) het principe van het personalisme en van het akapitalisme; uitbetaling, aan de houders van maatschappelijke

de retrait de sociétaires, remboursement de leurs parts sociales tout au plus; en cas de dissolution de la société, dévolution désintéressée à d'autres sociétés coopératives agricoles ou unions de coopératives agricoles, de tout ou partie, pour moitié au moins, de l'excédent de l'actif net sur l'avoir social;

7) le principe de la ristourne : répartition des excédents annuels entre les associés au prorata des opérations faites par eux, avec la coopérative, pendant l'exercice écoulé.

8) en outre, les parts sociales sont nominatives et transmissibles seulement avec l'agrément du Conseil d'administration.

Par ailleurs, on ne peut perdre de vue la nécessité qu'il y a de grouper les coopératives dans des organismes plus larges. A l'exemple français notamment, il convient de créer des unions et des fédérations de coopératives.

Les unions de coopératives sont des coopératives de coopératives, procédant à l'achat, au stockage, à la vente en commun pour le compte d'organismes adhérents, parant à l'insuffisance quantitative ou qualitative de la production ou des matières à livrer à leurs sociétaires, effectuant le dépannage des coopératives de services telles que les coopératives d'utilisation en commun du matériel (dérogation sensible mais justifiée au principe de l'exclusivisme). Elles entreprennent des opérations que les coopérations isolées, éventuellement trop peu importantes, ne pourraient réaliser : conservation et transformation de la viande, des fruits et des légumes; valorisation du cinquième quartier des animaux; etc.

Des unions mixtes entre coopératives agricoles et coopératives de consommateurs contribuent à la normalisation et à la moralisation des marchés. De leur côté, les fédérations de coopératives agricoles poursuivent un but moral et professionnel. Elles défendent les intérêts moraux et matériels des coopératives adhérentes, règlent à l'amiable tous différends pouvant survenir entre organisations coopératives (arbitrage); conseillent celles-ci dans leur organisation et leur fonctionnement, opèrent la révision périodique de l'ensemble de leurs comptes, font de la propagande en faveur du développement de la coopération agricole et possèdent une mission éducative.

Dans leur action, les fédérations de coopératives sont épaulées par un Centre national de la Coopération agricole.

f) Le Crédit agricole (art. 20).

1) Système d'organisation adopté par la loi :

On distingue :

a) Des établissements de droit privé : les Caisses locales de crédit agricole mutuel, les Caisses régionales de Crédit agricole mutuel et le Fonds commun de Garantie des Caisses régionales de Crédit agricole mutuel, qui sont des sociétés civiles coopératives à capital et personnes variables.

Les Caisses régionales de crédit agricole mutuel sont groupées au sein d'une Fédération nationale, organisme professionnel chargé de les représenter à l'échelon national et international, de favoriser leur développement, de défendre leurs intérêts communs et d'étudier toute question intéressant le crédit agricole.

aandelen, van een beperkte interest. In geval van terugtrekking van de leden, terugbetaling van ten hoogste hun maatschappelijke aandelen; in geval van ontbinding van de vereniging, onbaatzuchtige overdracht aan andere landbouwcoöperatieven of unies van coöperaties van het geheel of van een gedeelte, dat ten minste de helft bedraagt van het verschil tussen het netto-actief en het maatschappelijk kapitaal;

7) het restornobeginsel : verdeling van de jaarlijkse excédents onder de vennoten naar rata van de omvang van hun verrichtingen met de coöperatie tijdens het afgelopen boekjaar;

8) bovendien zijn de maatschappelijke aandelen op naam en enkel vatbaar voor overdracht mits toestemming van de Raad van Beheer.

Anderzijds mag men de noodzaak niet uit het hoofd verliezen de coöperatieve verenigingen te groeperen in ruimere organen. Men dient, met name naar Frans voorbeeld, coöperatie-unies en federaties op te richten.

De coöperatie-unies zijn coöperatieve groeperingen van coöperaties, die zorgen voor de aankoop, het opslaan, de gemeenschappelijke verkoop voor rekening van aangesloten organen die voorzien in de kwantitatieve of kwalitatieve ontoereikendheid van de produktie of van de grondstoffen die aan hun leden moeten geleverd worden, die voor rekening van dienstverstrekkingscoöperatieven, zoals coöperaties voor gemeenschappelijk gebruik van materieel, reparatiediensten verrichten (hierbij wordt in hoge mate, zij het op te verantwoorden wijze, afgeweken van het exclusivisme-beginsel). Zij gaan over tot verrichtingen die alleenstaande coöperaties welke in voorkomende gevallen niet groot genoeg zijn, niet kunnen uitvoeren : bewaring en verwerking van vlees, vruchten en groenten; valorisatie van vleesafval; enz.

Gemengde unies van landbouwcoöperaties en van verbruiksverenigingen dragen bij tot de normalisering en de moralisering van de markten. Van hun kant streven de federaties van landbouwcoöperaties een moreel en professioneel doel na. Zij verdedigen de morele en materiële belangen van de aangesloten coöperatieve verenigingen, beslechten eventuele geschillen tussen coöperatieve verenigingen in der minne (scheidsgerecht), staan deze laatste met raad bij in hun organisatie- en werkingsaangelegenheden, oefenen geregeld toezicht uit op gans hun boekhouding, voeren propaganda ten gunste van de ontwikkeling van de landbouwcoöperatie en leggen zich toe op hun opvoedende taak.

De federaties van landbouwcoöperaties worden in hun actie gesteund door een Nationaal Centrum voor Landbouwcoöperatie.

1) Het Landbouwkrediet (art. 20).

1) Door de wet aangenomen organisatieregeling :

Men onderscheidt :

a) Privaatrechtelijke instellingen : de plaatselijke fondsen voor onderling landbouwkrediet, de gewestelijk fondsen voor onderling landbouwkrediet en het Gemeenschappelijk Garantiefonds van de Gewestelijke Fondsen voor onderling Landbouwkrediet zijn burgerrechtelijke coöperatieve verenigingen met een veranderlijk kapitaal en ledenaantal.

De Gewestelijke Fondsen voor onderling Landbouwkrediet zijn gegroepeerd in een Nationale Federatie. Dit beroepsorgaan is ermee belast ze te vertegenwoordigen op nationaal en internationaal vlak, de ontwikkeling ervan te bevorderen, de gemeenschappelijke belangen ervan verdedigen en alle vraagstukken in verband met het landbouw-

Le Fonds commun de Garantie a pour mission de garantir le remboursement des dépôts reçus par les Caisses et aussi toutes opérations de crédit. Ce Fonds agit en liaison avec l'Office national de crédit agricole;

b) Un Office national de crédit agricole, établissement public doté de l'autonomie financière. C'est l'organisme central de crédit agricole. Il centralise et répartit les ressources d'un Fonds agricole de Développement économique et social et les produits des souscriptions aux bons et emprunts émis par lui.

2) Objets de prêts.

- Installation des jeunes agriculteurs.
- Accès à la propriété rurale.
- Achat de terres en vue de l'agrandissement d'exploitations de type familial non viables.
- Création de coopératives.
- Equipement et modernisation de l'exploitation.
- Machines, tracteurs, animaux, production fourragère, hydraulique agricole, etc...
- Crédit d'exploitation.
- Adaptation de l'habitat rural: bâtiments d'habitation et d'exploitation; création de gîtes ruraux affectés à des estivants;
- Crédit en cas de calamités publiques (p. 30).

3) Caractéristiques des prêts.

Les prêts doivent s'inscrire dans le cadre des utilités économiques déterminées par le Bureau de Planification et d'Orientation de l'Agriculture.

4) Garantie des prêts.

Il faut rompre avec le principe traditionnel que l'on ne prête qu'aux riches et il faut exiger principalement des garanties morales et professionnelles représentées par les capacités techniques et les capacités de travail du candidat emprunteur. C'est d'ailleurs un des objets principaux du Fonds commun de garantie.

g) L'équipement intellectuel de l'agriculture (art. 22).

1) Enseignement.

Indépendamment de l'enseignement de plein exercice, il y a lieu de renforcer et de généraliser, dans le plus bref délai, la formation technique, professionnelle et économique des agriculteurs.

2) Recherche.

Un effort de rationalisation et de coordination s'impose. A cette fin, il est créé un *Centre national de la Recherche agronomique*.

Il convient de développer la recherche, notamment dans le domaine de l'économie rurale (comptabilité et gestion des exploitations, commercialisation des produits et prospection des débouchés, ...), ainsi que dans celui des productions animales et fourragères.

3) Vulgarisation.

La diffusion du progrès en agriculture doit être amplifiée, sous l'égide d'un *Conseil national de la Vulgarisation agricole*, grâce au développement de groupements d'étude

Het Gemeenschappelijk Garantiefonds heeft tot doel de terugbetaling van de door de Kassen ontvangen deposito's en de goede afloop van alle kredietverrichtingen te waarborgen. Dit Fonds treedt op in overleg met de Rijksdienst voor Landbouwkrediet;

b) Een Rijksdienst voor Landbouwkrediet. Deze openbare instelling geniet financiële autonomie. Het is de centrale instelling voor landbouwkrediet. Hij centraliseert en verdeelt de inkomsten van een Landbouwfonds voor Economische en Sociale Ontwikkeling en de opbrengst van de inschrijvingen op de door dit Fonds uitgegeven kasbons en leningen.

2) Voorwerp van de leningen.

- Vestiging van de jonge landbouwers.
- Verkrijgen van landeigendom.
- Aankoop van gronden met het oog op de vergroting van niet levensvatbare bedrijven van het gezinstype.
- Oprichting van coöperatieven.
- Uitrusting en modernisering van het bedrijf.
- Machines, tractoren, dieren, voederproductie, aanwending van waterkracht in de landbouw, enz.
- Exploitatiekredieten.
- Aanpassing van de landelijke woning: gebouwen bestemd voor bewoning, en voor exploitatie; oprichting van landelijke verblijfplaatsen bestemd voor zomergasten.
- Kredieten bij natuurrampen (bl. 30).

3) Kenmerken van de leningen.

De leningen dienen in verhoudig te staan tot het economisch nut ervan, dat bepaald wordt door het Bureau voor Landbouwordening en -oriëntatie.

4) Waarborgen voor de leningen.

Men dient af te breken met het traditionele beginsel dat slechts aan de rijken geleend wordt en men moet hoofdzakelijk morele en beroepswaarborgen eisen, die men vindt in de technische en de professionele bekwaamheid van de kandidaat-ontlener. Dit is ten andere een van de voornaamste doelstellingen van het Gemeenschappelijk Garantiefonds.

g) Intellectuele uitrusting van de landbouw (art. 22).

1) Onderwijs.

Los van het onderwijs in dagscholen moet de technische, professionele en economische opleiding van de landbouwers zo spoedig mogelijk opgevoerd en veralgemeend worden.

2) Onderzoek.

Een inspanning tot rationalisatie en coördinatie dringt zich op. Daartoe wordt een *Nationaal Centrum voor Landbouwonderzoek* opgericht.

Het is zaak het onderzoek uit te breiden onder meer op het gebied van de landelijke economie (boekhouding en beheer van de bedrijven, het in de handel brengen van de produkten en prospectie van de afzetgebieden, ...), evenals op dat van de produktie van dieren en voeder.

3) Vulgarisatie.

De verspreiding van de vooruitgang op landbouwgebied moet worden bevorderd, onder leiding van een *Nationale Raad voor Landbouwvulgarisatie*, door de uitbreiding van

et d'information formés par des agriculteurs (référence : Centres d'études techniques et agricoles en France) et à l'extension accélérée du cadre des techniciens et des moniteurs agricoles (un de ces derniers par commune ou association de communes).

4) *La liaison entre enseignement, recherches agronomiques et vulgarisation.*

Elle est indispensable; cette liaison ne doit pas reposer sur l'éventuelle volonté des individus mais il convient qu'elle soit organique, prévue administrativement.

III. — *Les marchés agricoles* (art. 23, 24 et 25).

Afin d'assurer la promotion de l'agriculture, sans nuire aux intérêts des autres travailleurs, ni contrarier cette promotion par une politique, parfois aveugle, de « l'indice des prix de détail des denrées alimentaires », observons, d'emblée, qu'il convient d'insister pour que la *réglementation et l'assainissement des activités économiques fournissant à l'agriculture son équipement et ses matières premières, ainsi que celles qui achètent, transforment et distribuent les produits agricoles ou alimentaires, soient confiés conjointement, au ministre des Affaires économiques et au ministre de l'Agriculture* (art. 23).

a) *Le but de la politique des marchés.*

Il importe d'assurer l'équilibre entre l'offre et la demande agricoles, notamment par l'orientation judicieuse des productions (tâche du Bureau de Planification et d'Orientation de l'Agriculture, aidé dans son accomplissement par le Fonds d'Orientation, de Régularisation et de Garantie des Marchés Agricoles) et la promotion des ventes tant à l'intérieur qu'à l'extérieur du pays.

b) *La difficulté d'organiser les marchés agricoles.*

L'orientation des cultures et de l'élevage doit naturellement reposer sur les possibilités de débouchés d'où l'intérêt considérable qui se rattache à la bonne connaissance de ces derniers.

Cette orientation est impossible :

1°) si les systèmes de distribution, à quelques exceptions près, restent confus, arbitraires et archaïques;

2°) si les producteurs agricoles ne se groupent pas, ne sont pas amenés à le faire, et refusent de s'imposer les disciplines qui leur permettent de conquérir un pouvoir réel sur le marché;

3°) si les producteurs agricoles et les consommateurs des produits de la terre ne se trouvent pas en liaison étroite par l'intermédiaire d'un réseau de distribution allégé.

c) *L'organisation des principaux marchés.*

Il faut procéder à l'organisation verticale (c'est-à-dire des divers stades par lesquels passent les produits agricoles, depuis l'exploitation jusqu'à la consommation) et horizontale (c'est-à-dire, aux mêmes stades, des entreprises s'occu-

studies- en voorlichtingsgroepen, samengesteld uit landbouwers (cfr. : « Centres d'Etudes techniques et agricoles » in Frankrijk) en de versnelde uitbreiding van het kader van de landbouwtechnici en -monitors (een dezer laatste per gemeente of vereniging van gemeenten).

4) *Het verband tussen het onderwijs, het landbouwonderzoek en de vulgarisatie.*

Dit contact is onontbeerlijk; het mag echter niet berusten op de eventuele wil van de enkelingen, doch het dient op een organische en administratieve leest te worden geschoeid.

III. — *De landbouwmarkten* (art. 23, 24 en 25).

Vooreerst zij opgemerkt dat het, om zeker tot een lotsverbetering van de landbouw te komen — zonder aan de belangen van de andere arbeiders te schaden, ook zonder dat doel tegen te werken door een soms kortzichtige politiek inzake « het indexcijfer van de kleinhandelsprizen der voedingswaren » — ten zeerste vereist is dat de Minister van Economische Zaken en de Minister van Landbouw samen worden belast met de reglementering en de sanering van de economische activiteiten waarvan de landbouw zijn uitrusting en zijn grondstoffen betreft, evenals van de activiteiten die erin bestaan de landbouw- of voedingsprodukten te kopen, te verwerken en te verdelen (art. 23).

a) *Doel van de marktpolitiek.*

Het is van belang dat gezorgd wordt voor evenwicht tussen aanbod van en vraag naar landbouwprodukten, met name door een oordeelkundige oriëntatie van de voortbrengsten (taak van het Bureau voor Landbouwordening en -oriëntatie, hierin bijgestaan door het Oriëntatie-, Regulatie- en Garantiefonds voor de Landbouwmarkten) en door de bevordering van de verkoop, zowel in het binnenland als in het buitenland.

b) *De moeilijkheden bij het organiseren van de landbouwmarkten.*

Bij de oriëntatie van culturen en teelt dient natuurlijk te worden uitgegaan van de mogelijkheden inzake afzetgebieden, zodat een goede kennis van deze afzetgebieden van aanzienlijk belang is.

Die oriëntatie is onmogelijk :

1°) indien de distributiestelsels, op enkele uitzonderingen na, verward, willekeurig en verouderd blijven;

2°) indien de landbouwproducenten zich niet groeperen, er niet toe gebracht worden zulks te doen, en weigeren zich te onderwerpen aan gedragsregelen waardoor het hun mogelijk wordt gemaakt een werkelijke macht op de markt te veroveren;

3°) indien producenten en verbruikers van landbouwprodukten niet in nauw contact met elkaar zijn door bemiddeling van een minder zwaar distributienet.

c) *Organisatie van de voornaamste markten.*

De landbouwmarkt dient vertikaal (d.w.z. in de verschillende stadia welke de landbouwprodukten doorlopen, vanaf de exploitatie tot het verbruik) en horizontaal (d.w.z. voor elk van dezelfde stadia, in de bedrijven die zich in-

pant de la production, de la transformation ou de la distribution d'un même produit ou d'un même groupe de produits homogènes) des marchés agricoles.

L'organisation économique des marchés agricoles a pour objectifs :

- 1°) l'augmentation du pouvoir économique des producteurs sur les marchés, par la concentration de l'offre de leurs produits;
- 2°) la rationalisation des circuits de distribution;
- 3°) l'adaptation de la production à la structure de la demande, en quantité et en qualité, notamment par la mise sur pied de contrats de production;
- 4°) la promotion de l'expansion commerciale intérieure et extérieure de l'agriculture belge;
- 5°) la fixation de prix raisonnables pour les producteurs et les consommateurs;
- 6°) l'intégration harmonieuse de l'agriculture nationale dans la Communauté Economique Européenne, éventuellement élargie à la suite de l'association ou de l'adhésion d'autres pays.

Afin d'atteindre ces objectifs, il est créé, au niveau national pour les grands produits de notre agriculture, qui font — ou feront à bref délai — l'objet d'un règlement communautaire, d'une part, des *Offices interprofessionnels de produits* et, d'autre part, des *Offices professionnels de produits*, qui agissent sous l'égide d'un *Fonds d'Orientation, de Régularisation et de Garantie des Marchés agricoles* et en relation étroite avec les organisations communautaires des marchés.

1. Les Offices interprofessionnels de produits (art. 24).

Les Offices interprofessionnels de produits correspondent à des organismes verticaux qui réunissent l'ensemble des entreprises s'occupant d'un produit ou d'un groupe homogène de produits, du stade de la production à celui de la vente au détail. Ils déterminent une association étroite entre l'agriculture et ses clients. Cette association se concrétise par la mise sur pied de formules et de statuts-types de contrats de production et de culture sous la responsabilité et avec l'accord du ministre de l'Agriculture.

L'objet des contrats de production et de culture est d'assurer au producteur et à l'utilisateur une certaine sécurité de vente, de prix ou d'approvisionnement.

Les clauses sanctionnant la qualité des produits et leur présentation — lesquelles sont édictées par le ministre de l'Agriculture et notamment inspirées des normes communautaires, qu'il faut éventuellement devancer —, et la régularité des fournitures. Une clause prévoit également la participation des producteurs aux profits éventuels des entreprises de transformation figurant au contrat. Une telle intégration ne peut, en aucun cas, réduire les exploitants agricoles à l'état de salariés.

Après consultation des Offices de produits et sur proposition du Fonds d'Orientation, de Régularisation et de Garantie des Marchés agricoles, le ministre de l'Agriculture édicte les mesures de rationalisation qui s'imposent dans les domaines de la commercialisation, du stockage et de la transformation des produits agricoles.

laten met de produktie, de bewerking of de distributie van een zelfde produkt of van een zelfde groep gelijkaardige produkten) georganiseerd te worden.

De economische organisatie van de landbouwmarkten heeft tot doel:

- 1°) de economische positie van de producenten op de markten te verstevigen door de concentratie van het aanbod van hun produkten;
- 2°) de distributienetten te rationaliseren;
- 3°) de produktie aan te passen aan de vraag, zowel kwantitatief als kwalitatief, met name door het invoeren van produktieovereenkomsten;
- 4°) de binnen- en buitenlandse handelsexpansie van de Belgische landbouw te bevorderen;
- 5°) de vaststelling van redelijke prijzen voor de producenten en de verbruikers;
- 6°) een harmonische integratie van de nationale landbouw in de Europese Economische Gemeenschap, eventueel uitgebreid ingevolge associatie of toetreding van andere landen.

Om deze doeleinden te bereiken worden er, op nationaal niveau, voor de belangrijkste produkten van onze landbouw, die onder toepassing vallen — of weldra zullen vallen — van een gemeenschappelijke regeling, zowel *interprofessionele diensten voor produkten als beroepsdiensten voor produkten* opgericht, die optreden onder de leiding van het *Oriëntatie-, Regularisatie- en Garantiefonds voor de Landbouwmarkten* en in overleg met de gemeenschappelijke markinstellingen.

1. De Interprofessionele Diensten voor produkten (art. 24).

De Interprofessionele Diensten voor produkten stemmen overeen met vertikale organen die al de ondernemingen verenigen die zich, vanaf het produktiestadium tot dat van de detailverkoop, bezig houden met een bepaald produkt of met een homogene groep produkten. Zij verwezenlijken een nauwe aansluiting tussen de landbouw en zijn cliënteel, welke concreet tot uiting komt in het uitwerken van formules en model-statuten voor produktie- en teeltcontracten onder de verantwoordelijkheid en met instemming van de Minister van Landbouw.

Het doel van de produktie- en teeltcontracten bestaat erin de producent en de verbruiker in een bepaalde mate waarborgen te geven op het stuk van verkoopprijzen en bevoorradings.

De clausules van die contracten waarborgen de kwaliteit en de presentatie van de produkten — de desbetreffende voorschriften worden door de Minister van Landbouw verstrekt, met name aan de hand van de in de Gemeenschap geldende normen, waarop desgevallend moet worden vooruitgelopen — en met betrekking tot de regemaat van de leveringen. Verder is er een bepaling die voorziet in deelname van de producenten in de eventuele winsten van de in het contract vermelde verwerkende bedrijven. Een dergelijke integratie mag van de landbouw-exploitanten echter in geen geval loontrekkenden maken.

Na overleg met de Diensten voor produkten en op voorstel van het Oriëntatie-, Regularisatie- en Garantiefonds voor de Landbouwmarkten treft de Minister van Landbouw de vereiste rationalisatiemaatregelen op het gebied van het in de handel brengen, het opslaan en de verwerking van de landbouwprodukten.

Les Offices de produits groupent des représentants des professions qu'ils concernent et des représentants des consommateurs.

Ils perçoivent des cotisations à charge des industries transformatrices des denrées agricoles (industrie laitière, conserveries, meuneries, abattoirs, etc.).

2. Les Offices professionnels de produits (art. 24).

Les Offices professionnels de produits sont des groupements horizontaux qui englobent toutes les entreprises s'occupant aux mêmes stades — c'est-à-dire exerçant la même activité : production, transformation ou distribution — d'un produit ou d'un groupe de produits.

Plus spécifiquement, les Offices professionnels agricoles représentent des groupements de producteurs d'une denrée déterminée (sucre, par exemple) ou d'un groupe de denrées déterminées (céréales; lait et ses dérivés). Ils sont constitués en vue d'organiser et d'améliorer la production, d'orienter l'action de leurs membres vers les exigences du marché, d'organiser et de discipliner la mise en marché, de régulariser les cours des produits agricoles. Ils organisent notamment le stockage (échelonnement de la mise sur le marché et gestion des stocks) et assurent la normalisation des relations avec une ou plusieurs parties contractantes pour l'écoulement des produits.

Afin de remplir efficacement ces multiples tâches, les Offices professionnels encouragent la création de coopératives agricoles, d'agences de vente, etc., destinées à améliorer les structures de commercialisation (condition primordiale de réussite).

Les Offices professionnels perçoivent des cotisations proportionnelles au chiffre d'affaires de leurs membres.

3. Le Fonds d'orientation, de régularisation et de garantie des marchés agricoles (art. 25).

Comme les productions agricoles sont fortement interdépendantes (interdépendance des productions végétales dans le cadre des assolements et des rotations; interdépendance de certaines productions végétales et des productions animales; interdépendance de diverses productions animales), il faut coordonner et compléter l'action des Offices de produits; à cette fin, il est créé un *Fonds d'Orientation, de Régularisation et de Garantie des Marchés agricoles*.

Ce Fonds est constitué sous la forme d'un établissement public géré par le ministre de l'Agriculture, assisté d'un Conseil de gestion.

Il est chargé :

1) de suivre l'organisation des marchés agricoles et l'orientation de la production :

— en préparant les interventions susceptibles de faciliter l'orientation des productions agricoles, d'améliorer les conditions de commercialisation, de permettre un équilibre durable des marchés, de développer les débouchés intérieurs et extérieurs;

— en donnant son avis sur les prix agricoles;

— en examinant les avis et en contrôlant l'action des Offices de produits;

— en examinant les avis formulés par les représentants dûment qualifiés de la profession agricole;

De Diensten voor produkten groeperen de vertegenwoordigers van de desbetreffende beroepen en vertegenwoordigers van de verbruikers.

Zij innen bijdragen ten laste van de nijverheden, die landbouwprodukten verwerken (zuivelindustrie, conservenfabrieken, maalderijen, slachthuizen, enz.).

2. De Beroepsdiensten voor produkten (art. 24).

De Beroepsdiensten voor produkten zijn horizontale groeperingen die alle ondernemingen omvatten, welke zich in dezelfde stadia — d.i. door uitoefening van dezelfde activiteit : produktie, bewerking of distributie — met een produkt of een groep produkten bezighouden.

Meer bepaald vertegenwoordigen de Beroepslandbouwdiensten groeperingen van producenten van een bepaalde voedingswaar (suiker b.v.) of van een groep bepaalde produkten (graangewassen, melk en zuivelprodukten). Zij worden opgericht om de produktie te organiseren en te verbeteren, om de inspanningen van hun leden te oriënteren naar de eisen van de markt, om het op de markt brengen te organiseren en te ordenen, om de prijzen van de landbouwprodukten op een onveranderlijk niveau te houden. Zij regelen o.m. het opslaan van voorraden (spreiding bij het op de markt brengen en beheer van de voorraden) en dragen zorg voor normale verhoudingen met een of verschillende contracterende partijen met het oog op de afzet van de produkten.

Om zich van al deze opdrachten doelmatig te kwijten, moedigen de Beroepsdiensten de oprichting van coöperatieve landbouwverenigingen, verkoopagentschappen, enz. aan, die de structuren tot het in de handel brengen moeten verbeteren (allereerste vereiste tot welslagen).

De Beroepsdiensten innen bijdragen, die in evenredigheid zijn met het omzetcijfer van hun leden.

3. Het Oriëntatie-, Regularisatie- en Garantiefonds voor de Landbouwmarkten (art. 25).

Aangezien de voortbrengselen van de landbouw in zeer sterke mate onderling afhankelijk zijn (onderlinge afhankelijkheid van de plantaardige voortbrengselen in verband met de wisselbouw; onderlinge afhankelijkheid tussen sommige plantaardige voortbrengselen en de dierlijke produkten; onderlinge afhankelijkheid van diverse dierlijke voortbrengselen), dient men de werking van de Diensten voor produkten te coördineren en aan te vullen; daartoe wordt een *Oriëntatie-, Regularisatie- en Garantiefonds voor de Landbouwmarkten* ingesteld.

Dit Fonds wordt opgericht in de vorm van een openbare instelling, die beheerd wordt door de Minister van Landbouw, bijgestaan door een Raad van Beheer.

Het heeft tot taak :

1) de organisatie van de landbouwmarkten en de oriëntatie van de produktie te volgen :

— door het uitwerken van maatregelen die kunnen bijdragen tot het vergemakkelijken van de oriëntatie van de landbouwvoortbrengselen, het verbeteren van de voorwaarden tot het in de handel brengen, het bereiken van een duurzaam evenwicht op de markten en de ontwikkeling van de binnenlandse en buitenlandse afzetgebieden;

— door zijn advies te geven over de landbouwprijzen;

— door de adviezen van de Diensten voor produkten te onderzoeken en de werking van deze laatste te controleren;

— door het onderzoeken van de adviezen die worden uitgebracht door de bevoegde vertegenwoordigers van het landbouwberoep;

— en formulant des propositions concernant les contrats-types de production, la rationalisation de la transformation agricole et le raccourcissement des circuits de distribution;

2) de réaliser et de contrôler l'exécution pratique des interventions effectuées sur les marchés agricoles et notamment les opérations d'achat ou de vente sur les marchés intérieurs et étrangers, le soutien de certaines productions, le contrôle de la qualité des produits, etc.;

3) d'aider effectivement à l'exécution des réformes de grande portée qu'exige l'organisation des marchés agricoles en créant, par exemple, un réseau de sociétés ou groupements professionnels constitués en vue de l'importation et de l'exportation ou de la concentration des moyens de transformation et de stockage sur le marché intérieur et en participant, si possible, au financement des réformes de structure et sociales réalisées sous l'égide du Fonds de Développement économique et social de l'Agriculture.

Le Fonds agit en relation avec le Fonds européen d'Orientation et de Garantie agricole.

IV. — Les prix agricoles (art. 26).

La politique des marchés doit être assortie d'une politique des prix agricoles, dont elle représente l'instrument.

En ce domaine, il faut tenir compte de l'instauration du Marché Commun et adapter nos mécanismes des prix comme ceux des marchés aux règlements communautaires.

a) Objectifs de la politique des prix agricoles.

La politique des prix doit tendre :

1) à orienter les productions et les spécialisations d'une manière judicieuse, c'est-à-dire conformément à l'évolution des possibilités de débouchés pour les différentes denrées;

2) à assurer aux agriculteurs, dont l'exploitation est efficiente, une rémunération équitable. La notion des prix correspond à celle du revenu et, en définitive, pour les exploitations familiales principalement, à celle du salaire;

3) compte tenu du progrès technique, à contenir les termes de l'échange c'est-à-dire la relation entre les prix reçus par les agriculteurs pour leurs produits et les prix qu'ils payent tant pour les moyens de production et les services utilisés dans le cadre de leur entreprise (parité des prix) qu'à l'occasion des achats et pour les services utiles à leur vie courante (parité des revenus), dans des limites assurant la promotion économique et sociale des travailleurs agricoles;

4) à assurer, à des prix raisonnables, la sécurité de l'approvisionnement alimentaire du consommateur;

5) à prévenir et à neutraliser, sur le marché intérieur, les fortes fluctuations des prix que l'on peut enregistrer, soit à cause de variations saisonnières de la production agricole, soit au niveau mondial;

6) à maintenir, à l'étranger, le pouvoir concurrentiel — d'ailleurs notamment lié à une organisation rationnelle des

— door het formuleren van voorstellen betreffende de model-productiecontracten, de rationalisatie van de verwerking in de landbouw en de inkorting van de distributiewetten;

2) te zorgen voor en toe te zien op de praktische uitvoering van de op de landbouwmarkten getroffen regelingen, en met name de aankoop- of verkoopverrichtingen op de binnenlandse en buitenlandse markten; bepaalde bijstand voor producties, het controleren van de kwaliteit der produkten, enz.;

3) werkelijk bij te dragen tot de tenuitvoerlegging van de belangrijke omvormingen welke vereist zijn voor de organisatie van de landbouwmarkt, bijvoorbeeld door het tot stand brengen van een net van beroepsverenigingen of -groeperingen, die opgericht worden met het oog op de in- en uitvoer of de concentratie van verwerkings- en opslagmiddelen op de binnenlandse markt en door, zo mogelijk, bij te dragen in de financiering van de structuurhervormingen en sociale hervormingen welke worden doorgevoerd onder de leiding van het Fonds voor Economische en Sociale Ontwikkeling van de Landbouw.

Het Fonds handelt in overleg met het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw.

IV. — Landbouwprijzen (art. 26).

Het marktbeleid dient gepaard te gaan met een landbouwpolitiek, waarvan het als instrument is te beschouwen.

Op dat gebied dient rekening te worden gehouden met de instelling van de Gemeenschappelijke Markt en dienen zowel onze prijs- als marktregelingen in overeenstemming te worden gebracht met de in de Gemeenschap geldende regelingen.

a) Doelstellingen van de landbouwprijzenpolitiek.

De prijzenpolitiek moet ernaar streven :

1) de producties en de specialisaties oordeelkundig te oriënteren, dit betekent in overeenstemming met de evolutie der afzetmogelijkheden voor de verschillende waren;

2) de landbouwers met een efficiënt bedrijf een billijk loon te verzekeren. Het begrip « prijzen » stemt overeen met het begrip « inkomsten » en, per slot van rekening, waar het gaat om gezinsbedrijven, hoofdzakelijk met het begrip « loon »;

3) rekening houdende met de technische vooruitgang, de bestanddelen van de ruilverrichting — d.w.z. de verhouding tussen de prijzen die de landbouwers ontvangen voor hun produkten en de prijzen, die ze betalen zowel voor de produktiemiddelen, die ze aanwenden en de diensten, waarvan ze gebruik maken voor hun bedrijf (gelijke prijzen) als voor hun aankopen en de diensten, welke hun nuttig zijn in het dagelijkse leven (gelijke inkomsten) — binnen bepaalde perken te houden, die de economische en sociale vooruitgang van de werknemers in de landbouw bevorderen;

4) te zorgen voor de zekerheid van de voedselvoorziening van de verbruiker tegen redelijke prijzen;

5) de sterke prijschommelingen, die op de binnenlandse markt kunnen worden waargenomen en die veroorzaakt zijn door seizoenveranderingen in de landbouwproductie of door invloeden op wereldniveau, te vermijden en te neutraliseren;

6) de concurrerende positie — die overigens o.m. nauw verband houdt met een rationele organisatie van de mark-

marchés — de notre agriculture et de nos industries de transformation.

b) *Système transitoire.*

En attendant la fixation de prix communautaires et l'organisation de marchés communs agricoles, il est indispensable, semble-t-il, et sous la réserve d'agir conformément aux décisions communautaires, de maintenir, comme référence théorique, le principe actuel des prix indicatifs (ou prix de direction), dont le soutien sera assuré par le Fonds d'Orientation, de Régularisation et de Garantie des Marchés agricoles. Il serait, en effet, illusoire d'élaborer un système renoué des prix dans l'état actuel des négociations communautaires et à la suite des décisions déjà prises par les Autorités responsables de la C. E. E.

Dès lors, la politique des prix doit reposer sur les éléments directeurs suivants :

1) la notion de relativité des prix entre eux doit garder sa valeur indicative pour l'orientation et la spécialisation régionales judicieuses des productions. Ce principe est général et restera d'application dans le Marché commun. Il faut absolument maintenir un équilibre favorable au développement de l'élevage et particulièrement de la production de viande bovine de qualité homogène et supérieure;

2) prix des produits d'après leur qualité doit être généralisé; ceci est notamment vrai pour le lait;

3) il convient de revoir le principe, ou, du moins, les modalités de subventionnement de l'industrie laitière;

4) au fur et à mesure de la mise en place des règlements communautaires, le Gouvernement fixe annuellement et préalablement à chaque campagne de production, des prix indicatifs, des prix de seuil ou d'écluse et des prix d'intervention pour certains produits, après consultation des représentants dûment qualifiés de la profession agricole et en se conformant aux décisions des Autorités de la Communauté Economique Européenne;

5) les prix de l'année 1961 ou de la campagne 1961-1962 sont retenus comme référence;

6) attendu qu'un relèvement nominal des prix ne peut apporter qu'une satisfaction souvent illusoire, il importe d'augmenter — ainsi qu'on l'a déjà souligné — le pouvoir économique du producteur sur le marché, c'est-à-dire d'améliorer la distribution (transformation et commercialisation);

7) la rentabilité des entreprises constitue le premier problème; pour l'apprécier, il importe de mettre en place des moyens suffisants d'observation des résultats d'exploitation ainsi que de l'évolution économique des différentes régions agricoles, sans lesquels une politique des prix ne peut être solidement établie et reste toujours contestable.

V. — La protection sociale, familiale et économique des agriculteurs (non salariés).

a) *Justification.*

L'agriculteur belge est, jusqu'ici, mal protégé contre tout ce qui pourrait altérer le niveau de vie de sa famille.

ten — van onze landbouw en van onze verwerkende nijverheden in het buitenland te handhaven.

b) *Overgangsregeling.*

In afwachting van de vaststelling van gemeenschappelijke prijzen en de organisatie van gemeenschappelijke landbouwmarkten lijkt het ons volstrekt vereist, — onder het voorbehoud dat wij ons gedragen in overeenstemming met de beslissingen van de Gemeenschap — het huidige beginsel van de richtprijzen als theoretische referentie te handhaven, welke richtprijzen moeten gesteund worden door het Oriëntatie-, Regularisatie- en Garantiefonds voor de Landbouwmarkten. In de huidige staat van de gemeenschappelijk gevoerde onderhandelingen en ingevolge de beslissingen, die reeds getroffen werden door de verantwoordelijke instanties van de E. E. G., ware het uitwerken van een vernieuwde prijsregeling immers een illusie.

Het prijsbeleid moet derhalve op de volgende richtinggevende principes berusten :

1) het begrip « onderlinge relativiteit der prijzen » moet zijn richtinggevende waarde behouden voor een oordeelkundige, gewestelijke oriëntatie en specialisatie in de produktie. Dit is een algemeen beginsel, dat in de Gemeenschappelijke Markt van toepassing zal blijven. Men moet ten alle prijze een evenwicht bewaren, dat gunstig is voor de ontwikkeling van de veefokkerij, in het bijzonder met het oog op de produktie van rundsvlees van homogene en hogere kwaliteit;

2) de prijs van de produkten volgens hun kwaliteit moet worden veralgemeend; dit geldt met name voor melk;

3) het principe van of althans de regelen voor het toekennen van subsidies aan de zuivelindustrie dienen te worden herzien;

4) naar gelang van de invoering van de gemeenschappelijke verordeningen bepaalt de Regering jaarlijks, vóór elke produktiecampagne, richt-, drempel- en subsidieprijzen voor sommige produkten, na overleg met de bevoegde vertegenwoordigers van de landbouwers en met inachtneming van de besluiten van de Autoriteiten der Europese Economische Gemeenschap;

5) de prijzen voor het jaar 1961 of voor de campagne 1961-1962 worden als referentieprijzen aangenomen;

6) daar een nominale prijsverhoging vaak slechts een denkbeeldige voldoening schenkt, dient — zoals reeds gezegd — de economische positie van de producent op de markt te worden versterkt, d.w.z. dat de distributie (verwerking en het in de handel brengen) moet worden verbeterd;

7) de rentabiliteit van de bedrijven is het eerste probleem; om zich daarover een oordeel te kunnen vormen dienen gepaste middelen te worden aangewend om de bedrijfsresultaten alsmede de economische evolutie van de verschillende landbouwstroken doelmatig te onderzoeken; zonder deze middelen kan geen prijsbeleid stevig worden gevestigd en zal het altijd voor bestwisting vatbaar zijn.

V. — Sociale, familiale en economische bescherming van de (niet-loontrekkende) landbouwers.

a) *Verantwoording.*

Tot nu toe is de Belgische landbouwer slecht beschermd tegen al wat de levensstandaard van zijn gezin kan benadelen.

Pourtant, afin d'accomplir sa tâche dans l'intérêt de la collectivité nationale ou professionnelle et avec le maximum d'efficacité, tout travailleur doit être en mesure d'y concentrer le maximum d'efforts, ce qui postule l'absence de pré-occupations extérieures au travail.

L'agriculteur ne pourrait échapper à la règle; au contraire, étant tributaire pour sa récolte de conditions climatiques incontrôlables jusqu'ici, il n'en est que plus sensible à la nécessité de se protéger dans tous les domaines où cela est possible.

Il ne peut être question pour lui de supprimer complètement les risques, mais simplement d'en prendre la mesure, de tenter de les prévenir ou de les limiter et d'en prévoir une compensation valable. Il importe de neutraliser, par une équitable compensation, les causes de l'altération du niveau de vie familial.

b) *La sécurité sociale et familiale.*

La protection individuelle de l'agriculteur doit être réalisée dans divers domaines (art. 28 et 29).

1) *Accidents* : par la généralisation de l'assurance rendue obligatoire et à laquelle les cultivateurs prévoyants ont déjà souscrit.

2) *Maladie* : par l'assurance obligatoire, grâce à laquelle il sera possible de rembourser les frais médicaux, pharmaceutiques et hospitaliers causés par la maladie de l'agriculteur ou de ses aidants.

3) *Invalidité* : toute incapacité permanente de travail doit être couverte par un système de pension.

* * *

En matière de *pensions de vieillesse* et d'*allocations familiales*, les agriculteurs sont actuellement assimilés aux travailleurs indépendants, c'est-à-dire aux professions libérales. C'est, à tout le moins, paradoxal; en effet, nul autre travailleur n'apparaît autant assujéti à divers éléments : facteurs naturels incontrôlables, êtres vivants (végétaux et animaux) qu'il importe de soigner régulièrement voire journalièrement, fournisseurs et acheteurs dont la position est prédominante sur le marché, propriétaires, etc.

Il faut corriger le régime actuel (art. 31, 32 et 33) :

Retraite de vieillesse : le système le plus équitable est celui qui établit la pension en fonction des efforts réellement fournis par l'agriculteur au cours de sa vie active. Ceci implique d'une part, que le taux de la pension de retraite corresponde aux trois-quarts du revenu moyen dont l'agriculteur a bénéficié au cours de sa carrière, d'autre part, que la pension de vieillesse, tout comme elle d'invalidité, assure le « minimum vital évolutif » indispensable.

Prestations familiales (art. 30) : On ne perdra pas de vue que la dispersion de l'habitat rural et l'éloignement des fermes rendent plus difficiles et plus onéreuse la poursuite d'une scolarité, de plus en plus nécessaire, pour les enfants des agriculteurs. Dès lors, il importe que les allocations familiales octroyées aux agriculteurs soient au moins égales à celles des salariés.

A ce sujet, on nous opposera que, par le régime actuel des allocations familiales en faveur des indépendants, la classe paysanne au sein de laquelle se manifeste le taux de natalité le plus élevé, tire un certain profit émanant des cotisations versées par les autres catégories d'indépendants.

Om echter zijn taak met de grootst mogelijke doeltreffendheid te vervullen in het belang van de nationale of professionele gemeenschap, moet gelijk welke arbeider in staat worden gesteld om er zich zo volledig mogelijk aan te wijden. Daartoe is vereist dat hij zich niet hoeft te bekommeren om al wat vreemd is aan het werk.

Deze regel geldt zeker ook voor de landbouwer; trouwens, doordat hij voor zijn oogst afhankelijk is van de tot nog toe niet na te gane klimaatsomstandigheden, voelt hij des te sterker de noodzaak zich veilig te stellen op alle gebieden waar zulks mogelijk is.

Voor hem kan er geen sprake van zijn alle risico's volledig uit te schakelen, maar enkel ze te ramen, te pogen ze te voorkomen of te beperken en er een redelijke compensatie voor te vinden. Het is van belang dat de oorzaken die de levensstandaard van het gezin benadelen worden geneutraliseerd door een billijke compensatie.

b) *De sociale en familiale zekerheid.*

Op verscheidene gebieden moet voor de individuele bescherming van de landbouwer worden gezorgd (art. 28 en 29).

1) *Ongevallen* : door de veralgemening van de verplichte verzekering, waarbij de vooruitziende landbouwers zich reeds hebben aangesloten.

2) *Ziekte* : door de verplichte verzekering, waardoor het mogelijk zal zijn de medische, farmaceutische en ziekenhuiskosten naar aanleiding van ziekte van de landbouwer of van zijn helpers terug te betalen.

3) *Invaliditeit* : in alle gevallen van blijvende arbeidsongeschiktheid dient door een pensioenregeling te worden voorzien.

* * *

Inzake *ouderdomspensioenen* en *kinderbijslag* zijn de landbouwers thans gelijkgesteld met de zelfstandigen, dit wil zeggen met de vrije beroepen. Dit is op zijn minst paradoxaal; geen ander arbeider schijnt immers zo zeer afhankelijk te zijn van diverse factoren : niet te bedwingen natuurelementen, levende wezens (planten en dieren) die men geregeld, zelfs dagelijks, moet verzorgen, leveranciers en kopers die de markt beheersen, eigenaars, enz.

Men dient de huidige regeling te verbeteren (artt. 31, 32 en 33) :

Ouderdomspensioen : de billijkste regeling is die waarbij het pensioen wordt vastgesteld in overeenstemming met de inspanningen die de landbouwer tijdens zijn actieve loopbaan werkelijk heeft geleverd. Dit houdt eensdeels in dat het bedrag van het rustpensioen moet overeenstemmen met drie vierde van het gemiddelde inkomen dat de landbouwer tijdens zijn loopbaan heeft genoten; anderdeels, dat met het ouderdomspensioen, evenals met het invaliditeitspensioen wordt voorzien in het volgens de evolutie noodzakelijke levensminimum.

Uitkeringen voor gezinslast (art. 30) : Men verlieze niet uit het oog dat het voortzetten van studies, wat voor de kinderen van landbouwers steeds noodzakelijker wordt wegens de verspreiding en de afgelegenheid van de hoeven, moeilijker is en meer kost. De aan de landbouwers toegekende kinderbijslag dient dan ook ten minste gelijk te zijn aan die voor de loontrekkenden.

In dit verband zal wellicht worden opgeworpen dat de boerenstand, waar men het hoogste geboortecijfer aantreft, ingevolge de huidige kinderbijslagregeling voor zelfstandigen, enig voordeel haalt uit de bijdragen van de andere categorieën van zelfstandigen. Deze kritiek is ongegrond :

La critique est sans fondement : en effet, dans notre esprit, la réforme préconisée se situe dans le cadre d'une amélioration de la rentabilité de l'agriculture, amélioration qui conférera aux cultivateurs une capacité de financement qu'en général ils ne possèdent pas actuellement.

Une réforme profonde s'impose en matière d'allocations familiales et de pensions de retraite ou d'invalidité en faveur des agriculteurs. Elle doit reposer sur un *plan de financement solide* (art. 34 et 35). En premier lieu, les agriculteurs, enfin mis en état de le faire, contribueront financièrement à la solidité du système. Ensuite, il est normal et équitable que les innombrables intermédiaires qui tirent leurs revenus mais tout autant leurs profits, dont la légitimité est contestable, de l'exploitation de l'agriculture, aident à la promotion sociale de ce dernier secteur. Enfin, l'Etat qui fait notamment l'épargne de l'assurance chômage dans le domaine agricole, doit aider à assurer la viabilité du système.

L'organisation du système doit être simple, souple et peu coûteuse (frais de fonctionnement). Elle sera confiée à un *Office national de la Sécurité sociale pour les Agriculteurs* (art. 28, § 2) chargé de la perception des cotisations et de la subvention de l'Etat ainsi que du paiement des allocations familiales, des allocations de naissance et des pensions de retraite et d'invalidité. Sans négliger le secteur familial, cet organisme, dont l'action se situera dans le cadre du Fonds de Développement économique et social de l'Agriculture, se préoccupera particulièrement des aspects gériatriques en cas de retraite des agriculteurs : l'agriculture plus que n'importe quelle profession, éprouve le besoin d'améliorer les conditions de vie des personnes âgées car il est indispensable d'encourager les vieux (1) à abandonner aux jeunes la direction de leur exploitation, pour divers motifs (installation des jeunes ou agrandissement des exploitations non viables; meilleure réceptivité des jeunes en vue de la mise en valeur rationnelle des terres et des animaux — des techniques d'exploitation — et des réformes de structure, dans un souci de plus en plus marqué de concurrence et de conquête des marchés, tant sur le plan national qu'international et notamment européen).

Par ailleurs, l'action sociale et familiale commande de favoriser le réemploi, dans de nouvelles activités, des agriculteurs et aidants en surnombre, par l'attribution de bourses en vue de la rééducation professionnelle (cf. traité de Rome instaurant la Communauté Economique Européenne, articles 122 à 128 relatifs au Fonds social européen).

Au niveau local ou régional, l'assurance contre les accidents du travail et la maladie doit être confiée à des mutuelles agricoles agréées à cette fin ou, subsidiairement, à des compagnies d'assurance agréées en ce qui concerne les accidents du travail et aux 2 Unions nationales de mutualités reconnues en ce qui concerne la maladie.

c) *La sécurité des biens
et la protection collective.*

1) *La sécurité des biens.*

Les plantes cultivées et les animaux sont exposés à des risques de maladie, de mortalité, de destruction, inhérents à leur nature.

(1) En 1959, il y avait en Belgique, 19.537 agriculteurs et éleveurs professionnels de 65 ans et plus (12 % du total); assez paradoxalement, la situation est moins bonne encore dans le domaine de l'horticulture professionnelle (1.611, soit 14 %). Source: Recensement général de l'agriculture et des forêts de 1959, tome 3, Institut national de Statistique, Bruxelles 1962.

wij zien de aangeprezen hervorming immers in verband met een verbetering van de rentabiliteit van de landbouw, welke verbetering de landbouwers financieringsmogelijkheden zal bezorgen die zij doorgaans thans niet bezitten.

Op het gebied van kinderbijslag en rust- of invaliditeitspensioen ten gunste van de landbouwers is een grondige hervorming geboden. Deze hervorming moet op een *stevig financieringsplan* berusten (artt. 34 en 35). In de eerste plaats zijn het landbouwers zelf die, nu ze eindelijk daartoe in staat zullen zijn, tot de stevigheid van de ontworpen regeling financieel zullen bijdragen. Verder is het normaal en billijk dat de ontelbare tussenpersonen, die uit het landbouwbedrijf hun inkomsten, maar ook winsten — waar van de rechtmatigheid overigens betwistbaar is — halen, het hunne bijdragen om de sociale ontwikkeling van deze sector te bevorderen. Tenslotte moet ook de Staat, die al bespaard blijft van de werkloosheidsverzekering in de landbouwsector, helpen tot het in stand houden van deze regeling.

De regeling moet eenvoudig, soepel en goedkoop (werkingskosten) ingericht worden. Zij is toevertrouwd aan een *Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de Landbouwers* (art. 28, § 2), die belast is met het innen van de bijdragen en de Rijkssteun en met de uitbetaling van de kinderbijslag, het kraamgeld en de rust- en invaliditeitspensioenen. Zonder de gezinssector uit het oog te verliezen zal deze instelling zich, in het kader van het Fonds voor Sociale en Economische Ontwikkeling van de Landbouw, in het bijzonder bezighouden met de ouderdomszorg bij de pensionering van de landbouwers: meer dan in om het even welk ander beroep moet in de landbouw het leven draaglijker worden gemaakt voor de bejaarden, want het is volstrekt nodig dat de euden (1) ertoe worden aangezet het beleid van hun bedrijf aan jongeren over te laten, en wel om verscheidene redenen (installatie van de jongeren of uitbreiding van niet-levensvatbare bedrijven; betere vatbaarheid van de jongeren voor rationele exploitatie van gronden en vee — voor exploitatietechnieken — en voor structuurhervormingen ten einde de markten te veroveren en er de mededinging steeds beter het hoofd te kunnen bieden, zowel op nationaal als op internationaal, en met name Europees, niveau).

Anderzijds is het voor de sociale en familiale actie vereist dat de wedertewerkstelling van het surplus aan landbouwers en helpers in nieuwe activiteiten wordt aangemoedigd door de toekenning van beurzen met het oog op de beroepsherscholing (cf. verdrag van Rome tot instelling van de Europese Economische Gemeenschap, artikelen 122 tot 128 betreffende het Europees Sociaal Fonds).

Op lokaal of gewestelijk vlak dient de verzekering tegen arbeidsongevallen en ziekte te worden toevertrouwd aan doortoe erkende landbouwmutualiteiten of, subsidiair, aan erkende verzekeringsmaatschappijen, wat de arbeidsongevallen betreft en aan de Landsbonden van erkende mutualiteiten wat ziekte aangaat.

c) *De zekerheid van de goederen
en de collectieve bescherming.*

1) *De zekerheid van de goederen.*

De gekweekte planten en de dieren zijn uiteraard blootgesteld aan risico's : ziekte, sterfte en vernieling.

(1) In 1959 waren er in België 19.537 landbouwers en beroeps-fokkers van 65 jaar en meer (12 % van het geheel); vreemd genoeg is de toestand in de tuinbouw nog minder gunstig (1.611 of 14 %). Bron: Algemene landbouw- en woudentelling in 1959, deel 3, Nationaal Instituut voor de Statistiek, Brussel 1962.

Il en résulte qu'il convient d'organiser un système d'assurances mutuelles et en ce qui concerne les calamités agricoles (épizooties, destructions par les éléments climatiques, etc...), de créer un *Fonds de calamités agricoles*, à l'instar de ce qui existe dans d'autres pays et dont la gestion pourrait être assurée par l'Office national de Crédit agricole.

2) *La protection collective.*

Tous les problèmes d'adaptation des structures sociales, de la vie culturelle, des organisations de la jeunesse, de l'hébergement des vieillards, dont il faut éviter le dépaysement, de l'équipement culturel et social (organisation des loisirs, bibliothèques, téléclubs, garderies pour enfants), du service social (assistantes sociales) et de l'équipement médical se posent impérativement et en des termes spécifiques à la campagne, qui, depuis quelques décennies, connaît de profonds bouleversements techniques et humains.

Il est évident que ces questions doivent trouver des réponses adaptées à une évolution extrêmement rapide.

Le retour à la terre, prôné notamment lors de la crise sévère de l'époque 1930, a perdu beaucoup de son actualité, alors qu'il existe une nécessité économique et sociale impérieuse de maintenir dans nos villages, un minimum de vie organisée.

Cette fin postule des modifications profondes des grands Services publics et des Administrations locales de plus en plus impuissantes.

L'établissement de Sociétés Intercommunales et d'un service rural éventuellement organisé par la Mutualité agricole, doit être envisagé sans délai si l'on veut éviter un exode rural fort onéreux pour la collectivité.

Bijgevolg dient te worden voorzien in een stelsel van onderlinge verzekering en, met betrekking tot de landbouwrampen (epidemische veeziekten, vernieling door klimatologische elementen, enz...), in een *Landbouwrampen-fonds*, naar het voorbeeld van wat in andere landen bestaat, en waarvan het beheer zou kunnen uitgeoefend worden door de Nationale Dienst voor Landbouwkrediet.

2) *De collectieve bescherming.*

Al de problemen betreffende de aanpassing van de maatschappelijke structuren, het cultuurleven, de jeugdorganisaties, de huisvesting van bejaarden, voor wie men het overbrengen in een vreemde omgeving moet vermijden, de culturele en sociale voorzieningen (vrijtijdsbesteding, bibliotheken, teleclubs, kinderbewaarplaatsen), de sociale dienst (maatschappelijke assistenten) en de medische voorzieningen vertonen een dringend en specifiek aspect op het platteland, dat, sinds enkele tientallen jaren, diepgaande wijzigingen ondergaat op technisch en menselijk gebied.

Het is duidelijk dat aan die vraagstukken oplossingen dienen gegeven te worden die aangepast zijn aan een uiterst snelle evolutie.

De terugkeer naar de landbouw, waarvoor zozeer geijverd is tijdens de zware crisis rond de jaren 1930, heeft veel van zijn actualiteit verloren, ofschoon er een dwingende economische en sociale noodzaak bestaat tot het behoud van een minimum aan georganiseerd leven in onze dorpen.

Daartoe is een grondige omvorming van de grote overheidsdiensten en van de steeds machtelozer wordende plaatselijke besturen vereist.

Wil men de landvlucht vermijden, die de gemeenschap zeer duur te staan zou komen, dan moet onverwijld besloten worden tot de oprichting van Intercommunale Maatschappijen en van een plattelandsdienst, die eventueel georganiseerd is door de Landbouwmutualiteit.

J. BARY,
G. BREYNE.

PROPOSITION DE LOI

CHARTRE
DE LA PAYSANNERIE BELGE.

(Loi cadre de reconversion agricole.)

TITRE I.

PRINCIPES GENERAUX.

Article premier.

Il est créé, auprès du Ministère de l'Agriculture, un Bureau de Planification et d'Orientation de l'Agriculture, chargé de définir et de coordonner les objets de la politique agricole énoncés à l'article 2 ci-après ainsi que les principes de l'adaptation de la politique agricole nationale aux impératifs communautaires, concernant les structures agraires et de production, les marchés et les prix agricoles.

Le Bureau de Planification et d'Orientation de l'Agriculture établit tous les quatre ans un plan d'adaptation et d'orientation de l'agriculture nationale; au terme de la deuxième année d'application du plan, de même qu'au terme de la troisième, ce Bureau corrige, éventuellement et compte tenu des résultats atteints, les mesures d'orientation et d'adaptation de l'agriculture qu'il a préconisées; il fixe annuellement, avant le 1er septembre précédant chaque campagne de production, les moyens nécessaires à la réalisation du plan.

Le Bureau, placé sous la présidence du Ministre de l'Agriculture, est administré par un conseil composé, à nombre égal:

- 1) de représentants de la profession agricole;
- 2) de professeurs ou techniciens;
- 3) de fonctionnaires;
- 4) de personnalités du monde agricole, économique et social réputées pour leur compétence.

Les membres de ce conseil sont nommés par le Roi.

Le Roi fixe les modalités d'application de la présente disposition et prend toutes les mesures nécessaires au bon fonctionnement de ce Bureau.

Art. 2.

Les objets de la politique agricole, sont notamment:

- 1) d'accroître la productivité de l'agriculture en développant et en vulgarisant le progrès technique; en l'orientant compte tenu de l'évolution des besoins, des vocations naturelles des terroirs, des perspectives qu'offre la réalisation de la Communauté Economique Européenne et de l'aide à apporter aux pays en voie de développement; en assurant le développement rationnel de la production, en vue d'équilibrer l'offre et les débouchés possibles et de

WETSVOORSTEL

HANDVEST
VAN DE BELGISCHE BOERENSTAND.

(Kaderwet voor landbouwschakeling.)

TITEL 1.

ALGEMENE BEGINSELEN.

Eerste artikel.

Bij het Ministerie van Landbouw wordt een Bureau voor Landbouwordening en -oriëntatie opgericht. Het heeft tot opdracht de in het hiernavolgend artikel 2 vermelde doelstellingen van het landbouwbeleid te bepalen en te coördineren, alsook de beginselen tot aanpassing van 's lands landbouwbeleid aan de gemeenschapsimperatieven inzake de akker- en produktiestructuren, de landbouwmarkten en -prijzen.

Het Bureau voor Landbouwordening, en -oriëntatie maakt om de vier jaar een plan op tot aanpassing en oriëntatie van 's lands landbouw. Na toepassing ervan gedurende een termijn van twee jaar, en zelfs na verloop van het derde toepassingsjaar, verbetert dit Bureau zo nodig, met inachtneming van de bereikte resultaten, de maatregelen tot oriëntatie en aanpassing van de landbouw die het heeft aangeprezen. Het bepaalt jaarlijks, vóór de datum van 1 september die elke productiecampagne voorafgaat, de nodige middelen tot uitvoering van het plan.

Het bureau, waarvan de Minister van Landbouw het voorzitterschap waarneemt, wordt beheerd door een raad die, in gelijk aantal, bestaat uit:

- 1) vertegenwoordigers van het landbouwberoep;
 - 2) leraars of technici;
 - 3) ambtenaren;
 - 4) vooraanstaande personen uit de landbouw-, bedrijfs- en sociale kringen, bekend staande voor hun bevoegdheid.
- De leden van deze raad worden door de Koning benoemd.

De Koning bepaalt de toepassingsmodaliteiten van deze beschikking en treft al de tot de goede werking van dit Bureau vereiste maatregelen.

Art. 2.

De doelstellingen van het landbouwbeleid zijn met name:

- 1) het opvoeren van de produktiviteit in de landbouw dank zij de ontwikkeling en de vulgarisatie van de technische vooruitgang; door hem te oriënteren, rekening houdend met de evolutie van de behoeften, met de natuurlijke bestemming van de bodem, met de vooruitzichten die door de totstandkoming van de Europese Economische Gemeenschap in uitzicht gesteld zijn en met de bijstand die aan de ontwikkelingslanden dient verschaft te worden; ook

garantir l'emploi optimal des facteurs de production, notamment de la main-d'œuvre; en assurant la promotion de la qualité des produits et en déterminant des prix équitables pour ceux-ci;

2) d'améliorer les débouchés intérieurs et extérieurs et les prix agricoles à la production par une action exercée sur les conditions de commercialisation des produits, et notamment par la rationalisation des circuits de distribution des produits agricoles;

3) de réduire les coûts de production par la voie de la coopération et de l'exploitation en commun, et par la rationalisation des circuits de distribution des matières premières nécessaires à l'agriculture;

4) d'assurer la protection rigoureuse et l'amélioration des terres à destination agricole et d'encourager les productions les mieux adaptées aux possibilités de chaque région;

5) d'assurer la modernisation du capital foncier bâti et l'équipement judicieux des exploitations, notamment par l'octroi d'un crédit à des conditions de durée, de taux, de remboursement et de garantie adaptées aux caractéristiques propres à l'activité agricole;

6) de développer le crédit mutuel agricole et, partant, l'autofinancement de l'agriculture;

7) de promouvoir et de favoriser une structure d'exploitation de type familial, susceptible d'utiliser au mieux les techniques modernes de production et de commercialisation ainsi que de permettre le plein emploi de la main-d'œuvre et du capital de l'exploitant.

Tous ces objets tendent à reconverter l'agriculture belge, dans le cadre de la politique économique et sociale, de manière à placer les agriculteurs dans des conditions économiques, sociales et d'existence équivalentes à celles des autres travailleurs.

Art. 3.

En relation avec l'Office national de réorganisation foncière, de remembrement des biens ruraux et de modernisation de l'habitat rural et à l'intervention des Chambres d'agriculture, par région agricole et par nature de culture et de production animale ou type d'exploitation, le Bureau de planification et d'orientation de l'Agriculture fait procéder à toutes les investigations nécessaires à la détermination de l'exploitation agricole de type familial viable, par l'appréciation de la superficie que devrait normalement avoir une exploitation en pleine activité, mise en valeur par deux unités de main-d'œuvre — ou davantage en cas de groupements d'exploitants —, dans des conditions permettant une utilisation rationnelle des capitaux et des techniques, une rémunération équitable du travail de gestion et d'exécution ainsi que des capitaux investis par l'exploitant.

Art. 4.

Le Ministre de l'Agriculture présente chaque année au Parlement, à l'occasion de la discussion du budget de l'Agriculture, un « Rapport Vert » comprenant, d'une part la description de la situation économique et sociale de l'agriculture et, d'autre part, l'énoncé des projets tendant à maintenir et à améliorer cette situation, ce compte tenu de l'évolution économique et sociale de l'ensemble de la Nation.

door de rationele ontwikkeling van de produktie te verzekeren, ten einde het aanbod af te stemmen op de afzetmogelijkheden, en door het optimaal gebruik te waarborgen van de produktiefactoren, en met name de arbeidskrachten; door de kwaliteit van de produkten te bevorderen en door hiervoor billijke prijzen te bepalen;

2) het verbeteren van de binnen- en buitenlandse afzet en van de produktieprijzen in de landbouwsector door de uitoefening van een actie op de voorwaarden tot het in de handel brengen van de produkten, en inzonderheid door de rationalisatie van de distributienetten der landbouwprodukten;

3) de produktiekosten te verminderen dank zij de coöperatie en gemeenschappelijke exploitatie en door de rationalisatie van de distributienetten der voor de landbouw nodige grondstoffen;

4) de strenge bescherming en de verbetering verzekeren van de voor de landbouw bestemde gronden alsook de produkties te bevorderen welke het best zijn aangepast aan de mogelijkheden van elke streek;

5) de modernisering van het gebouwd onroerend kapitaal en de oordeelkundige uitrusting van de landbouwbedrijven te verzekeren, namelijk door kredietverlening onder termijn-, rentevoet-, terugbetalings- en garantievoorwaarden die aangepast zijn aan de eigen kenmerken van de landbouwbedrijvigheid;

6) het onderling landbouwkrediet en, derhalve, de autofinanciering van de landbouw te ontwikkelen;

7) een structuur van gezinsbedrijfstype te bevorderen en te begunstigen, die van aard is de moderne produktie- en handelstechnieken onder de beste voorwaarden aan te wenden en de volledige benutting van de werkkrachten en van het kapitaal van de exploitant mogelijk te maken.

Al deze doelstellingen strekken tot de omschakeling van de Belgische landbouw, in het bestek van het economisch en sociaal beleid, zodat de landbouwers in gelijkwaardige economische, sociale en bestaansvoorwaarden kunnen verkeren als de andere werknemers.

Art. 3.

In overleg met de Rijksdienst voor Reorganisatie en Herverkaveling van de Landelijke Grondeigendommen en voor Modernisering van de Landelijke Woning en door bemiddeling van de Landbouwraden gelast het Bureau voor Landbouwordening en -oriëntatie, per landbouwgebied alsook volgens de aard van de teelt en de dierlijke voortbrengst of het bedrijfstype, alle onderzoeken te verrichten, die nodig zijn om te bepalen welk landbouwbedrijf van familiaal type levensvatbaar is, en dit door het beoordelen van de oppervlakte, die normaal vereist is voor een bedrijf in volle werking, waar twee arbeidskrachten — of meer, wanneer het gegroepeerde bedrijven betreft — tewerkgesteld worden onder voorwaarden, die een rationele aanwending van kapitalen en technische middelen en een billijke beloning van het beheers- en uitvoeringswerk alsmede van de door de exploitant belegde kapitalen mogelijk maken.

Art. 4.

Elk jaar legt de Minister van Landbouw, bij de bespreking van de begroting van Landbouw, aan het Parlement een « Groen Rapport » voor, dat zowel de beschrijving van de sociaal-economische toestand van de landbouw omvat als de vermelding van de voorgenomen ontwerpen, die ertoe strekken de genoemde toestand te handhaven en te verbeteren, rekening houdend met de economische en sociale ontwikkeling van de ganse Natie.

Ce rapport doit :

1) faire ressortir :

— les progrès réalisés en vue de l'adaptation de la politique agricole nationale à la politique agricole commune;

— l'état de réalisation du programme arrêté par le plan;

— la nature et le volume des concours apportés par l'Etat à la profession agricole;

— l'état des marchés des produits agricoles, compte tenu de la production nationale commercialisée et des possibilités de débouchés intérieurs et extérieurs;

— l'évolution des importations et des exportations de produits agricoles;

2) indiquer d'une part, l'évolution, durant la campagne agricole précédente, des termes de l'échange, c'est-à-dire la relation entre les prix reçus par les agriculteurs pour leurs produits et les prix qu'ils payent, tant pour les moyens de production et les services que pour les achats destinés à leur vie courante, et, d'autre part, l'évolution des marges entre les prix des produits agricoles payés à la production et ceux des mêmes produits payés à la consommation, en faisant apparaître le montant des taxes qui ont frappé ces produits;

3) indiquer les recettes et les dépenses d'exploitation dans certains groupes d'entreprises agricoles;

4) comparer l'évolution du revenu agricole et des autres revenus professionnels;

5) examiner notamment, à l'aide des comptabilités des exploitations, dans quelle mesure :

a) la main-d'œuvre agricole a reçu une rémunération équivalente à celle qu'elle aurait pu obtenir dans les autres activités susceptibles de l'employer;

b) le travail de gestion a été rémunéré;

c) un intérêt normal a pu être assuré aux capitaux investis;

6) mentionner les moyens que le Gouvernement se propose de mettre en œuvre pour modifier les orientations de production, améliorer la rémunération des facteurs de production et remédier aux disparités constatées; faire mention de tous les avis qui ont été donnés, soit sur demande soit de sa propre initiative, par le Bureau de Planification et d'Orientation de l'Agriculture, et indiquer la mesure dans laquelle ils ont été suivis.

L'observation du niveau de la rémunération du travail et du capital agricoles sera faite à partir de la moyenne des résultats des comptabilités d'un nombre suffisant d'exploitations représentatives des types d'utilisation du sol, des types d'exploitation et des régions agricoles.

In dit rapport :

1) moet de nadruk worden gelegd op :

— de vooruitgang geboekt op het stuk van de aanpassing van het nationaal landbouwbeleid aan het gemeenschappelijk landbouwbeleid;

— de toestand inzake uitvoering van het in het plan bepaalde programma;

— de aard en de omvang van de bijdrage van de Staten gunste van het landbouwersberoep;

— de marktoestand wat betreft de landbouwprodukten, rekening gehouden met de in de handel gebrachte nationale produktie en de afzetmogelijkheden in binnen- en buitenland;

— de ontwikkeling van de import en de export van landbouwprodukten;

2) moet enerzijds de ontwikkeling van de factoren van het ruilverkeer gedurende de voorgaande landbouwcampagne worden vermeld, waardoor wordt bedoeld de verhouding tussen de prijzen welke de landbouwers voor hun produkten bekomen en de prijzen welke zij betalen zowel voor de produktiemiddelen en de diensten als voor de aankopen welke voor het gewone leven bestemd zijn en, aan de andere kant, uit de evolutie van de marges tussen de prijzen van de landbouwprodukten welke aan de producenten worden betaald en die welke voor dezelfde produkten door de consumenten betaald worden, en hierbij moet het bedrag van de belasting op die produkten duidelijk worden;

3) moeten de exploitatieontvangsten en -uitgaven voor bepaalde groepen landbouwbedrijven worden vermeld;

4) moet de ontwikkeling van het landbouwkomen met die van de andere bedrijfsinkomsten vergeleken worden;

5) moet met behulp van de boekhouding van de landbouwbedrijven, met name onderzocht worden in welke mate :

a) de landbouwarbeidskrachten een gelijkwaardige beloning bekomen hebben als die welke zij hadden kunnen krijgen in de andere bedrijfstakken waarin zij tewerkgesteld kunnen worden;

b) de beheerswerkzaamheden werden bezoldigd;

c) het mogelijk was de belegde kapitalen een normale interest te bezorgen;

6) moeten de middelen vermeld worden waarvan de Regering van plan is gebruik te maken om produktieoriëntaties te wijzigen, de vergoeding van de produktiefactoren te verbeteren en de vastgestelde wanverhoudingen te verhelpen; moeten alle adviezen welke op verzoek of uit eigen initiatief door het Bureau voor Landbouwordering en -oriëntatie zijn uitgebracht, worden vermeld en moet worden aangegeven in welke mate daarop werd ingegaan.

Het niveau van de vergoeding van de arbeid en van het kapitaal in de landbouw zal bestudeerd worden op basis van het gemiddelde van de resultaten van de boekhoudingen van een voldoende aantal bedrijven die kenmerkend zijn als types van grondgebruik, van bedrijf en van de landbouwgebieden.

TITRE II.

LES STRUCTURES AGRICOLES.

SECTION I.

Le bail à ferme.

Art. 5.

La conclusion ou la résiliation du bail à ferme, de même que toute modification de son contenu, doit faire l'objet d'un acte écrit.

Cet acte doit être homologué par la Commission paritaire dans les trois mois.

Si le bail a néanmoins été fait sans écrit et s'il a reçu un commencement d'exécution, il est censé avoir été conclu aux clauses, prix et conditions du bail-type établi, par région et par genre d'exploitation, par la Chambre d'Agriculture.

Le bail doit être accompagné d'un état des lieux dressé dans les trois mois par les parties et, à défaut, par l'expert commis par la Commission paritaire, à leurs frais.

Il sera conservé, au Greffe de la Commission, une copie des baux et des états des lieux.

Art. 6.

La Commission paritaire homologue le bail à moins que :

a) le bail ne contienne des dispositions contraires à la loi;

b) le fermage proposé ne soit supérieur au montant du fermage le plus élevé qui puisse être autorisé;

c) le bail ne donne lieu à des cumuls d'exploitations jugés excessifs au vu du critère de l'exploitation de type familial occupant deux unités-travailleurs à temps plein;

d) le bail ne donne lieu au dénombrement d'une exploitation de superficie minima ou à l'élargissement excessif d'une exploitation suffisante.

Dans les cas repris sous a) et b) ci-dessus, la Commission paritaire modifie le bail, d'autorité; dans les autres cas, elle le déclare non avénu et elle prend s'il échet, toutes les mesures utiles au règlement des suites qui peuvent en résulter.

Art. 7.

La durée du bail est fixée à 18 ans pour la première occupation. A l'expiration de cette période, le bail continue pour une période de 9 ans. S'il s'est réservé cette faculté dans le bail, le bailleur pourra reprendre le bien après 9 années en vue de l'exploiter personnellement ou d'en confier l'exploitation à son conjoint ou à l'un de ses descendants majeur nommément désigné, et à la condition d'observer le préavis et les modalités de congés prévus d'autre part.

Le bail d'une parcelle est conclu pour la durée du bail de l'exploitation qui reste à courir.

TITEL II.

DE LANDBOUWSTRUCTUREN.

AFDELING I.

De landpacht.

Art. 5.

Het sluiten of het opzeggen van de pachtovereenkomst evenals iedere wijziging wat de inhoud ervan betreft, moet het voorwerp uitmaken van een geschreven akte.

Deze akte dient binnen de drie maanden door het Paritair Comité bindend verklaard te worden.

Indien de overeenkomst evenwel niet schriftelijk gesloten werd en indien er een begin van uitvoering aan gegeven werd, wordt ze geacht gesloten te zijn in overeenstemming met de bepalingen, de prijs en de voorwaarden vervat in de modelovereenkomst die door de Landbouwwraad per streek en per soort bedrijf opgesteld wordt.

Bij de overeenkomst dient een plaatsbeschrijving gevoegd te worden die, binnen drie maanden, wordt opgesteld door de partijen en, bij gebreke daarvan, door de deskundige die het Paritair Comité op hun kosten aanstelt.

Ter Griffie van het Comité wordt een afschrift van de overeenkomsten en van de plaatsbeschrijvingen bewaard.

Art. 6.

Het Paritair Comité verklaart de overeenkomst bindend, tenware :

a) ze bepalingen bevat die strijdig zijn met de wet :

b) de voorgestelde pachtprijs meer bedraagt dan het bedrag van de hoogste pacht die kan toegelaten worden;

c) de pacht aanleiding geeft tot samenvoegingen van bedrijven die buitensporig worden geoordeeld ten opzichte van het bedrijf van het gezinstype dat twee eenheden-volgtijdse arbeiders tewerkstelt.

d) het aanleiding geeft tot de versnippering van een bedrijf met een minimumoppervlakte of tot de buitensporige uitbreiding van een voldoende groot bedrijf.

In de gevallen vervat sub a) en b) hiervoren vermeld, wijzigt het Paritair Comité van ambtswege de pacht; in de andere gevallen verklaart het deze als niet bestaande en neemt het zo nodig alle gepaste maatregelen tot regeling van de gevolgen die er kunnen uit voortvloeien.

Art. 7.

De duur van de overeenkomst is bepaald op 18 jaar voor de eerste ingebruikneming. Bij het einde van die periode gaat de pacht voor een periode van 9 jaar voort. Indien hij zich die mogelijkheid in de overeenkomst heeft voorbehouden, kan de verpachter het goed na 9 jaar overnemen om het persoonlijk in bedrijf te nemen of om de exploitatie ervan toe te vertrouwen aan zijn echtgenoot of aan een van zijn met name aangewezen meerderjarige afstammelingen, en mits de opzegging in acht te nemen evenals de anderzijds bepaalde opzeggingsmodaliteiten.

De voor een perceel gesloten overeenkomst geldt voor de nog geldende duur van de pacht van het bedrijf.

Les baux en cours seront renouvelés pour une première période d'occupation à la date du 1er novembre 1963.

Le bail ne prend fin que moyennant un congé donné trois ans au moins avant son expiration.

Le congé doit être motivé.

Est considérée comme motif sérieux de congé, l'intention manifestée par le bailleur d'exploiter lui-même le bien loué ou d'en céder l'exploitation à son conjoint ou à l'un de ses descendants nommément désignés; l'exploitation du bailleur ou de ses descendants s'entend d'une exploitation effective et permanente, personnelle et individuelle, directe et agricole.

La Commission paritaire apprécie le point de savoir si le bailleur ou ses descendants réunissent les qualités utiles à faire présumer le caractère sérieux de leur intention.

Art. 8.

Le fermage est fixé librement par les parties, sauf à ne pouvoir excéder le montant maximum déterminé par la Chambre d'Agriculture, par région et par type d'exploitation et ce, compte tenu du rendement normal d'une exploitation convenable.

Le fermage est fixé en espèces et peut être indexé au prix des produits agricoles; en ce dernier cas, la Chambre d'Agriculture détermine la nature et le taux des produits à prendre en considération.

Le fermier peut demander la remise ou la réduction du fermage lorsqu'à la suite de circonstances indépendantes de sa volonté, ses résultats d'exploitation sont nuls sinon déficitaires, ou largement inférieurs aux prévisions les plus raisonnables.

Les parties peuvent, dans les trois mois qui suivent chaque triennat, demander la révision du fermage pour l'avenir, dans la mesure où le taux du fermage a varié de 15 %, eu égard aux barèmes déterminés par la Chambre d'Agriculture.

Aucune contribution, imposition ni prestation quelconque ne peut être mise à charge du preneur en sus du fermage, non plus que la prime d'assurance contre l'incendie des bâtiments d'habitation et d'exploitation.

Art. 9.

Le bailleur est tenu de délivrer et d'entretenir le bien loué en bon état; il ne peut pas s'exonérer des réparations autres que locatives.

En cas de carence du bailleur, la Commission paritaire peut autoriser le preneur, suivant état descriptif et estimatif, à faire procéder aux travaux nécessaires au maintien ou à la remise en état, aux frais du bailleur.

Elle détermine également, suivant pareil état, les améliorations, étant les travaux, constructions, ouvrages et plantations, que le preneur a le droit d'apporter à son exploitation.

Elle évaluera équitablement, à l'expiration du bail, le montant de l'indemnité que le bailleur sera tenu de payer au preneur du chef de ces améliorations, en tenant compte et de la valeur des améliorations et de la plus-value que celles-ci ont donnée à l'exploitation.

Elle aura la faculté, lorsque les circonstances le justifient, d'accorder au preneur le bénéfice de se constituer un fonds d'amélioration de l'exploitation au moyen d'un pourcentage

De l'opende pachten worden voor een eerste periode van ingebruikneming op 1 november 1963 hernieuwd.

De pacht eindigt slechts mits een opzegging die ten minste drie jaar vóór het verstrijken ervan gegeven wordt.

De opzegging dient gemotiveerd te zijn.

Wordt beschouwd als een ernstige reden tot opzegging het door de verpachter betuigd voornemen zelf het verpachte goed in bedrijf te nemen of de exploitatie ervan over te dragen aan zijn echtgenoot of aan een van zijn met name aangewezen afstammelingen; door exploitatie door de verpachter of zijn afstammelingen wordt verstaan een effectieve exploitatie van blijvende, persoonlijke en individuele, rechtstreekse en van landbouwkundige aard.

Het Paritair Comité oordeelt erover of de verpachter of zijn afstammelingen de geschikte hoedanigheden bezitten om van de ernst van hun voornemen te doen blijken.

Art. 8.

De pachtprijs wordt vrijelijk door de partijen bepaald, mits hij het maximumbedrag niet overschrijdt dat is vastgesteld door de Landbouwwraad, per streek en per bedrijfstype, en dit, rekening gehouden met de normale rentabiliteit van een behoorlijk bedrijf.

De pachtprijs wordt in specie vastgesteld en kan gekoppeld worden aan het indexcijfer der landbouwprijzen; in laatstgenoemd geval bepaalt de Landbouwwraad de aard alsmede de waarde van de produkten die in aanmerking dienen te worden genomen.

De pachter mag kwietschelding of vermindering van de pachtprijs aanvragen wanneer, ingevolge omstandigheden onafhankelijk van zijn wil, de bedrijfsresultaten nietig zijn, deficitair of merkkelijk lager dan de meest redelijke vooruitzichten.

Partijen kunnen, binnen drie maanden na het einde van elke driejarige periode, de herziening van de pachtprijs voor de toekomst aanvragen, voor zover de pachtprijs een verandering van 15 % heeft ondergaan ten opzichte van de door de Landbouwwraad vastgestelde schalen.

Geen enkele bijdrage, belasting of welkdanige prestatie mag, buiten de pachtprijs, ten laste van de pachter worden gelegd, evenmin als de brandverzekeringspremie voor de woon- en bedrijfsgebouwen.

Art. 9.

De verpachter is verplicht het verhuurde goed in goede staat van onderhoud te leveren en te behouden; hij mag zichzelf niet vrijstellen van de herstellingen, behalve van de herstellingen ten laste van de de huurder.

Ingeval de verpachter hiervoor in gebreke blijft, kan het Paritair Comité de pachter, op grond van een plaatsbeschrijving en een staat van schatting toestaan, op kosten van de verpachter, over te gaan tot de werken die voor de instandhouding of de herstelling noodzakelijk zijn.

Het bepaalt eveneens, op grond van dergelijke staat, de verbeteringen bestaande in werken, bouwwerken en beplantingen welke de pachter aan zijn bedrijf mag aanbrengen.

Bij het verstrijken van de pacht, raamt het op billijke wijze het bedrag van de vergoeding die de verpachter aan de pachter wegens deze verbeteringen dient te betalen, rekening houdend met de waarde van deze verbeteringswerken en met de meerwaarde welke hierdoor aan het bedrijf gegeven werd.

Wanneer de omstandigheden zulks wettigen, zal het hem vrijstaan aan de pachter het voordeel toe te staan een fonds tot verbetering van het bedrijf te vormen door mid-

prélevé sur le fermage; ce pourcentage ne pourra cependant en aucun cas excéder 25 % du montant du fermage.

Art. 10.

Le preneur a le droit de sous-louer, et même de céder son bail, si cette faculté ne lui a pas été interdite.

Le preneur peut cependant, nonobstant toutes clauses contraires, céder son bail ou sous-louer le bien loué à l'un de ses descendants, à son conjoint ou à l'un des descendants de son conjoint.

En cas de cession dûment notifiée au bailleur, le bail est légalement renouvelé à la date du second anniversaire de l'entrée en jouissance qui suit ladite notification; ce renouvellement de bail a pour effet qu'une nouvelle période de première occupation prend cours au bénéfice du cessionnaire, toutes autres conditions du bail restant identiques.

Il en est de même, en cas de décès, au profit de l'héritier qui continue l'exploitation.

Art. 11.

La Commission paritaire, saisie de toute demande ou de tout acte ayant pour objet la résiliation du bail, évalue équitablement le montant de l'indemnité qui est due au preneur, tant par le bailleur que par le nouveau preneur, voire par l'expropriant, du chef des engrais, pailles, avances aux cultures, améliorations de l'exploitation, pertes professionnelles, ou de quelqu'autre chef que ce soit; elle déterminera le montant de cette indemnité eu égard à toutes les circonstances de la cause et, au besoin, par expertise.

L'indemnité ainsi déterminée par la Commission paritaire doit être réglée au preneur préalablement à sa sortie, à peine de voir le preneur autorisé à se maintenir dans les lieux.

SECTION II.

Le droit de préemption.

Art. 12.

En cas d'aliénation à titre onéreux de tout ou partie du bien loué, sous quelque forme que ce soit, un droit de préemption est accordé au preneur exploitant et à ses ayants droit ou assimilés, tels que déterminés ci-après; ce droit est d'ordre public, incessible et divisible.

Ce droit ne s'applique cependant pas aux mutations faites au profit de parents ou alliés du bailleur jusqu'au troisième degré, aux expropriations pour cause d'utilité publique ou aux échanges opérés en vue du remembrement.

Le prix de la préemption est fixé librement par les parties, sauf à ne pouvoir excéder le montant maximum déterminé par région et par type d'exploitation, par la Chambre d'Agriculture.

Celle-ci vérifie et au besoin arrête le prix et les conditions, notamment de superficie, auxquels le droit de préemption peut être exercé par le preneur ou par ses ayants-droit ou assimilés.

del van een op de pachtprijs ingehouden percentage; dit percentage mag echter in geen geval 25 % van het bedrag van de pachtprijs overtreffen.

Art. 10.

De pachter heeft het recht het gepachte goed in onderpacht te geven, en zelfs zijn pacht aan een ander over te dragen, indien dat recht hem niet werd onttrokken.

Niettegenstaande elk daarmee strijdig beding kan de pachter echter zijn pacht overdragen of het gepachte in onderpacht geven aan een van zijn afstammelingen, aan zijn echtgenoot of aan een van de afstammelingen van zijn echtgenoot.

Bij regelmatig aan de verpachter betekende overdracht is de pacht wettelijk hernieuwd bij de tweede verjaardag van de ingenottreding die volgt op de bedoelde ingenottreding; deze hernieuwing van de pacht heeft tot gevolg dat een nieuwe periode van eerste ingebruikneming ingaat ten behoeve van de cessionaris, terwijl alle andere voorwaarden van de pacht onveranderd blijven.

Evenzo bij overlijden, ten gunste van de erfgenaam, die de exploitatie voortzet.

Art. 11.

Het Paritair Comité, bij hetwelk een aanvraag of een akte tot verbreking van de pacht werd ingediend, bepaalt naar billijkheid het bedrag van de aan de pachter verschuldigde vergoeding, zowel door de verpachter als door de nieuwe pachter, en zelfs door degene, die tot onteigening overgaat, wegens de mest, het stro, de navette die hij bij zijn vertrek achterlaat, de exploitatieverbeteringen, de bedrijfsverliezen of wegens om het even welke andere oorzaak; het bepaalt het bedrag van deze vergoeding, rekening houdend met alle omstandigheden van het geval en, zo nodig, door schatting.

De aldus door het Paritair Comité vastgestelde vergoeding moet aan de pachter vóór zijn vertrek worden uitbetaald, bij gebreke waarvan de pachter gemachtigd wordt het bedrijf niet te ontruimen.

AFDELING II.

Het recht van voorkoop.

Art. 12.

Bij vervreemding onder bezwarende titel, op welke wijze ook, van gans het in pacht gegeven eigendom of van een gedeelte ervan, genieten de exploiterende pachter en zijn rechthebbenden of gelijkgestelden, zoals hierna bepaald, een recht van voorkoop; dit recht is van openbare orde; het is niet vatbaar voor afstand, doch wel voor verdeling.

Dit recht is echter niet toepasselijk op overgangen ten bate van de bloed- of aanverwanten van de verpachter tot in de derde graad, op onteigeningen ten algemenen nutte of op ruilverrichtingen met het oog op herverkaveling.

De prijs van voorkoop wordt vrijelijk door partijen bepaald, maar hij mag het maximumbedrag niet overschrijden dat per streek en per bedrijfstype bepaald wordt door de Landbouwrapraad.

Deze onderzoekt en bepaalt desnoods de prijs en de voorwaarden, met name van oppervlakte, tegen welke het recht van voorkoop kan uitgeoefend worden door de pachter of door zijn rechthebbenden of ermee gelijkgestelden.

Sont considérés comme ayants-droit ou assimilés du preneur, au regard de la présente loi :

- le cessionnaire du bail ou le sous-locataire de l'ensemble du bien,
- le conjoint, les descendants et, à défaut, les autres ayants-cause du preneur décédé qui continuent l'exploitation,
- les exploitants riverains du preneur qui ne fait pas usage de son droit de préemption de même que, en ce cas, les aidants du preneur et les sociétés de bonification foncière, groupements ou coopératives constitués en vertu de la présente loi.

La Chambre d'Agriculture détermine, dans l'ordre de ces catégories, quelles sont les personnes les plus aptes à bénéficier du droit délaissé par le preneur; elle détermine également, pour chaque cas, les limites dans lesquelles ces personnes sont habiles à exercer ce droit, eu égard au plus grand intérêt de l'agriculture et au critère de l'exploitation familiale.

Le Roi fixe la procédure de l'offre en vente ainsi que les diverses modalités d'application de la présente disposition.

L'intéressé qui use du droit de préemption dont question ci-dessus, doit prendre l'engagement d'exploiter le bien pendant une période de 9 années à partir du jour de la passation de l'acte d'achat; il sera procédé, à défaut de satisfaire à cet engagement et sauf cas de force majeure à apprécier par la Commission paritaire, comme il est dit à l'article 18 ci-après, et sous les mêmes réserves.

SECTION III.

Les Chambres d'Agriculture et les Commissions paritaires.

Art. 13.

Il est créé, au chef-lieu de chaque arrondissement, une Chambre d'Agriculture composée d'un président-référendaire docteur en droit, nommé par le Roi et de six conseillers élus tous les quatre ans, au scrutin direct et secret, par et parmi les exploitants agricoles, assistés d'un ingénieur agronome, d'un ingénieur de l'Office National de réorganisation foncière, de remembrement et de l'habitat rural, d'un receveur de l'enregistrement, d'un géomètre du cadastre et d'un greffier, tous cinq nommés par le Roi.

Les Chambres d'Agriculture sont spécialement chargées de toutes les missions d'ordre administratif qui leur sont confiées par la présente loi, elles statuent à la majorité simple des voix; leurs décisions sont, s'il échet, rendues obligatoires par le Roi.

Le Roi institue, au niveau du canton, sur une base paritaire, des juridictions contentieuses, dénommées commissions paritaires, chargées de vider par voie de conciliation et, à défaut de conciliation, par voie de jugement, toutes les contestations qui sont relatives à l'application de la présente loi, à l'exception de celles qui ont pour objet des droits résultant du titre IV.

Le Roi règle l'organisation et le fonctionnement de ces juridictions; il nomme le président-référendaire et le gref-

Worden ten aanzien van deze wet beschouwd als recht-hebbenden of gelijkgestellten van de pachter :

- de overnemer van de pacht of de onderhuurder van het goed in zijn geheel;
- de echtgenoot, de afstammelingen en, bij gebreke daaraan, de andere rechtverkrijgenden van de overleden pachter die de exploitatie voortzetten;
- de exploitanten van gronden gelegen naast die van de pachter die geen gebruik maakt van zijn recht van voor-koop, evenals, in dit geval, de helpers van de pachter en de maatschappijen tot vermeerdering van de grondwaarde, de groeperingen en de coöperatieven opgericht in toepas-sing van deze wet.

De Landbouwrraad bepaalt, naar volgorde van die cate-gorieën, welke de personen zijn die het meest geschikt zijn om het genot te bekomen van het door de pachter nagelaten recht; hij bepaalt eveneens, voor elk geval, de perken binnen welke die personen gerechtigd zijn om dit recht uit te oefenen, rekening gehouden met het grootste belang van de landbouw en met het criterium van het gezinsbedrijf.

De Koning stelt de bij de tekoopstelling in acht te nemen procedure vast, evenals van de onderscheidene toepassings-modaliteiten van deze beschikking.

De belanghebbende die gebruik maakt van het recht van voorkoop waarvan hoger sprake, moet de verbintenis aangaan het goed gedurende een periode van 9 jaar te exploiteren, te rekenen van de dag waarop de aankoop-akte wordt verleden; indien die verbintenis niet nageko-men wordt en behalve in geval van overmacht, dat beoor-deeld moet worden door het Paritair Comité, wordt gehan-deld overeenkomstig het hiernavolgend artikel 18 en onder hetzelfde voorbehoud.

AFDELING III.

De Landbouwraden en de Paritaire Comités.

Art. 13.

In elke arrondissementshoofdplaats wordt een Landbouw-raad opgericht, samengesteld uit een door de Koning be-noemde voorzitter-referendaris, doctor in de rechten, en zes raadsleden, die om de vier jaar bij rechtstreekse, geheime stemming gekozen worden door en onder de landbouw-exploitanten, bijgestaan door een landbouwkundig inge-nieur, een ingenieur van de Rijksdienst voor Reorganisatie en Herverkaveling van de Landelijke Grondeigendommen en voor Modernisering van de Landelijke Woning, een ont-vanger der registratie, een landmeter van het kadaster en een griffier, alle vijf door de Koning benoemd.

De Landbouwraden zijn in het bijzonder belast met alle administratieve opdrachten die hun bij deze wet worden toevertrouwd; zij spreken zich uit bij gewone meerderheid van stemmen; hun beslissingen worden eventueel door de Koning bindend verklaard.

De Koning stelt, per kanton en op een paritaire grond-slag, scheidsgerechten in, de zogenoemde Paritaire Comités, die tot taak hebben bij wege van een minnelijke schikking, en bij gebreke hieraan bij wege van een vonnis, alle betwis-tingen betreffende de toepassing van deze wet te beslechten, met uitzondering van de betwistingen inzake de uit titel IV voortvloeiende rechten.

De Koning regelt de inrichting en de werking van deze gerechten; hij benoemt de voorzitter-referendaris en de

fier et il prévoit l'élection, par les exploitants agricoles, tous les quatre ans, au scrutin direct et secret, de six conseillers, deux sur une liste de propriétaires à ferme, deux sur une liste de locataires à ferme et deux sur une liste d'exploitants mixtes, étant des exploitants pour partie propriétaires à ferme et pour partie locataires à ferme; il détermine la procédure à suivre devant elles et la formule exécutoire coulée en force de chose jugée; il prévoit la procédure contradictoire, la publicité des audiences et l'obligation pour les commissions paritaires de motiver leurs décisions.

L'institution des commissions paritaires visées à l'alinéa 3 ci-dessus ne porte pas préjudice à la compétence des Cours et Tribunaux, telle qu'elle est déterminée par les articles 92 et 93 de la Constitution.

Le Roi détermine les modalités d'application de la présente disposition et en arrête toutes les mesures d'exécution.

SECTION IV.

L'aménagement foncier.

Art. 14.

Il est créé, auprès du Ministère de l'Agriculture, un Office National de réorganisation foncière, de remembrement et de l'habitat rural, qui a pour objet de susciter et de coordonner, en relation avec le Bureau de planification et d'orientation de l'agriculture, toutes les actions tendant à contribuer à la constitution d'exploitations viables, à la réalisation des opérations de remembrements et d'échanges amiables, à la conservation et à l'amélioration du patrimoine foncier, à l'affectation des terroirs à leur destination la meilleure.

Cet Office dispose du droit de préemption prévu à l'article 12 ci-dessus; ses réserves de terrains sont destinées, soit à l'augmentation de la superficie des exploitations submarginales, soit à la création de fermes de colonisation à la périphérie des remembrements.

L'Office National de réorganisation foncière, de remembrement et de l'habitat rural est constitué sous forme d'établissement public soumis à la loi du 16 mars 1954, article 1-D; les modalités d'application et de fonctionnement en sont fixées par arrêté royal; ses dépenses sont couvertes par une contribution de l'Etat d'un montant tel qu'il soit à même de réaliser ses fins; ladite contribution ne peut, en toute hypothèse, pas être inférieure à 500 millions.

Art. 15.

Les communes et groupements de communes sont spécialement chargés du remembrement des exploitations; ce remembrement est décrété chaque fois que le morcellement des exploitations est tel qu'il constitue une entrave à l'exploitation économique des terres, par le Ministre de l'Agriculture et ce, à la demande de tout intéressé et sur avis de l'Office National de réorganisation foncière, de remembrement et de l'habitat rural; le remembrement ainsi décrété est obligatoire pour tous; les communes et groupements de communes ont recours, pour l'exécution des tâches administratives, techniques et financières du remembrement,

griffier, en hij regelt de verkiezing om de vier jaar, bij rechtstreekse en geheime stemming, door de landbouw-exploitanten, van zes raadsleden, twee uit een lijst van exploitanten die eigenaar van een hoeve zijn, twee uit een lijst van exploitanten die pachter van een hoeve zijn en twee uit een lijst van gemengde exploitanten, die namelijk deels eigenaar en deels huurder van een landbouwbedrijf zijn; hij bepaalt de voor deze rechtscollages te volgen procedure alsmede de in kracht van gewijsde gegane executoriale formule, hij bepaalt de procedure met debat, de openbaarheid van de terechtzittingen en de verplichting voor de Paritaire Comités om hun beslissingen met redenen te omkleden.

De instelling van de in bij het voorafgaand 2° lid bedoelde Paritaire Comités doet geen afbreuk aan de bevoegdheid van de hoven en rechtbanken, zoals ze bepaald wordt bij de artikelen 92 en 93 van de Grondwet.

De Koning bepaalt de toepassingsmodaliteiten van deze beschikking en legt er alle uitvoeringsmaatregelen van vast.

SECTIE IV.

Ruimtelijke ordening van de gronden.

Art. 14.

Bij het Ministerie van Landbouw wordt een Rijksdienst voor Reorganisatie en Herverkaveling van de Landelijke Grondeigendommen en voor Modernisering van de Landelijke Woning opgericht, die ten doel heeft, in verstandhouding met het Bureau voor Landbouwordering en -oriëntatie, alle acties uit te lokken en te coördineren, welke kunnen bijdragen tot de oprichting van levensvatbare landbouwbedrijven, tot het doorvoeren van de herverkavelings- en ruilverrichtingen in der minne, tot de instandhouding en de verbetering van het grondbezit, tot de aanwending van de gronden op de daarvoor best geschikte wijze.

Deze Rijksdienst beschikt over het recht van voorkoop waarin bij bovenstaand artikel 12 is voorzien; zijn grondreserves zijn bestemd, hetzij tot de uitbreiding van de oppervlakte der submarginale bedrijven, hetzij tot de oprichting van kolonisatiehoeven aan de rand van de herverkavelde gronden.

De Rijksdienst voor de Reorganisatie en de Herverkaveling van de Landelijke Grondeigendommen en voor Modernisering van de Landelijke Woning wordt opgericht in de vorm van een aan de wet van 16 maart 1954, art. 1, D, onderworpen openbare instelling; de toepassings- en werkingsmodaliteiten ervan worden bij koninklijk besluit bepaald; de uitgaven ervan worden gedekt door een rijksbijdrage van zulkdanig bedrag dat het de Rijksdienst mogelijk wordt zijn doelstellingen te bereiken; bedoelde bijdrage mag, in geen geval, lager zijn dan 500 miljoen.

Art. 15.

De gemeenten en groeperingen van gemeenten worden speciaal met de herverkaveling der bedrijven belast; telkenmale de verkaveling van de bedrijven een hinder geworden is voor de economische verantwoorde exploitatie der gronden, wordt tot bedoelde herverkaveling besloten door de Minister van Landbouw, en zulks op verzoek van ieder belanghebbende en na advies van de Rijksdienst voor Reorganisatie en Herverkaveling van de Landelijke Grondeigendommen en voor Modernisering van de Landelijke Woning; de aldus verordende herverkaveling is verplicht voor iedereen; de gemeenten en groeperingen van gemeen-

que, un contrat de louage de services à salaire différé, étant une créance à valoir sur la succession à l'encontre des autres héritiers; le Roi détermine le montant du salaire différé et ses modalités de règlement; la présomption dudit contrat est irréfragable et ne porte pas préjudice aux dispositions du Titre IV de la présente loi.

Art. 17.

L'époux survivant auquel est échu une quotité d'usufruit de la succession de son conjoint et qui n'est pas copropriétaire de l'exploitation agricole, a la faculté, si à l'époque du décès la propriété était exploitée par les conjoints, de se faire attribuer l'usufruit des biens visés à l'alinéa 1er de l'article 16 ci-dessus.

Il sera tenu de servir aux héritiers une rente annuelle fixée sur base de la valeur de rendement du bien et calculée à raison de la différence entre la quotité d'usufruit recueillie et la totalité lui attribuée.

Un arrêté royal fixera les modalités de fixation de la valeur de rendement des biens tombant sous l'application de la présente disposition.

Art. 18.

L'intéressé qui use du droit d'attribution dont question aux articles précédents, doit prendre l'engagement d'exploiter personnellement les biens à lui attribués pendant une période de 18 années à partir du jour de l'ouverture de la succession, en vertu de laquelle le droit d'attribution a été exercé.

En cas d'aliénation des immeubles sous quelque forme que ce soit avant l'expiration du délai ci-dessus fixé, et sauf cas de force majeure à apprécier par la Commission paritaire, l'attributaire versera à titre d'indemnité, à ses cohéritiers ou leurs représentants, 10 % de l'estimation à l'époque de l'attribution des immeubles bâtis et non bâtis, du matériel agricole et des animaux qui lui ont été attribués.

L'héritier attributaire pourra cependant, avant l'expiration du délai ci-dessus et sans aucune indemnité, faire donation des biens immeubles à lui attribués, à l'un de ses parents successibles pour autant que celui-ci continue l'exploitation jusqu'à l'expiration dudit délai.

L'héritier pourra également donner lesdits biens en location à l'un de ses parents successibles, qui devra également en assumer l'exploitation personnelle jusqu'à l'expiration dudit délai.

SECTION VI.

Le régime fiscal.

Art. 19.

Le droit d'enregistrement est réduit à 1 % pour les ventes de la propriété d'immeubles bâtis et non bâtis faisant l'objet d'une exploitation agricole de type familial, lorsque l'acquisition est faite en vertu du droit de préemption stipulé à l'article 12 de la présente loi ou en vue de la constitution d'une exploitation de type familial personnelle à l'acquéreur.

komst met uitgesteld loon ingesteld, welke geldt als vordering op de erfopvolging ten opzichte van de andere erfgenamen; de Koning bepaalt het bedrag van het uitgesteld loon en de wijze waarop het wordt vereffend; het vermoeden van bedoelde overeenkomst is onwraakbaar en staat het bepaalde in Titel IV van deze wet niet in de weg.

Art. 17.

De overlevende echtgenoot aan wie een gedeelte van het vruchtgebruik der nalatenschap van zijn of haar echtgenoot is ten deel gevallen en die geen medeëigenaar is van het landbouwbedrijf, kan zich het vruchtgebruik van de in het eerste lid van vorenstaand artikel 16 bedoelde goederen laten toekennen indien het eigendom, op het tijdstip van het overlijden, door beide echtgenoten werd geëxploiteerd.

Hij is verplicht de erfgenamen een jaarrente uit te keren die wordt vastgesteld op basis van de opbrengstwaarde van het goed en berekend naar rata van het verschil tussen het gekregen deel als vruchtgebruik en het hem toegekend geheel.

De regelen tot vaststelling van de opbrengstwaarde der goederen, waarop deze bepaling van toepassing is, worden bepaald bij koninklijk besluit.

Art. 18.

Degene die gebruik maakt van het in de vorige artikelen bedoelde recht van toewijzing moet de verbintenis aangaan om de hem toegewezen goederen persoonlijk te exploiteren gedurende een periode van 18 jaar, ingaande op de dag dat de nalatenschap, op grond waarvan het recht van toewijzing is uitgeoefend, openvalt.

In geval van vervreemding van de onroerende goederen, in gelijk welke vorm, vóór het verstrijken van voornoemde termijn, behoudens in geval van overmacht waarover het Paritair Comité heeft te oordelen, dient de toegewezen medeërfgenamen of hun vertegenwoordigers als vergoeding 10 % uit te keren van de waarde waarop de hem toegewezen gebouwde en niet gebouwde onroerende goederen, landbouwgereedschap en dieren ten tijde van de toewijzing zijn geschat.

De toegewezen erfgenaam kan echter, vóór het verstrijken van voornoemde termijn en zonder uitkering van vergoeding, de hem toegewezen onroerende goederen aan een van zijn erfgerechtigde bloedverwanten schenken, voor zover deze erfgerechtigde het bedrijf voortzet totdat genoemde termijn is verstreken.

De erfgenaam kan genoemde goederen ook in huur geven aan een van zijn erfgerechtigde bloedverwanten, die er eveneens persoonlijk de exploitatie van op zich moeten nemen totdat bedoelde termijn is verstreken.

AFDELING VI

Belastingregeling.

Art. 19.

Het registratierecht wordt, voor de verkoop van de eigendom van gebouwde en ongebouwde onroerende goederen welke voor een gezinslandbouwbedrijf dienen, tot 1 % verminderd als de aankoop geschiedt krachtens het in artikel 12 van deze wet bepaalde recht van voorkoop of met het oog op het vestigen van een persoonlijk gezinsbedrijf door de koper.

Un arrêté royal déterminera la nature et la valeur des biens auxquels cette disposition sera applicable, ainsi que les conditions à remplir par les acquéreurs et les engagements à souscrire par eux, pour en bénéficier.

L'enregistrement des actes de prêts consentis par un organisme de crédit rural agréé à un exploitant agricole en vue de l'acquisition dont il est question au premier alinéa du présent article, est passible du droit fixe général, de même que l'enregistrement des actes de mainlevée des inscriptions, prises au profit d'un tel organisme.

Le conjoint et les héritiers qui se font attribuer, aux fins d'exploitation et en vertu de l'article 16 de la présente loi, les biens agricoles de type familial qui étaient la propriété de l'exploitant défunt, sont exonérés totalement des droits de succession afférents à ces biens.

SECTION VII.

Le crédit agricole.

Art. 20.

Les organismes de crédit agricole sont, d'une part, l'Office national de Crédit agricole, institué auprès du ministère de l'Agriculture sous forme d'établissement public, et, d'autre part, les caisses locales de crédit mutuel agricole, les caisses régionales de crédit mutuel agricole et le Fonds commun de Garantie des caisses régionales de crédit mutuel agricole, constituées sous forme de sociétés coopératives.

L'Office national de Crédit agricole centralise et répartit les ressources d'un Fonds agricole de Développement économique et social et les produits des souscriptions aux bons et aux emprunts émis par lui.

Les caisses régionales de crédit agricole mutuel sont groupées au sein d'une Fédération nationale, organisme professionnel chargé de représenter ces caisses à l'échelon national et international, de favoriser leur développement, de défendre leurs intérêts communs et d'étudier toutes les questions intéressant le crédit agricole.

Le Fonds commun de Garantie a pour mission de garantir le remboursement des dépôts reçus par les caisses ainsi que toute opération de crédit. Ce Fonds agit en liaison avec l'Office national de Crédit agricole.

Les prêts octroyés par les organismes de crédit agricole ont notamment pour objet l'équipement et la modernisation des exploitations, l'acquisition et l'amélioration des immeubles ruraux bâtis et non bâtis, la réparation des calamités publiques subies par les agriculteurs, la création de sociétés coopératives.

Ils répondent à l'utilité économique définie, suivant des critères objectifs, par le Bureau de Planification et d'Orientation de l'agriculture.

Le Roi détermine les conditions de taux, de durée et de remboursement des prêts, de même que le mécanisme d'intervention du Fonds Commun de Garantie.

Il fixe les modalités d'application de la présente disposition et prend toutes les mesures nécessaires à en assurer la bonne exécution.

De aard en de waarde van de goederen waarop deze bepaling toepassing vindt, alsmede de door de kopers te vervullen voorwaarden en de verbintenissen welke zij hebben aan te gaan om er in aanmerking voor te komen, worden bij koninklijk besluit bepaald.

De registratie van de akten van leningen, door een erkende instelling voor landbouwkrediet aan een landbouw-exploitant toegestaan met het oog op de in het eerste lid van dit artikel bedoelde aankoop, valt onder toepassing van het algemeen vast recht, evenals de registratie van de akten van opheffing der inschrijvingen welken ten bate van een dergelijke instelling zijn verricht.

De echtgenoot en de erfgenamen die zich met het oog op de exploitatie en op grond van artikel 16 van deze wet de gezinslandbouwbedrijven laten toewijzen welke eigendom van de overleden exploitant waren, worden volledig vrijgesteld van de aan die goederen verbonden successierechten.

AFDELING VII.

Landbouwkrediet.

Art. 20.

De instellingen voor landbouwkrediet zijn, aan de ene zijde, de Rijksdienst voor Landbouwkrediet, als openbare instelling bij het Ministerie van Landbouw opgericht, en aan de andere zijde de lokale fondsen voor onderling landbouwkrediet, de gewestelijke fondsen voor onderling landbouwkrediet en het gemeenschappelijk waarborgfonds van de als coöperatieve verenigingen opgerichte gewestelijke fondsen voor onderling landbouwkrediet.

De Rijksdienst voor Landbouwkrediet centraliseert en verdeelt de inkomsten van een Landbouwfonds voor economische en sociale ontwikkeling en de opbrengst van de inschrijvingen op de door dit Fonds uitgegeven kasbons en leningen.

De gewestelijke fondsen voor onderling landbouwkrediet zijn gegroepeerd in een Nationaal Verbond, d.i. een beroepsorganisatie waarvan de taak erin bestaat die fondsen op het nationale en het internationale vlak te vertegenwoordigen, de ontwikkeling ervan te bevorderen, hun gemeenschappelijke belangen te verdedigen en alle vraagstukken betreffende het landbouwkrediet te bestuderen.

Het Gemeenschappelijk Garantiefonds heeft tot taak de terugbetaling van de door de fondsen ontvangen deposito's en alle kredietverrichtingen te waarborgen. Dit Fonds handelt in verbinding met de Rijksdienst voor Landbouwkrediet.

De leningen door de instellingen voor landbouwkrediet toegekend, hebben met name ten doel de bedrijven uit te rusten en te moderniseren, gebouwde en ongebouwde landeigendommen aan te kopen en te verbeteren, de schade te herstellen welke de landbouwers ingevolge natuurrampen ondergaan en coöperatieve verenigingen op te richten.

Deze leningen stemmen overeen met het economisch nut dat volgens objectieve criteria wordt bepaald door het Bureau voor Landbouwordering en -oriëntatie.

De Koning bepaalt de voorwaarden inzake rentevoet, duur en terugbetaling van de leningen, alsmede de wijze waarop het Gemeenschappelijk Garantiefonds zijn rol vervult.

Hij bepaalt de regelen voor de toepassing van deze bepaling en neemt alle nodige maatregelen om voor een behoorlijke uitvoering ervan te zorgen.

SECTION VIII.

La coopération agricole.

Art. 21.

Une coopérative agricole est une société de caractère civil à objet agricole, exclusivement composée de personnes ayant des intérêts agricoles, dans laquelle les détenteurs de parts sociales sont les utilisateurs des services et réciproquement, dont le but d'ordre économique et professionnel est d'assurer une meilleure rentabilité des exploitations individuelles des sociétaires agriculteurs en leur procurant un gain complémentaire ou en leur évitant une dépense supérieure.

Une union de coopératives est une coopérative de coopératives, ayant le même statut général que celles-ci et le même objet particulier.

Les coopératives et unions de coopératives se groupent en fédérations ayant pour objet de :

- 1) défendre les intérêts matériels et moraux des coopératives adhérentes;
- 2) régler éventuellement, par voie d'arbitrage, tout différend pouvant survenir entre les organisations coopératives;
- 3) faire toute propagande favorable au développement de la coopération agricole;
- 4) faciliter l'organisation et le fonctionnement des coopératives et de leurs unions par des conseils et par la mise à leur disposition d'experts qualifiés;
- 5) opérer la révision périodique de l'ensemble des comptes et de la gestion des coopératives et unions adhérentes, selon un plan rationnel et normalisé, sous les aspects comptable, financier, juridique, technique, économique et coopératif.

Les coopératives agricoles, unions et fédérations de coopératives, sont agréées par le ministre de l'Agriculture suivant telles conditions, modalités et procédure à déterminer par arrêté royal.

Il est créé, auprès du ministre de l'Agriculture, un Centre national de la Coopération agricole, chargé de promouvoir l'action coopérative et de donner tous avis sur la coopération agricole, notamment sur les statuts coopératifs, généraux et particuliers, sur l'agrément des coopératives, unions et fédérations de coopératives, sur les modifications à apporter à la législation relative à la coopération agricole, sur la constitution de groupements agricoles d'exploitation en commun ayant pour objet la réalisation d'un travail commun dans des conditions comparables à celles existant dans les exploitations de caractère familial.

Le Roi fixe les modalités d'application de la présente disposition et les mesures utiles à son exécution.

Dans un délai de six mois à compter de la parution au *Moniteur belge* de la présente loi, un arrêté royal fixe le statut général de la coopération agricole.

AFDELING VIII.

Landbouw in coöperatief verband.

Art. 21.

Een coöperatieve vereniging van landbouwers is een burgerrechtelijke vereniging voor landbouw, die uitsluitend bestaat uit personen die bij de landbouw zijn betrokken, waarin de houders van maatschappelijke aandelen de gebruikers van de diensten zijn en omgekeerd, en waarvan het economische en professionele doel erin bestaat de individuele bedrijven van de lid-landbouwers beter te doen renderen, door die leden een bijkomende winst te bezorgen of hun een hogere uitgave te besparen.

Een verbond van coöperatieve verenigingen is een coöperatieve vereniging van coöperatieve verenigingen, die hetzelfde algemeen statuut en hetzelfde bijzondere oogmerk heeft.

De coöperatieve verenigingen en verbonden van coöperatieve verenigingen zijn gegroepeerd in federaties, die tot doel hebben :

- 1) de materiële en morele belangen van de toetredende coöperatieve verenigingen te behartigen;
- 2) eventueel langs scheidrechtelijke weg elk geschil te regelen dat tussen de coöperatieve organisaties mocht rijzen;
- 3) propagande te maken voor de bevordering van de coöperatie op landbouwgebied;
- 4) de organisatie en de werking van de coöperatieve verenigingen en de verbonden daarvan te vergemakkelijken door het verstrekken van raadgevingen en door bevoegde deskundigen beschikbaar te stellen;
- 5) de gezamenlijke rekeningen en het beheer van de toetredende coöperatieve verenigingen en verbonden daarvan, aan een periodieke herziening te onderwerpen volgens een rationeel en gestandaardiseerd plan, en zulks onder het boekhoudkundig, financieel, juridisch, technisch, economisch en coöperatief aspect.

De coöperatieve verenigingen van landbouwers, de verbonden en federaties van deze coöperatieve verenigingen worden door de Minister van Landbouw erkend; de desbetreffende voorwaarden, de wijze van erkenning en de daartoe te volgen procedure worden bij koninklijk besluit vastgesteld.

Bij de Minister van Landbouw wordt een Nationaal Centrum voor Landbouwcoöperatie opgericht, dat ermee belast wordt de coöperatieve activiteit te bevorderen en gelijk welk advies te verstrekken omtrent de coöperatie op landbouwgebied, met name omtrent de erkenning van de coöperatieve verenigingen, verbonden en federaties van coöperatieve verenigingen, omtrent de wijzigingen die moeten worden aangebracht in de wetgeving betreffende de coöperatie in de landbouw, omtrent de oprichting van groeperingen van landbouwers voor gemeenschappelijke exploitatie, waarvan het doel is het tot stand brengen van een gezamenlijk werk onder voorwaarden die vergelijkbaar zijn met de in gezinsbedrijven bestaande toestanden.

De Koning bepaalt de wijze van toepassing van onderhavige beschikking en de maatregelen die voor de uitvoering ervan dienstig zijn.

Binnen een termijn van zes maanden vanaf de verschijning van deze wet in het *Belgisch Staatsblad* bepaalt een koninklijk besluit het algemeen statuut inzake landbouwcoöperatie.

Ce statut détermine les normes coopératives minima impérativement applicables dans toutes les branches de la coopération agricole, — production, conservation, transformation, vente, achat, approvisionnement, services, travaux —, parmi lesquelles :

- 1) le principe de l'exclusivisme;
- 2) le principe de la porte ouverte;
- 3) le principe de la variabilité du capital;
- 4) le principe du personnalisme et de l'acapitalisme;
- 5) le principe de la ristourne;
- 6) le principe de la part nominative et incessible;
- 7) le principe de l'égalité absolue des associés, indépendamment du nombre de parts de chacun d'eux,

Ces normes sont fixées sous certaines réserves à déterminer, compte tenu des exigences techniques, économiques et sociales d'une agriculture moderne.

SECTION IX.

L'équipement intellectuel de l'agriculture.

Art. 22.

La formation technique, économique et professionnelle des agriculteurs est, indépendamment de l'enseignement de plein exercice, promue et généralisée par :

- a) l'extension du cadre des techniciens et des moniteurs agricoles;
- b) la création d'un conseil national de la vulgarisation agricole;
- c) la création d'un Centre national de la recherche agromatique, ayant pour objet de promouvoir et de coordonner tous les travaux de recherche intéressant l'agriculture.

Le Roi fixe les modalités d'application du présent article.

TITRE III

SECTION I.

Les marchés agricoles.

Art. 23.

La réglementation, en vue de l'assainissement, de toutes les branches de l'activité économique qui fournissent à l'agriculture son équipement ou ses matières premières ou qui achètent, transforment ou distribuent les produits agricoles, est confiée conjointement au Ministre des Affaires économiques et au Ministre de l'Agriculture.

Art. 24.

Il est créé, pour chacun des produits de l'agriculture faisant l'objet d'une réglementation communautaire, un Office professionnel de produits et un Office interprofessionnel de produits dont les actions sont contrôlées, coordonnées

Dit statuut bepaalt de minimum coöperatienormen welke verplicht toepasselijk zijn op alle takken van de landbouwcoöperatie: produktie, bewaring, verwerking, verkoop, aankoop, voorziening, diensten, werkzaamheden — waaronder :

- 1) het exclusivismebeginsel;
- 2) het beginsel van de open deur;
- 3) het beginsel van de veranderlijkheid van het kapitaal;
- 4) het beginsel van het personnalisme en van het akapitalisme;
- 5) het restornobeginsel;
- 6) het beginsel van het onafstaanbare aandeel op naam;
- 7) het beginsel van de volkomen gelijkheid van de vennoten, ongeacht het aantal aandelen van ieder van hen.

Deze normen worden vastgesteld onder te bepalen en voorbehoudsbechikkingen, rekening gehouden met de moderne technische, economische en sociale vereisten van de landbouw.

AFDELING IX.

Theoretische opleiding van de landbouwers.

Art. 22.

De technische, economische en professionele opleiding van de landbouwers wordt, los van het onderwijs in dag-scholen, bevorderd en veralgemeend door middel van :

- a) de uitbreiding van het kader van landbouwtechnici en -monitors;
- b) de oprichting van een nationale raad voor de vulgarisatie op landbouwgebied;
- c) de oprichting van een Nationaal Centrum voor landbouwonderzoek belast met de bevordering en de coördinatie van al het onderzoekswerk inzake landbouw.

De Koning bepaalt de uitvoeringsmodaliteiten van dit artikel.

TITEL III.

AFDELING I.

De landbouwmarkten.

Art. 23.

De reglementering met het oog op de sanering van alle takken van de economische bedrijvigheid die de landbouw van uitrusting of grondstoffen voorzien of die de landbouwprodukten aankopen, verwerken of verdelen wordt gezamenlijk toevertrouwd aan de Minister van Economische Zaken en aan de Minister van Landbouw.

Art. 24.

Er wordt, voor elk landbouwprodukt dat het voorwerp uitmaakt van een gemeenschappelijke reglementering, een Beroepsdienst voor de produkten en een Interprofessionele Dienst voor produkten opgericht, waarvan de werkzaam-

et complétées par le Fonds d'Orientation, de Régularisation et de Garantie des Marchés agricoles.

Les Offices professionnels de produits sont des organismes, dits horizontaux, qui groupent l'ensemble des entreprises exerçant la même activité et s'occupant, au même stade, — production, transformation, distribution, — d'un produit ou d'un groupe de produits.

Les Offices professionnels de produits agricoles groupant les producteurs d'une denrée ou d'un groupe de denrées déterminées sont spécialement constitués en vue d'organiser et d'améliorer la production, d'orienter l'action de leurs membres vers les exigences du marché, d'organiser et de discipliner la mise en marché et le stockage, de régulariser les cours des produits agricoles.

Les Offices professionnels encouragent la création de coopératives agricoles, d'agences de vente et de tous autres groupements ou moyens susceptibles d'améliorer les structures de commercialisation des produits.

Le financement des offices professionnels de produits est assuré par les cotisations des membres, fixées en proportion du chiffre d'affaires de ceux-ci, et par une contribution du Fonds d'Orientation, de Régularisation et de Garantie des marchés agricoles.

Les Offices interprofessionnels de produits sont des organismes dits verticaux, qui groupent l'ensemble des entreprises s'occupant d'un produit ou d'un groupe de produits, du stade de la production à celui de la vente au consommateur.

Les Offices interprofessionnels de produits élaborent, sur avis du Fonds d'Orientation, de Régularisation et de Garantie des Marchés agricoles, les contrats-type de production et de culture ayant pour objet d'assurer au producteur et au consommateur des normes de sécurité, de vente, de prix, de qualité et d'approvisionnement.

Les Offices interprofessionnels de produits sont composés des représentants des différentes professions intéressées et de représentants des consommateurs; leur financement est assuré par les cotisations des membres à l'exclusion des producteurs et des consommateurs, et par une contribution du Fonds d'Orientation, de Régularisation et de Garantie des marchés agricoles.

Art. 25.

Il est créé, auprès du ministre de l'Agriculture, un Fonds d'Orientation, de Régularisation et de Garantie des marchés agricoles, spécialement chargé :

1) de suivre l'organisation des marchés agricoles et l'orientation de la production et, notamment, de :

— préparer les interventions susceptibles de faciliter l'orientation des productions agricoles, d'améliorer les conditions de commercialisation, de permettre un équilibre durable des marchés, de développer les débouchés intérieurs et extérieurs;

— donner son avis sur les importations et les exportations de produits agricoles;

— donner son avis sur les prix agricoles;

— examiner les avis et contrôler l'action des Offices interprofessionnels et professionnels de produits;

— examiner les avis formulés par les représentants dûment qualifiés de la profession agricole;

heden gecontroleerd, gecoördineerd en aangevuld worden door het Oriëntatie-, Regularisatie- en Garantiefonds voor de Landbouwmarkten.

De Beroepsdiensten voor produkten zijn zogenaamde horizontale organismen die al de ondernemingen groeperen die zich in hetzelfde stadium, — productie, verwerking, verdeling — bezighouden met een produkt of een groep produkten.

De Beroepsdiensten voor landbouwprodukten die de voortbrengers van een eetwaar of een bepaalde groep eetwaren groeperen worden speciaal samengesteld met het oog op het organiseren en verbeteren van de productie, het richten van de actie van hun leden naar de marktvereisten, het inrichten en het ordenen van het op de markt brengen en het opslaan, het regulariseren van de marktprijzen der landbouwprodukten.

De Beroepsdiensten moedigen de oprichting aan van coöperatieve verenigingen voor landbouwers, verkoop-agentschappen en alle andere groeperingen of middelen die van aard zijn de structuren tot het in de handel brengen van de produkten te verbeteren.

De financiering van de beroepsdiensten voor produkten wordt verzekerd door de bijdragen van de leden, die vastgesteld worden rato evenredig aan hun zakencijfer, en door een bijdrage van het Oriëntatie-, Regularisatie- en Garantiefonds voor de Landbouwmarkten.

De Interprofessionele Diensten voor produkten zijn zogenaamde vertikale organismen die al de ondernemingen groeperen die zich bezig houden met een produkt of een groep produkten, vanaf het produktiestadium tot dat van de verkoop aan de verbruiker.

De Interprofessionele Diensten voor produkten werken, op advies van het Oriëntatie-, Regularisatie- en Garantiefonds voor de Landbouwmarkten, de modelcontracten uit voor productie en teelt, die tot doel hebben de producent en de verbruiker veiligheids-, verkoops-, prijs-, kwaliteits- en bevoorradingsnormen te bezorgen.

De Interprofessionele Diensten voor produkten zijn samengesteld uit de vertegenwoordigers van de onderscheidene betrokken beroepen en uit vertegenwoordigers van de verbruikers; hun financiering wordt verzekerd door de bijdragen van de leden, met uitsluiting van de producenten en van de verbruikers, en door een bijdrage van het Oriëntatie-, Regularisatie- en Garantiefonds voor de Landbouwmarkten.

Art. 25.

Er wordt bij het Ministerie van Landbouw een Oriëntatie-, Regularisatie- en Garantiefonds voor de Landbouwmarkten opgericht, dat er speciaal mee belast is :

1) de inrichting van de landbouwmarkten en de oriëntatie van de productie te volgen en, onder meer :

— de tussenkomsten voor te bereiden die van aard zijn de oriëntatie van de landbouwproductie te vergemakkelijken, de voorwaarden tot het in de handel brengen te verbeteren, een blijvend evenwicht van de markten mogelijk te maken, de binnenlandse en de buitenlandse afzetgebieden te ontwikkelen;

— zijn advies te geven over de invoer en de uitvoer van landbouwprodukten;

— zijn advies te geven over de landbouwprijzen;

— de adviezen te onderzoeken en de actie te controleren van de Interprofessionele Diensten en de Beroepsdiensten voor produkten;

— de adviezen te onderzoeken die uitgebracht werden door de behoorlijk bevoegde vertegenwoordigers van het landbouwberoep;

— formuler des propositions concernant les contrats-type de production, la rationalisation de la transformation agricole et le raccourcissement des circuits de distribution;

2) de réaliser les interventions à opérer sur les marchés agricoles et, notamment, les opérations d'achat ou de vente sur les marchés intérieurs et étrangers, les aides à une certaine production, le contrôle de la qualité des produits;

3) de promouvoir et de mettre en œuvre les réformes qu'exige l'organisation des marchés agricoles par la création, notamment, d'un réseau de sociétés ou de groupements professionnels constitués en vue de l'importation et de l'exportation ou de la concentration des moyens de transformation et de stockage sur le marché intérieur.

Le Fonds d'Oriëntation, de Régularisation et de Garantie des Marchés agricoles est constitué sous la forme d'un établissement public géré par le ministre de l'Agriculture, assisté d'un Conseil de gestion.

Il agit en relation avec le Fonds Européen d'Oriëntation et de Garantie agricole.

Le Roi fixe les modalités d'application des dispositions énoncées à la présente section et il prend toutes les mesures utiles à en assurer la bonne exécution.

SECTION II.

Les prix agricoles

Art. 26.

Le Ministre de l'Agriculture est chargé de mettre en œuvre la politique des prix agricoles, qui a pour objets :

1) d'orienter les productions d'une manière judicieuse et conforme à l'évolution de leurs débouchés;

2) d'assurer aux agriculteurs, dont l'exploitation est efficiente, une rémunération équitable;

3) de contenir, au vu du progrès technique, les termes de l'échange et ce, dans des limites susceptibles d'assurer la promotion économique et sociale des travailleurs agricoles;

4) d'assurer, à des prix raisonnables, la sécurité de l'approvisionnement alimentaire des consommateurs;

5) de prévenir et de neutraliser, sur le marché intérieur, les fluctuations de prix enregistrées au niveau mondial;

6) de maintenir, à l'étranger, le pouvoir concurrentiel des agriculteurs belges et des industries nationales de transformation.

Il s'en réfère, à cette fin, au principe des prix indicatifs dont le soutien est assuré par le Fonds d'Oriëntation, de Régularisation et de Garantie des Marchés agricoles, et dont la fixation est faite annuellement et préalablement à chaque campagne de production; cette fixation des prix indicatifs, de même que celle des prix de seuil et d'intervention, est faite au fur et à mesure de la mise en place des règlements communautaires et conformément aux décisions de la Commission européenne, après consultation des représentants de l'agriculture.

Il prend également toutes les mesures utiles à observer les résultats d'exploitation des entreprises agricoles et l'évolution économique des différentes régions, et à augmenter le pouvoir économique des producteurs agricoles sur les mar-

— voorstellen te formuleren omtrent de modelcontracten betreffende de produktie, de rationalisatie van de landbouwmvorming en de inkorting van de distributienetten;

2) de tussenkomsten te regelen welke dienen gedaan op de landbouwmakten en, onder meer, de aankoop- of verkoopverrichtingen op de binnenlandse of buitenlandse markten, de hulpverlening ten bate van een bepaalde produktie, de controle op de kwaliteit van de produkten;

3) de hervormingen te bevorderen en door te voeren die vereist worden door de inrichting van de landbouwmakten, met name door het tot stand brengen van een net van beroepsverenigingen en -groeperingen, die opgericht worden met het oog op de invoer en de uitvoer of de concentratie van de verwerkings- en opslagmiddelen op de binnenlandse markt.

Het Oriëntatie-, Regularisatie- en Garantiefonds voor de Landbouwmakten wordt opgericht in vorm van een openbare instelling, die beheerd wordt door de Minister van Landbouw, bijgestaan door een Raad van beheer.

Het treedt op in overleg met het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw.

De Koning bepaalt de toepassingsmodaliteiten van de in deze afdeling voorkomende bepalingen en neemt alle nuttige maatregelen om er de goede uitvoering van te verzekeren.

AFDELING II.

De landbouwprijzen.

Art. 26.

De Minister van Landbouw is belast met de uitvoering van de landbouwprijzenpolitiek, waarvan de oogmerken zijn :

1) de produkties oordeelkundig en in overeenstemming met de evolutie van de afzetgebieden ervan te oriënteren;

2) de landbouwers wier bedrijf doelmatig is, een billijk loon te verzekeren;

3) de bestanddelen van de ruilverrichtingen, gelet op de technische vooruitgang, binnen zodanige perken te houden dat zij de economische en sociale bevordering van de landbouwarbeiders kunnen waarborgen;

4) de zekerheid van de voedselvoorziening van de consumenten tegen redelijke prijzen te verzekeren;

5) de prijschommelingen welke op de wereldmarkt worden waargenomen, op de binnenmarkt te voorkomen en de uitwerking ervan uit te schakelen;

6) de concurrerende kracht van de Belgische landbouw en van de nationale verwerkende industrieën in het buitenland te handhaven.

Daarom beroept hij zich op het beginsel van de catalogusprijzen die de steun genieten van het Oriëntatie-, Regularisatie- en Garantiefonds voor de Landbouwmakten en die jaarlijks vóór elke produktiecampagne worden vastgesteld; die catalogusprijzen alsmede de drempelprijzen en de subsidieprijs worden vastgesteld naargelang van de invoering van de gemeenschappelijke verordeningen en overeenkomstig de beslissingen van de Europese Commissie, na raadpleging van de vertegenwoordigers van de landbouw.

Hij treft ook alle nuttige maatregelen om de exploitatie-resultaten van de landbouwbedrijven en de economische ontwikkeling van de verschillende streken te bestuderen, alsook om de economische macht van de landbouwprodu-

chés, eu égard à la relativité des prix, indicative de l'orientation de la production et à la qualité des produits.

TITRE IV.

SECTION I.

Du champ d'application.

Art. 27.

Les dispositions du présent titre s'appliquent aux exploitants et aux aidants des entreprises agricoles.

Est réputé « exploitant » d'une entreprise agricole, toute personne qui se livre en Belgique à l'exploitation d'une entreprise agricole ou comme « aidant », les personnes qui, du culture, de floriculture, de plantes ornementales et de viticulture, ainsi que celle qui se livre à l'élevage de bétail ou de volailles.

Est réputé aidant, celui qui, à l'exclusion de l'épouse, assiste ou supplée un exploitant d'une entreprise agricole dans l'exercice de sa profession, en bénéficiant de ce fait de revenus réels ou fictifs, sans être lié envers lui par un contrat de louage de services.

Ne sont pas considérées comme « exploitant » d'une entreprise agricole ou comme « aidant », les personnes qui, du chef de leur occupation principale, sont assujetties à un régime de sécurité sociale. Le Roi détermine ce qu'il y a lieu d'entendre par occupation principale.

Le Roi peut, sur avis du Comité de gestion de l'Office national de sécurité sociale pour agriculteurs et suivant les modalités qu'il détermine, étendre les dispositions du présent titre à d'autres personnes qui, directement ou indirectement, relèvent de l'activité agricole.

SECTION II.

Des prestations.

Art. 28.

1. — Il est créé un Office national de Sécurité sociale pour les Agriculteurs, chargé de recueillir les cotisations afin de :

1) instituer en liaison soit avec les Mutualités agricoles, soit avec les Unions nationales de Fédérations de Mutualités reconnues, un régime d'assurance obligatoire en cas de maladie;

2) instituer en liaison avec les Mutualités agricoles ou avec les Compagnies d'assurances à primes fixes agréées par arrêté royal, un régime obligatoire de réparation des dommages résultant d'un accident du travail;

3) porter les prestations familiales à un niveau au moins égal à celui prévu pour les travailleurs salariés;

4) instituer un régime d'assurance obligatoire en cas d'incapacité permanente de travail résultant de maladie;

5) porter à un niveau convenable les pensions de retraite et de survie.

centen op de markten te vergroten, rekening gehouden met de betrekkelijke aard van de prijzen, die afhankelijk is van de oriëntatie van de produktie en van de kwaliteit van de produkten.

TITEL IV.

AFDELING I.

Toepassingsgebied.

Art. 27.

De bepalingen van deze titel zijn toepasselijk op de exploitanten van landbouwbedrijven en op hun helpers.

Wordt beschouwd als « exploitant » van een landbouwbedrijf elke persoon die, in België, een land- of tuinbouwbedrijf, een fruitteelt-, boomkweek-, bloementeelt-, sierplantenteelt- en druiventeeltbedrijf exploiteert, alsook deze die zich bezighoudt met vee- of hoenderteelt.

Wordt als helper beschouwd de persoon die de exploitant van een landbouwbedrijf — waarbij de echtgenote niet in aanmerking komt — bij de uitoefening van zijn beroep bijstaat of vervangt, en, hierdoor, werkelijke of fictieve inkomsten geniet, zonder tegenover hem gebonden te zijn door een dienstverhuringsovereenkomst.

Worden niet beschouwd als « exploitant » van een landbouwbedrijf noch als « helper », de personen die, wegens hun hoofdbedrijvigheid, onderworpen zijn aan een stelsel van sociale zekerheid. De Koning bepaalt wat als hoofdbedrijvigheid dient te worden beschouwd.

De Koning kan, op advies van de Raad van Beheer van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de Landbouwers en volgens de modaliteiten welke hij bepaalt, de toepassing van de bepalingen van deze titel uitbreiden tot andere personen die, rechtstreeks of onrechtstreeks, in verband staan met de landbouwbedrijvigheid.

AFDELING II.

De verstrekkingen.

Art. 28.

1. — Er wordt een Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de Landbouwers opgericht, belast met het inzamelen van de bijdragen met het oog op :

1) het instellen, in samenwerking hetzij met de Landbouwmutiliteiten, hetzij met de Nationale Verbonden van erkende Mutualiteitsfederaties van een stelsel van verplichte ziekteverzekering.

2) het instellen, in samenwerking met de Landbouwmutiliteiten en met de bij koninklijk besluit erkende verzekeringsmaatschappijen met vaste premies, van een stelsel van verplichte verzekering tot vergoeding van de schade voortvloeiend uit arbeidsongevallen;

3) het opvoeren van de gezinsuitkeringen op een peil dat ten minste overeenstemt met dat van de loontrekken-

den;

4) de invoering van een stelsel van verplichte verzekering in geval van een wegens ziekte blijvende arbeidsongeschiktheid;

5) het opvoeren van de rust- en overlevingspensioenen tot een behoorlijk peil.

2. — L'Office national de Sécurité sociale pour les Agriculteurs est institué auprès du ministère de l'Agriculture; il a le statut d'un établissement public et est classé parmi les organismes énumérés au littéra B de l'article 1er de la loi du 16 mars 1954 relative au contrôle de certains organismes d'intérêt public.

L'Office national de Sécurité sociale pour les Agriculteurs est administré sous la garantie financière de l'Etat par un Comité de gestion composé des représentants des agriculteurs. La composition du Comité de gestion, la nomination des membres et du Président appartiennent au Roi.

L'Office national est dirigé par un administrateur général qui assure la gestion journalière dudit Office. Le Roi nomme l'administrateur général et détermine son statut et son barème.

L'organisation et le fonctionnement de l'Office sont réglés par le Roi.

Art. 29.

§ 1. — Les personnes visées à l'article 27 sont tenues, en vue de la réparation des dommages pouvant résulter d'un accident du travail, de contracter pour eux-mêmes une assurance, soit auprès de Mutualités agricoles, soit auprès de Compagnies d'assurances à primes fixes.

Le Roi fixe les modalités d'application et d'exécution de la présente disposition.

§ 2. — Les personnes visées à l'article 27 sont tenues, en vue de l'assurance maladie, de s'affilier soit auprès d'une Mutualité agricole, soit auprès d'une Union nationale de Fédérations de Mutualités agréée. Les soins visés par l'assurance maladie sont ceux mentionnés aux articles 60 et 61 de l'arrêté royal organique du 22 septembre 1955 relatif à l'assurance maladie-invalidité.

§ 3. — L'octroi des avantages et prestations prévus aux §§ 1 et 2 ci-dessus peut être organisé par des Mutualités agricoles.

Les Mutualités agricoles sont des groupements constitués sous forme d'associations sans but lucratif et institués par des personnes appartenant à la profession agricole.

L'organisation, le fonctionnement et l'agrément des Mutuelles agricoles sont déterminés par le Roi.

Art. 30.

L'Office national de Sécurité sociale pour les Agriculteurs est seul habilité à octroyer des allocations familiales et primes de naissance au moins égales ou équivalentes à celles dont jouissent les travailleurs salariés au terme de la loi du 4 août 1930. Le Roi fixe les règles de fonctionnement et d'organisation de l'octroi de ces avantages.

Art. 31.

§ 1. — L'Office national de Sécurité sociale des agriculteurs est chargé de l'organisation d'un régime de retraite et d'invalidité au profit des personnes visées à l'article 27, ainsi que des prestations en cas de décès au profit des veuves de ces personnes.

§ 2. La pension de retraite ainsi que la pension d'invalidité sont calculées, tant en fonction de la carrière de

2. — De Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de Landbouwers wordt opgericht bij het Ministerie van Landbouw; hij heeft de status van openbare instelling en is gerangschikt onder de instellingen opgesomd onder littera B van artikel 1 van de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut.

De Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de Landbouwers wordt, onder de financiële garantie van de Staat, beheerd door een Raad van Beheer, bestaande uit vertegenwoordigers van de landbouwers. De samenstelling van de Raad van Beheer, de benoeming van de leden en van de Voorzitter behoren tot de bevoegdheid van de Koning.

De Rijksdienst staat onder de leiding van een administrateur-generaal, die het dagelijks beheer van bedoelde Dienst waarneemt. De Koning benoemt de administrateur-generaal en bepaalt zijn statuut en zijn weddeschaal.

De inrichting en de werking van de Dienst worden door de Koning geregeld.

Art. 29.

§ 1. — De bij artikel 27 bedoelde personen zijn ertoe gehouden, met het oog op de herstelling van de schade die kan voortvloeien uit een arbeidsongeval, voor zichzelf een verzekering aan te gaan, hetzij bij een landbouwmutualiteit, hetzij bij een verzekeringsmaatschappij met vaste premies.

De Koning bepaalt de toepassings- en uitvoeringsmodaliteiten van deze bepaling.

§ 2. — De bij artikel 27 bedoelde personen zijn ertoe gehouden, met het oog op hun verzekering tegen ziekte, lid te worden van een Landbouwmutualiteit, hetzij van een erkend Nationaal Verbond van Mutualiteitsfederaties. De door de verzekering tegen ziekte bedoelde zorgen zijn die welke vermeld zijn in artikelen 60 en 61 van het organiek koninklijk besluit van 22 september 1955 betreffende de verzekering tegen ziekte en invaliditeit.

§ 3. — De toekenning van de voordelen en prestaties waarin voorzien wordt in voorgaande paragrafen 1 en 2 mag ingericht worden door Landbouwmutualiteiten.

De Landbouwmutualiteiten zijn groeperingen, opgericht in de vorm van verenigingen zonder winstbejag en door personen die behoren tot het landbouwersberoep.

De inrichting, de werking en de erkenning van de Landbouwmutualiteiten worden bepaald door de Koning.

Art. 30.

De Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de Landbouwers alleen is bevoegd om kinderbijslagen en kraamgelden toe te kennen, die ten minste gelijk zijn aan of gelijkwaardig als die welke de loontrekkenden genieten op grond van de wet van 4 augustus 1930. De Koning bepaalt volgens welke regelen de werking en de inrichting van die voordeelverstrekingen geschiedt.

Art. 31.

§ 1. — De Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de Landbouwers is belast met de inrichting van een pensioen- en invaliditeitsregeling ten bate van de bij artikel 27 bedoelde personen, evenals met de uitkeringen bij overlijden ten voordele van de weduwen van bedoelde personen.

§ 2. — Het rustpensioen alsook het invaliditeitspensioen worden berekend zowel in overeenstemming met de be-

l'assujetti visé au § 1 que des revenus réels dont il a bénéficié au cours de celle-ci.

L'âge de l'admission à la pension de retraite est fixé à 65 ans pour les hommes et à 60 ans pour les femmes. Toutefois, au choix et à la demande de l'intéressé, la pension peut prendre cours dans la période de cinq ans qui précède les âges susvisés; dans ce cas, elle est réduite de 5 % par année d'anticipation.

La pension de retraite est calculée en fonction du nombre d'années civiles au cours desquelles l'intéressé a déclaré un revenu réel à l'Administration fiscale et qui constituent sa carrière.

Le droit à la pension est acquis à raison de 1/45e pour les hommes et de 1/40e pour les femmes.

Pour chaque année, le revenu afférent à celui-ci est pris en considération à raison de :

75 % pour les agriculteurs dont l'épouse ne jouit d'aucun revenu réel ou qui a cessé toute activité professionnelle salariée ou autre et pour autant qu'elle ne jouisse d'aucune indemnité ou pension octroyée en vertu d'une législation sociale belge ou étrangère;

60 % dans les autres cas.

§ 3. — La pension d'invalidité est accordée avant sa 65e année s'il s'agit d'un homme ou sa 60e année s'il s'agit d'une femme, à l'agriculteur atteint d'une incapacité de travail permanente d'au moins 66 %, l'incapacité de travail ne pouvant résulter d'un accident du travail.

Le montant de la pension d'invalidité est déterminé de la façon indiquée au § 2, alinéa 3, ci-dessus.

Pour chaque année civile, le revenu réel est pris en considération à raison de 66 %, sans que toutefois le montant de la pension soit inférieur à un montant déterminé par le Roi.

§ 4. — Le Roi fixe, après avis du Comité de Gestion de l'Office national de Sécurité sociale pour Agriculteurs, les modalités d'application du présent article. Il détermine, notamment :

- a) les minima de pensions de retraite et d'invalidité;
- b) les périodes antérieures à la présente loi pendant lesquelles l'intéressé n'a pas déclaré un revenu réel ou pendant lesquelles ce revenu a été jugé insuffisant. Pour ces périodes, il fixe des revenus fictifs entrant en ligne de compte pour le calcul desdites pensions;
- c) les modalités de paiement des prestations visées;
- d) les conditions d'octroi de ces pensions et la procédure de la détermination de l'incapacité physique en vue de l'octroi de la pension d'invalidité.

Art. 32.

§ 1. — La pension de survie n'est octroyée que si l'intéressée est, depuis un an au moins, l'épouse d'un agriculteur décédé et si cet agriculteur exploitait habituellement et en ordre principal une des exploitations visées à l'article 27 ou à ses arrêtés d'exécution. La condition relative à la durée du mariage n'est pas requise lorsqu'un enfant est né de cette union.

roepsloopbaan van de bij paragraaf 1 bedoelde verzekeringsplichtige als met de werkelijke inkomsten die hij tijdens die beroepsloopbaan genoten heeft.

De pensioenleeftijd wordt bepaald op 65 jaar voor de mannen en op 60 jaar voor de vrouwen. Nochtans mag, naar keuze en op aanvraag van de belanghebbende, het pensioen een aanvang nemen tijdens de periode van vijf jaar die voormelde leeftijden voorafgaat; in zulk geval wordt het verminderd met 5 % per jaar vervroeging.

Het ouderdomspensioen wordt berekend in overeenstemming met het aantal kalenderjaren tijdens welke de belanghebbende een werkelijk inkomen heeft aangegeven bij het Bestuur der Belastingen en die zijn beroepsloopbaan uitmaken.

Het recht op pensioen wordt verworven naar rato van 1/45^e voor de mannen en van 1/40^e voor de vrouwen.

Voor ieder jaar wordt het erop betrekking hebbend inkomen in aanmerking genomen naar rato van :

75 % voor de landbouwers wier echtgenote geen enkel werkelijk inkomen heeft of die een einde heeft gemaakt aan elke bezoldigde of andere beroepsactiviteit en voor zover zij geen enkele vergoeding of pensioen geniet toegekend in toepassing van een Belgische of buitenlandse sociale wetgeving;

60 % in de andere gevallen.

§ 3. — Het invaliditeitspensioen wordt toegekend vóór de 65ste verjaardag, wanneer het een man betreft, of vóór de 60ste verjaardag, wanneer het een vrouw betreft, aan de landbouwer met een blijvende arbeidsongeschiktheid van ten minste 66 %, zonder dat die arbeidsongeschiktheid het gevolg mag zijn van een arbeidsongeval.

Het bedrag van het ouderdomspensioen wordt vastgesteld op de wijze bepaald in voorgaande § 2, lid 3.

Voor ieder kalenderjaar wordt het werkelijk inkomen in aanmerking genomen ten belope van 66 %, zonder dat het bedrag van het pensioen minder mag bedragen dan een door de Koning bepaald bedrag.

§ 4. — De Koning bepaalt, na advies van de Raad van Beheer van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de Landbouwers, de toepassingsmodaliteiten van dit artikel. Hij bepaalt met name :

- a) de minimumbedragen van het rust- en van het invaliditeitspensioen;
- b) voor de periodes, die de inwerkingtreding van deze wet voorafgaan, en voor welke de belanghebbende geen werkelijk inkomen heeft aangegeven of tijdens welke dit inkomen ontoereikend geacht werd. Voor die periodes bepaalt hij de fictieve inkomsten die in aanmerking komen voor de berekening van bedoelde pensioenen;
- c) de betalingsmodaliteiten van de bedoelde verstrekkingen;
- d) de toekenningsmodaliteiten van die pensioenen en de procedure tot vaststelling van de lichamelijke ongeschiktheid met het oog op de toekenning van het invaliditeitspensioen.

Art. 32.

§ 1. — Het overlevingspensioen wordt slechts toegekend indien de belanghebbende sedert ten minste één jaar de echtgenote was van een overleden landbouwer en indien die landbouwer gewoonlijk of hoofdzakelijk een van de ondernemingen exploiteerde, bedoeld bij artikel 27 of bij de uitvoeringsbesluiten ervan. De voorwaarde betreffende de duur van het huwelijk is niet vereist wanneer uit dit huwelijk een kind geboren werd.

§ 2. — Le montant annuel de la pension de survie est égal à 30 % du revenu réel annuel le plus élevé déterminé à l'article 5. § 2, alinéa 3 et § 4, lettre b.

Le Roi peut subordonner l'octroi du montant intégral de la pension de survie à des conditions relatives à la durée de la carrière du mari défunt et fixer les règles en fonction desquelles la pension est réduite dans le cas où cette carrière ne satisfait pas aux conditions fixées.

§ 3. — Il est octroyé une pension de survie à la veuve de l'invalidé qui, au moment de son décès, était bénéficiaire d'une pension d'invalidité. Le droit à cette pension ainsi que son montant sont déterminés conformément aux §§ 1 et 2 ci-dessus.

§ 4. — Le Roi fixe, après avis du Comité de gestion de l'Office national de Sécurité sociale pour Agriculteurs, les modalités d'application au présent article.

Art. 33.

La veuve qui, au décès de son mari, ne peut bénéficier d'une pension de survie visée à l'article 32, reçoit, dans les conditions fixées par le Roi, une indemnité d'adaptation qui n'est due qu'une seule fois et dont le montant est égal à une annuité de la pension de survie.

SECTION III.

Du financement, du contentieux, de la prescription, du privilège et du contrôle.

Art. 34.

§ 1. — Les dépenses résultant de l'application du présent titre sont couvertes par :

1° — les cotisations à verser par les exploitants et aidants visés à l'article 27;

2° — les cotisations à verser par les personnes qui, sans être exploitants ou aidants au sens de l'article 27, vendent, achètent ou transforment des produits destinés à l'exploitation agricole, vendent, achètent ou transforment des produits provenant de l'exploitation agricole ou qui, à titre de propriétaire, même indivis, mettent à la disposition de l'exploitation agricole, à titre gracieux ou onéreux, des terres, bâtiments ou services destinés à l'exploitation agricole;

3° — les fonds versés par les personnes visées à l'article 27 en qualité de travailleurs indépendants, à l'Office national des Pensions pour Travailleurs indépendants dans le cadre de la loi du 28 mars 1960 et que ledit Office transférera à l'Office national de Sécurité sociale pour les Agriculteurs, institué par la présente loi;

4° — une contribution de l'Etat versée à l'Office national de Sécurité sociale pour les Agriculteurs égale à la différence entre, d'une part, les dépenses résultant de l'octroi des indemnités familiales et des allocations relatives à la vieillesse, l'invalidité et la survie, et le produit des cotisations et transferts des fonds visés aux 1°, 2° et 3° ci-dessus.

§ 2. — Het jaarlijks bedrag van het overlevingspensioen is gelijk aan 30 % van het hoogste werkelijk jaarlijks inkomen, zoals dit is vastgesteld bij artikel 5, § 2, lid 3, en § 4, lettera b.

De Koning kan de toekenning van het volledig bedrag van het overlevingspensioen afhankelijk maken van bepaalde voorwaarden in verband met de duur van de beroepsloopbaan van de overleden echtgenoot en regels vaststellen, in overeenstemming waarmee het pensioen wordt vermindert ingeval deze beroepsloopbaan niet beantwoordt aan de gestelde voorwaarden.

§ 3. — Er wordt een overlevingspensioen toegekend aan de weduwe van de invalide die, bij zijn overlijden, een invaliditeitspensioen genoot. Het recht op dit pensioen en het bedrag ervan worden vastgesteld overeenkomstig de hierboven vermelde §§ 1 en 2.

§ 4. — De Koning stelt de toepassingsmodaliteiten van dit artikel vast na advies van de Raad van Beheer van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de Landbouwers.

Art. 33.

De weduwe die, bij het overlijden van haar echtgenoot, het bij artikel 32 bedoelde overlevingspensioen niet kan genieten, ontvangt, onder de bij de Koning bepaalde voorwaarden, een aanpassingsvergoeding, die slechts eenmaal verschuldigd is en waarvan het bedrag gelijk is aan een annuïteit van het overlevingspensioen.

AFDELING III.

Financiering, betwiste zaken, verjaring, voorrecht en toezicht.

Art. 34.

§ 1. — De uit de toepassing van deze titel voortvloeiende uitgaven worden gedekt door :

1° — de bijdragen verschuldigd door de bij artikel 27 bedoelde exploitanten en helpers;

2° — de bijdragen die gestort moeten worden door de personen die, hoewel zij geen exploitanten of helpers zijn in de zin van artikel 27, voor het landbouwbedrijf bestemde produkten verkopen, kopen of verwerken; uit het landbouwbedrijf voortkomende produkten verkopen, kopen of verwerken, of die als eigenaar, zelfs in onverdeeldheid, akkers, gebouwen of diensten welke voor de landbouw-exploitatie bestemd zijn, onder kosteloze of bezwarende titel, ter beschikking van het landbouwbedrijf stellen;

3° — de gelden welke door de in artikel 27 bedoelde personen als zelfstandigen aan de Rijksdienst voor de pensioenen der zelfstandigen in het kader van de wet van 28 maart 1960 worden gestort en welke bedoelde Rijksdienst aan de bij deze wet ingestelde Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de Landbouwers zal overdragen;

4° — een Staatsbijdrage welke aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de Landbouwers wordt gestort en welke gelijk is aan het verschil tussen, aan de ene zijde, de uitgaven die voortvloeien uit de toekenning van de gezinshijslagen en de ouderdoms-, invaliditeits- en overlevingsuitkeringen, en aan de andere zijde, de opbrengst van de bijdragen en de geldoverdrachten welke in 1°, 2° en 3° hierboven worden bedoeld.

§ 2. — Le Roi détermine, après avis du Comité de gestion de l'Office national de Sécurité sociale pour Agriculteurs :

1° — les personnes redevables de la cotisation visée au § 1, 2°;

2° — le taux ou le montant des cotisations visées au § 1, 1° et 2°; cette cotisation destinée aux régimes des pensions et des prestations familiales, peut être établie en pourcentage du revenu réel du cotisant ou être constituée par un montant forfaitaire ou en fonction de n'importe quel critère, signes extérieurs compris;

3° — le revenu réel ou, le cas échéant, le critère servant de base au calcul de la cotisation;

4° — les critères de répartition du produit de ces cotisations aux divers secteurs : prestations familiales, pensions de vieillesse, pensions d'invalidité;

5° — les règles nécessaires pour assurer la juste perception des cotisations.

3. — Les frais de gestion et d'administration de l'Office national sont imputés sur le produit des cotisations.

Art. 35.

§ 1. — Les assurés s'acquittent personnellement des primes ou cotisations destinées à l'assurance obligatoire contre les accidents du travail.

§ 2. — L'Etat intervient financièrement dans la cotisation que les assurés versent en vue de leur assurance obligatoire contre la maladie. Le Roi fixe le montant de cette intervention et détermine les modalités de sa liquidation.

Art. 36.

§ 1. — Conformément à l'article 28, l'Office national de Sécurité sociale pour les Agriculteurs perçoit les cotisations visées à l'article 34 et procède à leur recouvrement selon le mode du rôle exécutoire.

§ 2. — En cas de non-paiement ou de paiement tardif des cotisations visées aux 1° et 2° de l'article 34 ainsi que la non-remise des documents justificatifs desdites cotisations et, de manière générale, si les personnes visées aux articles 27 et 34 ne s'acquittent pas des obligations qui leur sont imposées par les arrêtés pris en exécution du présent titre, l'Office national de Sécurité sociale pour Agriculteurs applique une majoration égale à 10 % des cotisations non payées ainsi qu'un intérêt de retard de 10 % l'an sur les cotisations et majorations non payées.

En cas de force majeure, l'Office national de Sécurité sociale pour Agriculteurs peut accorder une remise partielle ou totale des majorations et intérêts visés au paragraphe 2.

§ 3. — Sans préjudice de l'application des articles 194 à 209 du code pénal, toute personne, ou son mandataire, qui se ferait assujettir ou qui aurait fait assujettir une ou plusieurs personnes frauduleusement à la présente loi est punie d'une amende de 26 à 200 francs et sujette, en outre, à être condamnée d'office à payer à l'Office national de Sécurité sociale pour Agriculteurs une indemnité égale au triple des cotisations qui ont été déclarées frau-

§ 2. — Na het advies van de Raad van Beheer van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de Landbouwers te hebben ingewonnen, bepaalt de Koning :

1° — de personen die de in lid 1, 2°, bedoelde bijdrage verschuldigd zijn;

2° — het percentage of het bedrag van de in lid 1, 1° en 2°, bedoelde bijdragen; deze bijdrage, welke bestemd is voor de pensioenregelingen en de gezinsbijslagen, kan in percentage van het werkelijke inkomen van de verzekerde worden vastgesteld, of uit een forfaitair bedrag bestaan, of in verband met om het even welke criteria, met inbegrip van uiterlijke kentekenen, bepaald worden.

3° — het werkelijk inkomen of, in voorkomend geval, het criterium dat tot grondslag dient voor de berekening van de bijdrage;

4° — de criteria voor de verdeling van de opbrengst van deze bijdragen over de verschillende sectoren : gezinsbijslagen, ouderdomspensioenen, invaliditeitspensioenen;

5° — de noodzakelijke regeling om een billijke inning van de bijdragen mogelijk te maken.

3. — De beheers- en bestuurskosten van de Rijksdienst worden aangerekend op de opbrengst van de bijdragen.

Art. 35.

§ 1. — De verzekerden kwijten persoonlijk de premies of bijdragen, bestemd voor de verplichte arbeidsongevallen-verzekering.

§ 2. — De Staat komt financieel tussenbeide in de betaling, door de verzekerden, van hun bijdrage voor de verplichte ziekteverzekering. De Koning bepaalt het bedrag van deze tussenkomst en de wijze waarop zij wordt ver-effend.

Art. 36.

§ 1. — De Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de Landbouwers int, overeenkomstig het bepaalde in artikel 28, de bij artikel 34 bedoelde bijdragen en gaat over tot hun invordering op de bij het uitvoerbaar kohier vast-gestelde wijze.

§ 2. — Bij wanbetaling of laattijdige betaling van de onder 1° en 2° van artikel 34 bedoelde bijdragen, indien de bewijsstukken van deze bijdragen niet worden overge-maakt en in 't algemeen, indien de bij de artikelen 27 en 34 bedoelde personen de verplichtingen niet na-leven, die hun worden opgelegd door de ter uitvoering van deze titel getroffen besluiten, past de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de Landbouwers een verhoging toe van 10 % der niet betaalde bijdragen alsmede nalatig-heidsinteressen van 10 % 's jaars op de niet betaalde bij-dragen en verhogingen.

In geval van overmacht kan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de Landbouwers gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de bij § 2 bedoelde verhogingen en in-teresten toestaan.

§ 3. — Afgezien van de toepassing van de artikelen 194 tot 209 van het Strafwetboek, wordt ieder persoon of zijn lasthebber die zichzelf ofwel een of meerdere andere per-sonen bedrieglijk onder de toepassing van deze wet heeft doen vallen, met geldboete van 26 tot 200 frank gestraft en, bovendien, kan hij van rechtswege veroordeeld worden om aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de Landbou-wers een vergoeding, gelijk aan het drievoudig bedrag van

dulseusement. L'action pénale est subordonnée au dépôt d'une plainte dudit Office.

§ 4. — Le Roi fixe, après avis du Comité de gestion de l'Office national susmentionné, les modalités d'application du présent article et détermine, notamment, les détails de paiement des cotisations.

Art. 37.

§ 1. — Le Roi institue des juridictions contentieuses chargées de juger les contestations qui ont pour objet des droits résultant du présent titre.

Le Roi règle l'organisation, le fonctionnement de ces juridictions. Il prévoit des juridictions de première instance et d'appel, détermine la procédure à suivre devant elles et la formule exécutoire des décisions coulées en force de chose jugée. Il prévoit la procédure contradictoire, la publicité des audiences et l'obligation pour les juridictions de motiver leur décision.

§ 2. — L'instruction des juridictions visées au paragraphe 1 ne porte pas préjudice à la compétence des Cours et Tribunaux telle qu'elle est déterminée par les articles 92 et 93 de la Constitution.

Art. 38.

Le paiement des cotisations prévues à l'article 34 ainsi que la majoration de cotisation et d'intérêt de retard visée à l'article 36, paragraphe 2, sont garantis par un privilège qui prend rang immédiatement après le numéro 4^{quater} et sous le numéro 4^{quinqües} de l'article 19 de la loi du 16 décembre 1851 sur les privilèges et hypothèques.

Art. 39.

Les actions résultant de l'application du présent titre se prescrivent par trois ans après le fait qui a donné lieu à l'action.

Art. 40.

Les fonctionnaires de l'Office national de Sécurité sociale pour Agriculteurs, désignés par le ministre de l'Agriculture sur proposition du Comité de Gestion dudit Office, sont chargés de toutes les opérations de contrôle nécessitées pour l'application du présent titre.

En cas d'infraction, ces agents dressent des procès-verbaux qui font foi jusqu'à preuve du contraire.

Art. 41.

A la demande de l'Office national de Sécurité sociale pour Agriculteurs, toutes les Administrations publiques, des Communes et des Provinces, y compris l'Administration fiscale, sont tenues de fournir tout renseignement nécessaire à l'exécution du présent titre.

de bedrieglijk aangegeven bijdragen, te betalen. De strafvordering wordt afhankelijk gesteld van de indiening van een aanklacht door voormelde Rijksdienst.

§ 4. — Op advies van de Raad van Beheer van voormelde Rijksdienst, stelt de Koning de toepassingsmodaliteiten van dit artikel vast en bepaalt hij namelijk de betalingstermijnen voor de bijdragen.

Art. 37.

§ 1. — De Koning richt rechtsorganen voor regeling van geschillen op, die ermee belast zijn de betwistingen in verband met de uit deze titel voortvloeiende rechten te vonnissen.

De Koning regelt de inrichting en de werking van deze lichamen. Hij voorziet in rechtbanken van eerste aanleg en van beroep, bepaalt de vóór deze rechtbanken te volgen rechtspleging, alsook het executoriaal formulier van de in kracht van gewijsde gegane beslissingen. Hij voorziet in de rechtspleging met debat in de openbaarheid van de terechtzittingen alsook in de verplichting voor de rechtbanken om hun beslissing met redenen te omkleden.

§ 2. — Het onderzoek, gevoerd door de bij § 1 bedoelde organen, doet geen afbreuk aan de bevoegdheid van de hoven en rechtbanken, zoals die bepaald is bij de artikels 92 en 93 van de Grondwet.

Art. 38.

De betaling van de bij artikel 34 bepaalde bijdragen alsook de bij artikel 36, § 2, bedoelde verhoging van de bijdrage en van de verwijlinteressen worden gewaarborgd door een voorrecht, dat rang inneemt onmiddellijk na nummer 4^{quinqües} van artikel 19 van de wet van 16 december 1851 op de voorrechten en hypotheeken.

Art. 39.

De uit de toepassing van deze titel voortvloeiende rechtsvorderingen verjaren drie jaar na het feit dat tot de rechtsvordering aanleiding gaf.

Art. 40.

De ambtenaren van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de Landbouwers, door de Minister van Landbouw op de voordracht van de Raad van Beheer van bedoelde Rijksdienst aangewezen, zijn belast met al de voor de toepassing van deze titel vereiste controleverrichtingen.

Ingeval van overtreding maken deze ambtenaren de processen-verbaal op, welke bewijskracht hebben tot wanneer het tegendeel bewezen is.

Art. 41.

Op verzoek van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de Landbouwers, zijn alle overheidsbesturen alsook de Gemeenten en de Provinces, met inbegrip van het Bestuur der Belastingen, ertoe gehouden iedere voor de toepassing van deze titel nodige inlichting te bezorgen.

Art. 42.

Le Ministre de l'Agriculture est chargé de mettre la présente loi à exécution dans les six mois à compter de la parution de celle-ci au *Moniteur belge*.

Art. 42.

De Minister van Landbouw is belast met de tenuitvoerlegging van deze wet binnen zes maanden na haar bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*.

J. BARY,
G. BREYNE,
A. BACCUS,
J. FEYAERTS,
L. DANSCHUTTER,
H. CUGNON.

ANNEXE 1.

Importance de l'exploitation familiale
en Belgique.

Le recensement général de l'agriculture, au 15 mai 1959, a montré que, parmi 195.456 exploitations de 1 ha. et plus mises en valeur par les agriculteurs professionnels, les horticulteurs professionnels et les autres producteurs agricoles et horticoles produisant pour la vente (exploitations généralement d'appoint au nombre de 35.481) :

93.221 comportaient de 1 à moins de 5 ha., soit 47,7 % du total;
52.583 comportaient de 5 à moins de 10 ha., soit 26,9 % du total;
35.165 comportaient de 10 à moins de 20 ha., soit 18,0 % du total;
8.340 comportaient de 20 à moins de 30 ha., soit 4,3 % du total;
3.965 comportaient de 30 à moins de 50 ha., soit 2,0 % du total;
1.867 comportaient de 50 à moins de 100 ha., soit 1,0 % du total;
309 seulement comportaient au moins 100 ha.

S'étendaient sur moins de 5 ha., 74,6 % des exploitations; sur moins de 10 ha., 92,6 %; sur moins de 20 ha., 96,9 %; sur moins de 30 ha., 98,9 % des exploitations.

L'étendue exploitée ne constitue pas le critère spécifique de l'exploitation familiale dont l'élément décisif de distinction est *le travail de la famille et sa rémunération convenable* : les entreprises horticoles et de transformation en produits animaux, au sens strict de l'expression, présentent des caractéristiques d'exploitation économiques et sociales spécifiques. Par ailleurs, les exploitations d'appoint, nombreuses encore en Belgique, ne peuvent être assimilées aux exploitations agricoles mises en valeur par de « professionnels », bien qu'elles possèdent le plus fréquemment une importance sociale et économique qu'il est impossible d'ignorer.

BIJLAGE 1.

Betekenis
van het gezinsbedrijf in België.

De algemene landbouwtelling, op 15 mei 1959, heeft uitgewezen dat, op 195.456 bedrijven van 1 ha en meer, welke geëxploiteerd worden door beroepslandbouwers, beroepstuinders en de andere landbouwers en tuinders die produceren voor de verkoop (over 't algemeen bedrijven met het oog op een aanvullend inkomen, ten getale van 35.481) er :

93.221 van 1 tot minder dan 5 ha besloegen, hetzij 47,7 % van het totaal;
52.583 van 5 tot minder dan 10 ha besloegen, hetzij 26,9 % van het totaal;
35.165 van 10 tot minder dan 20 ha besloegen, hetzij 18,0 % van het totaal;
8.340 van 20 tot minder dan 30 ha besloegen, hetzij 4,3 % van het totaal;
3.965 van 30 tot minder dan 50 ha besloegen, hetzij 2,0 % van het totaal;
1.867 van 50 tot minder dan 100 ha besloegen, hetzij 1,0 % van het totaal;
slechts 309 ten minste 100 ha besloegen.

74,6 % van de bedrijven besloegen minder dan 5 ha; 92,6 %, minder dan 10 ha; 96,9 %, minder dan 20 ha; 98,9 %, minder dan 30 ha.

De bebouwde oppervlakte vormt niet het specifieke criterium voor het gezinsbedrijf : het beslissende kenmerk ter onderscheiding hiervan is de *arbeidsverrichting door het gezin en de behoorlijke beloning ervan*; de tuinbouwbedrijven en de bedrijven welke dierlijke produkten in de enge betekenis van het woord verwerken, vertonen specifiek economische en sociale exploitatiekenmerken. De in België nog talrijke aanvullende bedrijven mogen overigens niet worden gelijkgesteld met landbouwbedrijven die door « beroepslandbouwers » worden geëxploiteerd, hoewel zij meestal een niet te miskennen sociaal en economisch belang vertonen.

ANNEXE 2.

Nombres-indices des prix des produits
et des frais de production agricole.
Indices de disparité correspondants.

(1951-1952 = 100)

BIJLAGE 2.

Indexcijfers van de prijzen der produkten
en van de produktiekosten in de landbouw.
Overeenstemmende dispariteitsindexcijfers.

(1951-1952 = 100)

Années ou mois Jaar of maand	Produits végétaux Plantaardige produkten	Produits animaux Dierlijke produkten	Produits agricoles Landbouw- produkten (1)	Frais de production Produktiekosten	Indice de disparité Dispariteits- indexcijfer (1)/(2) 100
1953	97,1	94,2	94,8	101,9	93,0
1954	95,0	95,6	95,5	104,6	91,3
1955	85,8	90,2	89,2	107,6	82,9
1956	96,0	89,1	90,6	110,0	82,4
1957	91,4	90,6	90,8	114,1	79,6
1958	98,1	85,2	88,1	116,0	76,0
1959	113,7	88,9	94,4	119,6	78,9
1960	107,2	87,1	91,6	121,6	75,3
1961	89,9	93,9	93,0	125,1	74,3
1962					
Janvier. — Januari	93,5	88,4	89,5	128,5	69,6
Février. — Februari	94,3	87,8	89,3	128,8	69,3
Mars. — Maart	114,2	91,3	96,4	130,1	74,1
Avril. — April	131,8	93,7	102,2	131,2	77,8
Mai. — Mei	157,5	92,4	106,9	130,0	82,2
Juin. — Juni	170,1	92,4	109,8	129,9	84,5
Juillet. — Juli	127,8	86,4	95,7	129,9(*)	73,7(*)
Août. — Augustus	101,0	83,5	87,4	130,1(*)	67,2(*)
Septembre. — September	94,5	83,3	85,8	129,4(*)	66,3(*)

(*) Données provisoires.

Source: Bulletin de Statistique. Institut national de Statistique,
Bruxelles.

(*) Voorlopige gegevens.

Bron: Statistisch Bulletin, Nationaal Instituut voor de Statistiek,
Brussel.